Proef van letteren welke gegooten worden in de nieuwe Haerlemsche lettergietery van J. Enschedé. 1768.

Contributors

Joh. Enschedé en Zonen.
Enschedé, Joannes, 1708-

Publication/Creation

[Harlem] : [J. Enschedé], [1768]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/ax6qm2y7

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

wellcome collection

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

3/ W W W
1
1355/
21747/B

4

Dup

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30530398

Currat penna licet, tantum vix scribitur anno,
Quantum uno redunt praela Batava die.
Addidit inventis aliquid Germania tantis.
Hollandus coepit, Teuto peregit opus.
P. SCRIVERIUS.

Wolgerma invent *A. vander Laan fecit*

74715

PROEF
VAN
LETTEREN,
Welke gegooten worden in de Nieuwe Haerlemſche
LETTERGIETERY
VAN
J. ENSCHEDÉ.
1768.

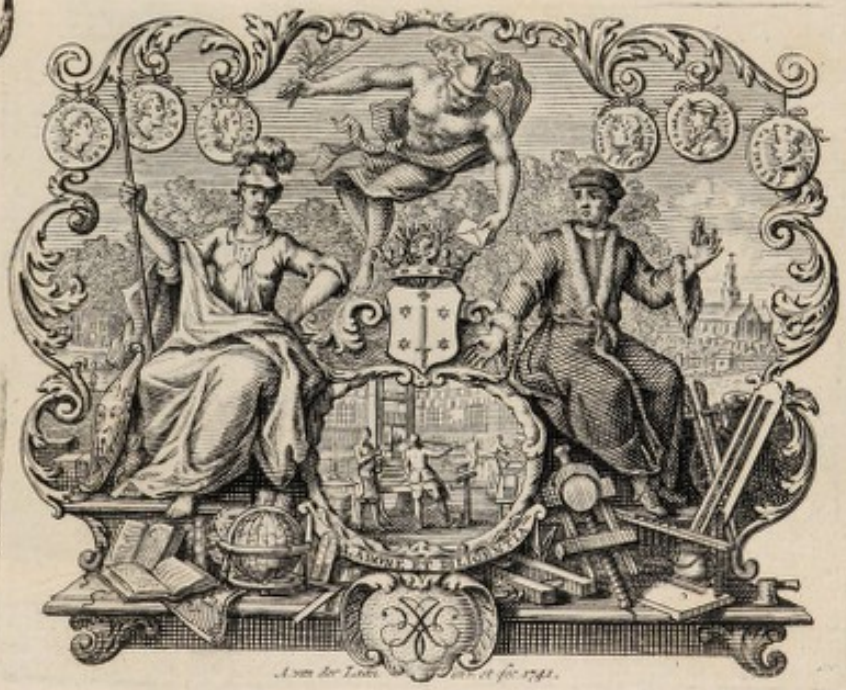

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

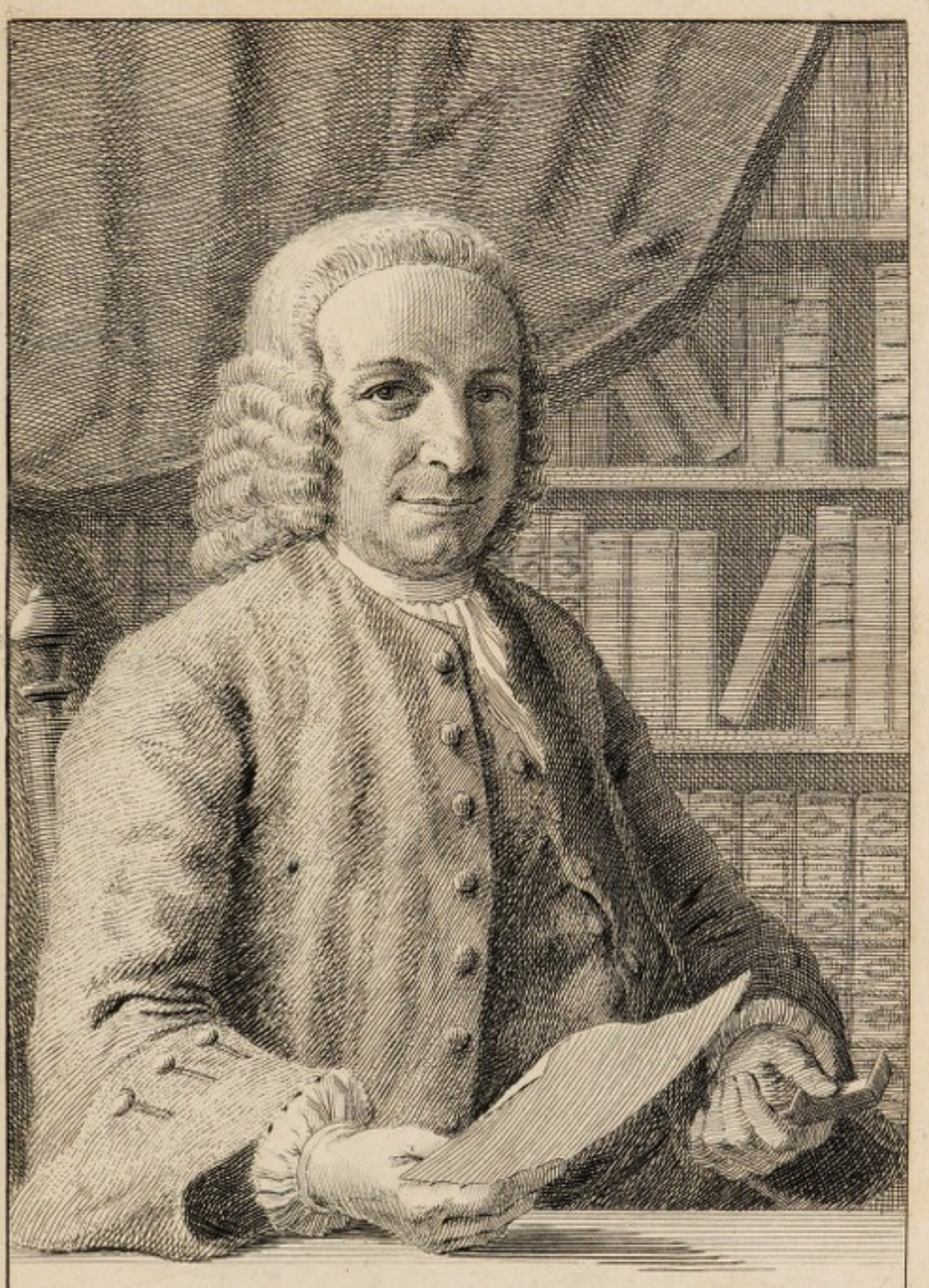

JOANNES ENSCHEDE,
Lettergieter en Boekdrukker,
Gebooren den 10 Juny 1708. in Haarlem.

C. v. Noorde, ad Viv. del. & Fe. 1768.

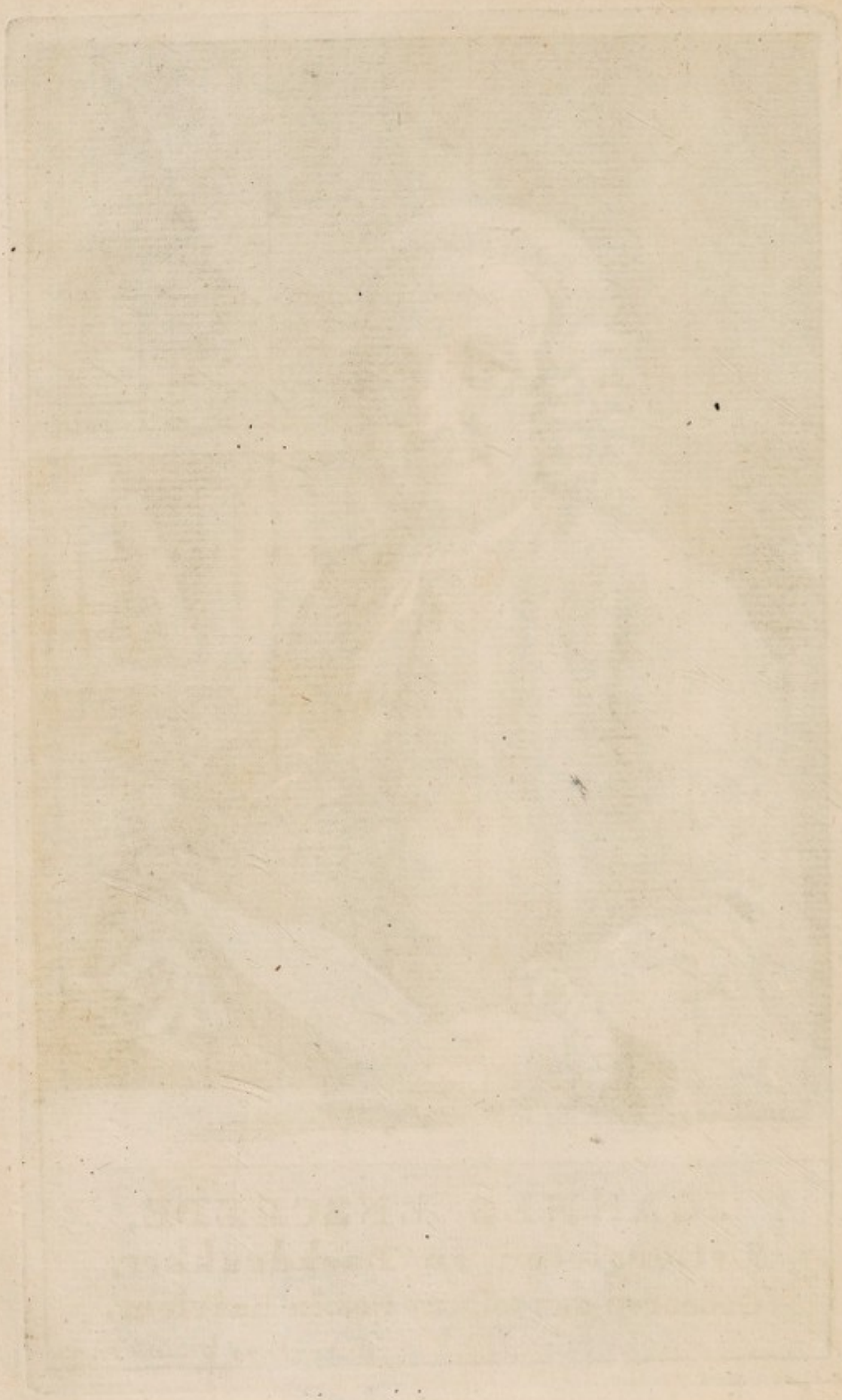

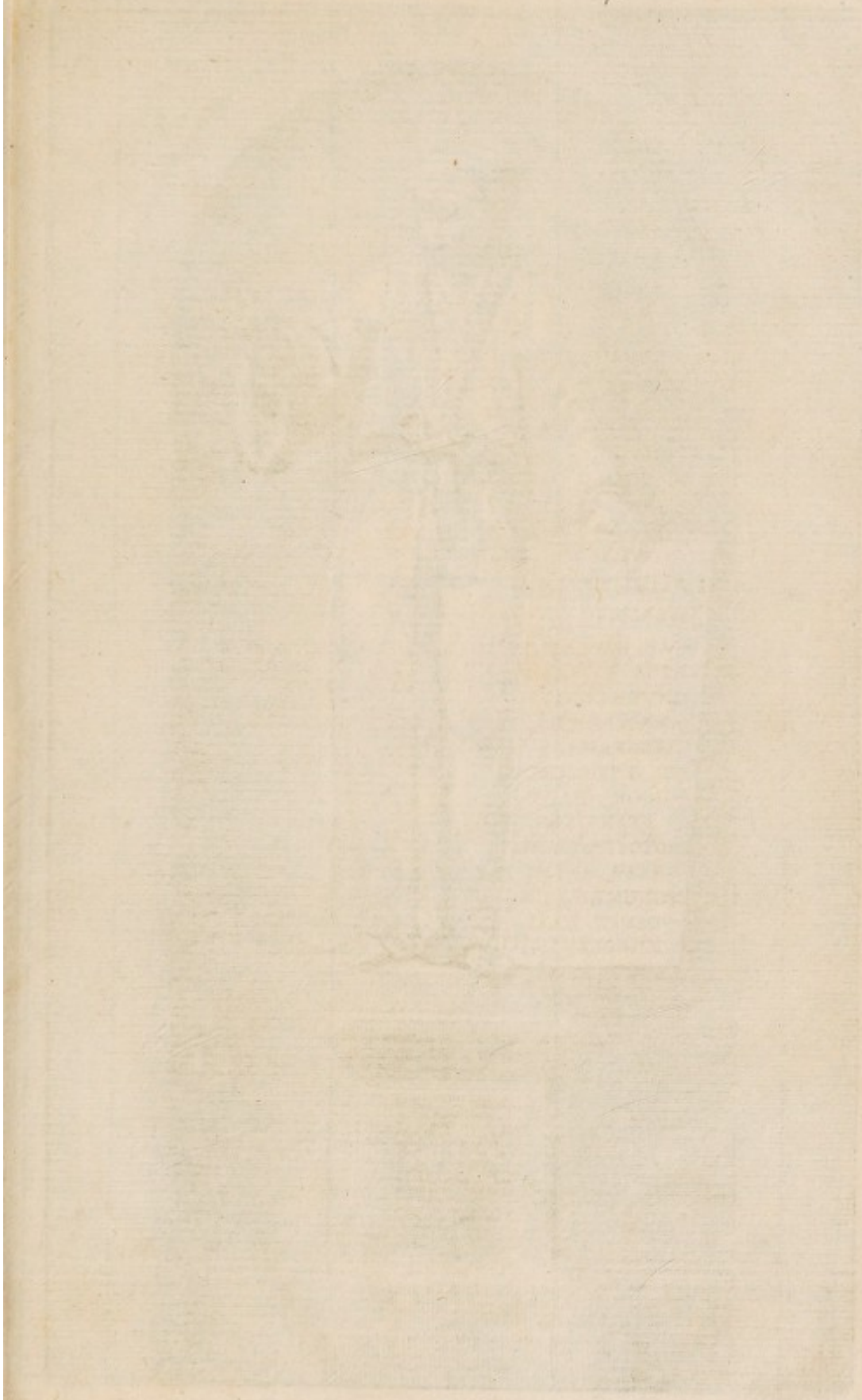

LAURENTIO
JOANNIS F.
SCAB. HARLEM.
ARTIS TYPOGR.
INVENTORI,
JO. ENSCHEDIUS,
TYPOGRAPHUS,
ET TYPORUM
FUSOR, HANC
STATUAM
PROTOTYPOGRAPHO
GRATI ANIMI
MONUMENTUM,
POSUIT HARL.
MDCCLXVIII.

VIRO INMORTALI,
HADR. JUNIO,
OB SERVATAM
DE INVENTIONE
ARTIS TYPOGR.
HISTORIAE VERI-
TATEM,
JO. ENSCHEDIUS,
TYPOGRAPHUS,
STATUAM HANC
L. M. Q. P.
MDCCLXVIII.

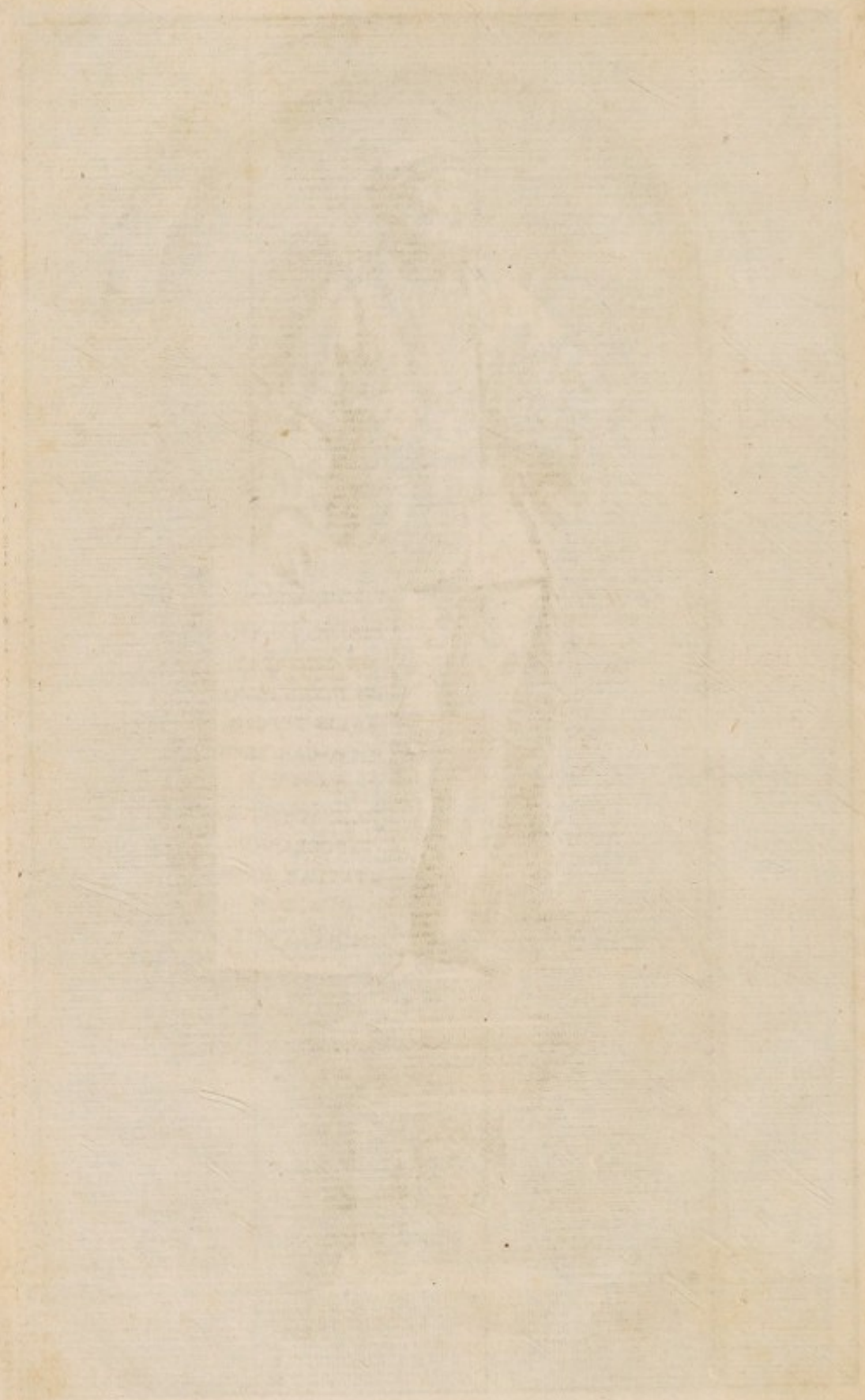

VOOR-BERICHT
AAN ALLE
KONST-MINNAARS
EN
BOEKDRUKKERS.

De Letteren, die door deeze Letter-Proef vertoond, en in de Haerlemsche Letter-gietery gegooten worden, hebben reeds het Getuigenis van Koningen, Prinsen en voornaame Geleerden van Europa weggedragen, als de fraaiste en schoonste Letteren, die ooit in Europa, zedert de Uitvinding der loffelyke Boekdrukkonst, gezien zyn.

Wylen de Heer Rudolph Wetstein heeft den grond gelegd tot deeze Gietery. Hy was in 't bezit van drie à vier uitmuntende Grieksche Schriften, die zyn Vader en Groot-Vader, te Bazel in Zwitserland, hadden of gekogt of laaten maaken. De aanleiding daar toe blykt uit het volgende Verhaal.

De Heer Joan Michaël Fleischman, gebooren te Neurenberg, in Duitschland, in het Jaar 1701, wierd, een Jongeling en de Latynsche Schoolen gepasseerd zynde, in zyne Geboorteplaats door zyn Vader, dewelke aldaar het Eer-Ampt van Capitein der Burgery bekleedde, besteld om het Lettergieten te leeren by eenen C. Hardwich, Lettergieter aldaar; hy maakte in korten tyd zulken voortgang in die Konst, dat hy binnen weinige Jaaren één der beste en vaardigste Lettergieters-Gezellen wierd. Aldaar leide hy teffens den grond van zyne kennis van het Letter-Stempelsnyden, en verbéterde die Gietery aanmerkelyk, met het geen ontbrak, daarby te maaken. Eindelyk, ziende dat Neurenberg de plaats niet was daar hy zyne onverzadelyke Lust kon voldoen, om volmaakt in de Konst van 't Letter-Stempelsnyden te worden, besloot hy vreemde Landen te gaan bezoeken, om, waar het mogelyk, in dezelve van grooter Konstenaars te konnen profiteeren. Met dat oogmerk verliet hy den eersten October 1727 zyne Geboorte-Stad Neurenberg,

berg, voorneemens zynde, om over Holland en Vrankryk naar Engeland te gaan. Te Frankfort aan den Main aankomende, geraakte hy aldaar op eene Lettergietery (zo ik meen, de eertyds vermaarde Lutherſche Schrift-Gieſſery) aan het Werk; hy hield zyne kundigheid in het Letter-Stempelſnyden bedekt, en beſloot, na aldaar één Jaar gewerkt te hebben, zyne reize naar Holland voort te zetten, hield zich eenige dagen te Maintz op, en vertrok uit die Stad den 13 October 1728, en kwam vervolgens twee à drie Weeken daarna in Amſterdam. Aldaar geraakte hy op de Lettergietery van wylen de Heer Izaak van der Putte aan het Werk; zyne kundigheid in het Letter-Stempelſnyden ontdekte hy hier zo min als te Frankfort, ook duurde zyn verblyf aldaar niet lang. Naauwlyks vier à vyf Weeken daar aan het Gieten geweeſt zynde, ging hy naar 's Gravenhage, alwaar hy op de nieuw-opgerechte Lettergietery van de Boekverkoopers R. C. Alberts en H. Uitwerf één Jaar met Lettergieten doorbracht; die Lettergietery wierd beſtiert

en voortgezet door eenen Letter-Stempelsnyder J. M. Smit, die voor hen in 1728 eene nieuwe Descendiaan Romein, in 1729 een Mediaan Romein, en een Groote Garmond Romein sneed. Men had hier te Lande, zedert den vermaarden Christoffel van Dyk, geenen Letter-Stempelsnyder gehad, en wylen Dirk en Barth. Voskens, Vader en Zoon, Lettergieters in Amsterdam, hadden die Konst voor hen zelven geoeffend, en waren beroemd geworden wegens eenige door hen gesneedene fraaye Schriften, waardoor zy eenen grooten Lof verkreegen, zo dat het Werk meest al van binnen en buiten 's Lands hen toevloeide, en zy meer te doen hadden, dan zy af konden. Die uit 's Hage, zoekende voordeel daar mede te doen, deeden hun best, om zich vermaard te maaken. Nooit was 'er schooner gelegenheid opgekomen, dan zich te bedienen van de Konst van den Heer Fleischman, die zich aan hen bekend maakte als Letter-Stempelsnyder, en teffens liet zien eene door hem begonnen Groote Descendiaan Romein, die hen zodanig behaagde, dat gemelde

melde Alberts en Uitwerf met Fleischman overeen kwaamen, om, als dezelve, benevens de daartoe behoorende Groote Descendiaan Curcyf, afgesneeden en gejusteert waren, van hem te koopen, en in hunne Gietery intelyven; deeze twee Schriften zyn de eerste Proefstukken van zyn Letter-Stempelsnyden hier te Lande geweest en voleïndigt in 1729. Het duurde weinige Jaaren, dat de Compagnieschap van de nieuw-opgerechte Lettergietery van R. C. Alberts en H. Uitwerf in stand bleef. De eerstgemelde raakte van de Lettergietery af, en dezelve wierd naar Amsterdam getransporteerd, en de Heer Hermanus Uitwerf alleen zettede dezelve aldaar voort; ook verbond zich de Heer J. M. Fleischman door een wederzyds Verdrag, geteekend den 30 Mai 1730, aan gemelden Heer Uitwerf als Letter-Stempelsnyder, voor den tyd van twee Jaaren, eindigende dat Verdrag den 30 Mai 1732; in dien tyd heeft hy voor die Lettergietery nog gesneeden eene Mediaan Romein en Curcyf, en Groote Garmond Romein en Curcyf. In

het Jaar 1733 gaf de Heer H. Uitwerf eene Letterproef van die zes Schriften uit, daardoor geraakte die Lettergietery in opgang, en zelfs vermaard buiten 's Lands. De Letterfnyder Smit is, volgens rapport my gedaan, uit 's Hage naar Berlyn vertrokken. De zes bovengemelde Schriften, zo even gemeld, waren de Eerftelingen van zyne Konft hier te Lande. Hy heeft my dikwils verhaald, dat hy wenfchte, datze nooit het licht hadden gezien, om dat hy naderhand veel fraaijer gemaakt heeft; doch ik heb dat voor eene zwakheid in hem gehouden. De Romeinfche zyn gantfch niet flegt.

In 't Jaar 1732 fneed hy een Auguftyn Romein en Curcyf voor zich zelven, welk Schrift naderhand door Wetftein van hem is gekogt, en zich thans in deeze Lettergietery bevind; en in 1733 ondernam hy het eerfte Nederduitfche Schrift te fnyden, namentlyk de Parel Duits. De Heer Rudolph Wetftein, een der vermaardfte Boekhandelaaren deezer Eeuw, was in dien tyd bezig met het drukken van eene Maleitfche Bybel, voor de Neder-

land-

landſche Ooſtindiſche Compagnie, met Europeeſche of eigentlyk Romeinſche Letteren, en gebruikte daartoe, om de vreemde Klanklettеren (volgens de Dialect van 't Maleitſch) te ſnyden, een zeker Engelſchman Jalliſon; doch gemelde Wetſtein kreeg eerſt te laat kennis aan den Heer Fleiſchman. Hy liet aan gemelde Heer Wetſtein zien zyn nieuw geſneeden Schrift Parel Duits; dat fraaye Schrift, beneffens de reeds hier bovengemelde zes Schriften, maakte een groote indruk op de Geeſt van den Heer Wetſtein; hy moedigde Fleiſchman aan, om een Lettergietery voor zich zelven op te rechten, het welk ook door Fleiſchman wierd in 't werk geſteld, maakende daartoe alle de benodigde Inſtrumenten en Gereedſchappen, Letter-Vormen &c.; doch naauwlyks één Jaar daarmede bezig geweeſt zynde, kwam eene groote verandering in dat voorneemen. De Heer Rudolph Wetſtein, die een groot Kenner en Liefhebber der Boekdrukkonſt, en voornamentlyk der Lettergietery was, welke, zo als hy aan Fleiſchman verklaarde, meer dan

der-

dertig Jaaren na zo een Konstenaar gezogt had, kreeg zulk een behagen in de Letteren van Fleischman, dat hy hem voorstelde de reeds begonnen en nieuw-opgerechte Lettergietery van hem te koopen, waarin Fleischman, ik weet niet om welke reden, bewilligde. Alles wierd aan Wetstein, stuk voor stuk, naar hunne waarde overgelaaten, waaronder ook begreepen waren de Parel Duits en Augustyn Romein en Curcyf, en andere reeds begonnen Schriften. Toen wierd door Wetstein en Fleischman die begonnen Lettergietery met eenen verdubbelden yver voortgezet. Fleischman verkoos van Amsterdam naar Edam te gaan woonen, en nam van Amsterdam twee bekwaame Lettergieters-Knechts in zyn dienst aan; één derzelver is thans de Meesterknecht en Directeur myner Lettergietery; de eerste Schriften, die hy aldaar met snyden en justeeren eindigde, waren de Descendiaan Romein en Curcyf; onder het snyden en justeeren wierden ook die Schriften gegooten voor de Drukkery van den Heer Wetstein; vervolgens

gens de Brevier Romein en Curcyf, en de Garmond &c.

Van alle de Letteren en Schriften, die de Heer Wetstein door den grooten Fleischman liet snyden, wierd een wederzyds Verdrag gemaakt, en bedongen, dat de laatstgemelde van en beneffens den Stempel moest leveren een gejusteert en één à twee ongejusteerde Schriften, ja zelfs van de meest gebruikelyke drie à vier ongejusteerde compleete Schriften, en dat hy aan niemand, wie 't ook zy, eenige Afflag zoude mogen verkoopen of leveren; dat Verdrag heeft ook stand gehouden tot op het overlyden van den Heer Wetstein in den Jaare 1743, wanneer ik het geluk heb gehad, beneffens myn Vader zalgr. de gantsche Lettergietery van den Zoon van Wetstein, met alle de Stempels, gejusteerde en ongejusteerde Matryzen, door koop, magtig te worden.

Het Verdrag wierd door my op den zelfden voet gecontinueerd; ingevolge van dien bezit ik van alle de Schriften, waarvan de Geboorte-Jaaren in deeze Letter-Proef zyn gemeld,

alle de Stempels, en van ieder een gejusteert Schrift, ja van zommigen twee gejusteerde Schriften, behalven nog de ongejusteerde Schriften, mede twee à drie van ieder Soort. Daar is geen voorbeeld, dat 'er ooit in deeze Zaak voor de Nakomelingschap zodanige zorge is gedragen, als door Wetstein en my is geschied. In deeze Lettergietery bevinden zig, behalven de gejusteerde Schriften, een getal van ruim 160 ongejusteerde Schriften; ook heb ik van de Groote Capitaale Letteren, die de Heer J. F. Rosart voor my gesneden heeft, eenen dubbelden Afflag, benessens de Stempels. Achtien Jaaren heeft de groote Konstenaar J. M. Fleischman voor my alleen doorgebragt in het snyden van menigvuldige Schriften, en aankleeven van dien. Hier bevinden zich acht-en-zestig Doozen met Stempels van Fleischman, en twaalf dito van Rosart. Dit alles is een voorzorg en arbeid voor het Nageslacht voor verscheidene toekomende Eeuwen; en, indien het de Goddelyke Voorzienigheid gehengt, dat deeze Lettergie-

tery

tery in goede handen blyft, en de Bezitters die in goeden ſtand houden, en niet verwaarloozen, zal, na verloop van verſcheidene honderd Jaaren de Naam en Konſt van Fleiſchman nog in achting zyn, en zyne Bevorderaars daarby gedacht worden.

Na dat de Huisvrouw van den Heer J. M. Fleiſchman in 1749 overleeden was, beſloot hy in 't volgende Jaar van Edam te vertrekken, en in Amſterdam te gaan woonen om nader by de Haerlemſche Lettergietery te zyn, die hy had gekweekt en groot gemaakt. Hy bleef in Amſterdam tot in 't Jaar 1763, wanneer hy zomtyds wat ongeſteld begon te worden, het welk veel al, naar myne gedachten, daardoor veroorzaakt wierd, dat hy al te ſtipt by zyn Werk was, en te weinig uitſpanning nam, om zig zomtyds door eene aangenaame Wandeling en Lucht te verkwikken. Ik ried hem ſterk aan, Haerlem tot zyn Woonplaats te verkiezen. Hy beſloot eindelyk daartoe, en kwam in 't begin van September 1763 alhier woonen. Zyne kwaal, welke eigentlyk eene

Borſtziekte was, nam eerder toe dan af, waar-
by nog eenige Melancholie kwam, gelyk het
gemeenelyk in diergelyke Ziektens gaat. Na
verloop van eenigen tyd verbeeldde hy zich,
dat de Lucht te Amſterdam beter met zyn
geſtel overeen zou komen, zo hy weder aldaar
ging woonen, alwaar hy te vooren gezond was
geweeſt, en hy wierd daartoe van eenige zyner
Vrienden aangeraaden: Hy nam dan het be-
ſluit derwaarts te vertrekken, na ruim drie en
een half Jaar in Haerlem gewoond te hebben.
Maar wel verre van in Gezondheid te beteren,
wierd zyne Borſtkwaal hoe langer hoe ſlechter.
De dubbelde Garmond Geſchreeven is het laat-
ſte Schrift, hetwelk hy voor deeze Gietery
geſneeden heeft, en het juſteeren der Matry-
zen van dat Schrift, was ook zyn laatſte
Werk. Toen hy my die half April laatſt-
leeden overleeverde, was hy zeer zwak, en
zeide: Zie hier myn laatſte Werk, ik zal
nooit meer juſteeren. Zyne Ziekte nam zoda-
nig toe, dat hy zedert niets meer gewerkt heeft.
Vyf dagen voor zyn overlyden gaf hy aan

zyn

zyn eenigen Zoon en Erfgenaam, de Heer Abraham Fleiſchman, Mr. Chirurgyn, woonende te Ouderkerk aan den Amſtel, niet onduidelyk het gevoelen zyner aannaderende Dood te kennen, en met hem over zyne na te laatene Gereedſchappen ſpreekende, zeide hy: Zoon! al wat gy hier in doet, ſpreekt eerſt met Joh. Enſchedé te Haerlem! een vooruitzicht, hetwelk hy my reeds drie Jaaren te vooren mondeling ook had te kennen gegeeven; namentlyk, dat, indien ik de Gereedſchappen, tot het Letter-Stempelſnyden behoorende, begeerde, om ze in deeze myne Lettergietery, die hy gegrondveſt en gebouwd had, intelyven, dat ze dan in geen andere handen zouden komen. Dit heeft ook, na zyn Dood, zyn volle beſlag gekreegen. Ik heb met den gemelden Chirurgyn Abraham Fleiſchman een minnelyk Vergelyk getroffen; waardoor my alle de Gereedſchappen zyn afgeſtaan; ook zyn daaronder begreepen alle de Contra-Poinçons, die hy in zyn Leven gemaakt heeft, dewelke, als nu van geen dienſt meer zynde, evenwel als een

dierbaar Overblyffel en Nagedachtenis by deeze Lettergietery zullen en moeten bewaard worden, dewyl wylen den Heer Fleischman wel voorzag, dat de een of ander Plagiarische Stempelsnyder, t'eeniger tyd, anderzints dezelve zoude konnen gebruiken, om dus, als de Kraai van Esopus, met eens anders Veêren te pronken, hetwelk nu voor altoos is voorgekomen. My is uit het Boek en de Aanteekeningen van den Grooten Fleischman ten vollen bekend, wat hy, behalve voor deeze Lettergietery, ook voor andere Lettergieteryen binnen deeze Provincie, en voor Duitschland, gesneeden heeft, en dus zal het niet licht gebeuren, dat iemand de stoutheid zal hebben, om Fleischmans Werk voor zyn eigen uit te venten.

Eindelyk afgemat van den grooten arbeid, dien hy in zyn Leven gedaan heeft, gaf hy zyne Ziel en grooten Geest, Gode, zynen Schepper, over, en overleed in Amsterdam, den 27 Mai 1768, in den Ouderdom van omtrent 67 Jaaren; terwyl de Faam zyn Geest

aan

aan de Onsterflykheid overbragt, wierd het stoffelyk Lichaam den tweeden van de volgende Maand Juny, met een plechtige Lykstaatsie, in de Lutherſche Oude Kerk, aan de Aarde, waarvan het genomen is, weder gegeeven.

Zeventig onderſcheidene Schriften, zo Griekſche, Latynſche, Curcyffſche, Arabiſche, Maleitſche, Nederduitſche en twee Geſchreevene Italiaanſche Schriften van 's Mans Hand en Konſt, zyn in deeze Lettergietery bevindelyk. Zedert de Uitvinding der Boekdrukkonſt, is 'er geen zo uitmuntend Letter-Stempelſnyder geweeſt, die zo veele Schriften gemaakt en nagelaaten heeft, als de Heer Fleiſchman. De Stempelſnyders Dirk en Barth. Voskens, in Amſterdam, hebben zich in 't begin deezer Eeuw door nieuw geſneedene, en toen fraaye Auguſtyn, Mediaan en Garmond Romeinſche Letteren, alsmede door een Auguſtyn Griekſch, met lof, bekend gemaakt; even gelyk in de voorgaande Eeuw de Lettergietery van J. J. Schipper, in Amſterdam, ver-

vermaard geworden is door den konstigen Letter-Stempelsnyder Christoffel van Dyk; waarvan zich in deeze Haerlemsche Lettergietery nog veele zeer fraaye Schriften bevinden, die in het Jaar 1767 door aankoop daarby gekomen zyn. Doch die Flonkerlichten zyn door de opgaande Zon van gemelde J. M. Fleischman in glans verminderd, nademaal de laatstgemelde Konstenaar dat getuigenis in 't Graf wegdraagt, dat hy hen in Konst en Bekwaamheid overtrof; zynde geweest de alleruitmuntendste Letter-Stempelsnyder, die 'er ooit geweest is, en mogelyk komen zal; gelyk zulks de Binnen- en Buitenlandsche Nieuwspapieren getuigd hebben.

Het allergrootste Konststuk door gemelde Fleischman in 1760 ten einde gebragt, is de volkomene Muziek; een Werk, waaraan hy omtrent twee Jaaren heeft gearbeid. Een goede Letterzetter, eenmaal het begrip van de behandeling gevat hebbende, kan zulks zo gemakkelyk zetten als de gewoone Letteren, hoewel zo spoedig niet, om de oplettendheid, die 'er vereischt wordt, van geen misslagen te begaan.

gaan. De Proef en het Bewys daarvan heb ik getoond, door 48 zogenaamde Haerlemsche Zangen, in 1762; alsmede door een Muziek-Stuk in Quarto, van 260 Bladzyden, zynde het Werk van Mozart, over het Behandelen der Viool, in 1766 uitgegeeven. Alles, zo wel Nooten, Linien, Verbindingen, als Blind-goed &c. word op Parel Corpus gegooten. Dat Konststuk der Muziek-Matryzen en Stem-pels, overtreft zeer verre de Muziek-Caracte-ren, die in Duitschland, zedert 1755, zyn uitgekomen.

De Descendiaan Romein en Curcyf is wel dat Schrift, het welk doorgaans op alle Let-tergieteryen meest gegooten wordt, en op de voor-naamste Drukkeryen het meest in gebruik is. In deeze Lettergietery zyn drie Descendiaan Romeinsche en drie Descendiaan Curcyfsche Schriften, alle van den konstigen Fleischman gesneeden. Daar is geen voorbeeld van bekend. Zo ook van de Nederduitsche Schriften; Van de Groote Kanon tot Robyn Duits ingeslooten. Alle zynze van den grooten Fleischman!

De Grieksche Schriften in deeze Letter-gietery zyn voortreffelyk. De Auguſtyn en de Deſcendiaan Grieksch, beide van Fleiſchman geſneeden, zyn zeer ſchoon; men vind diergelyke Schriften nergens. De voornaamſte Univerſiteiten van Europa bedienen zich van dezelve. By het grootſte gedeelte dier Schriften bevinden zich alle de Stuk-Letteren, zo dat men daar mede alle de oorſpronklyke Grieksche Aucteuren, in navolging van den beroemden Aldus Manutius, kan drukken. Worden zeer begeerd naar de hedendaagſche manier, naar den trant van Profeſſor Leusden, men kan de Stuk-Letteren 'er aflaaten.

De Heer J. M. Fleiſchman heeft in 1756 en 1757 nog zeven Soorten Armeniſche Schriften geſneeden, die verwonderlyk fraai zyn, voor den Heer Arachiel di Paulo, in Amſterdam, dewelke van de Stempels en Matryzen alleen de wettige Bezitter is.

Het groot getal van Giet-Vormen, daar de Letteren in gegooten worden, door Fleiſchman gemaakt, verdient ook byzondere aanmerking.

In

In deeze Lettergietery bevinden 'er zich een getal van over de honderd ſtuks. Nooit te vooren zyn 'er zulke konſtige Giet-Vormen gezien. Ook nooit te vooren zulke konſtige en Mathematiſch volmaakte Matryzen. Dit is de Proef van 's Mans konſt en vlyt: Dat, hoe moeyelyke Stukken het in kunſt ook hebben mogen zyn, hy nooit daarin eenige verandering heeft behoeven te maaken; daarin overtrof hy alle voorgaande Letter-Stempelſnyders, en mogelyk die na hem zullen komen. Liefde en Yver voor de Konſt ſtelde hy altoos boven eigen belang.

Voorts dient nog gemeld te worden, dat eerſt onder het drukken van deeze Letterproef, my in den zin is gevallen het Jaar te ſtellen, wanneer Fleiſchman de Schriften gegreeden heeft. By alle de Schriften, die ik van den Heer Roſart bezitte, behoorde het ook te ſtaan; derhalven is nog te melden, dat laatſtgemelde Heer Roſart, meeſt alle de Groote Capitaalen, zo Romeinſche, Curcyffche als Geſchaduwde; ook de Groote en Kleine Kanon Romein en Curcyf; de Pa-

ragon Romein en Curcyf, en meeft alle de Bloemen gefneeden heeft; al het overige is, of voor het grootfte gedeelte van den konftigen Fleifchman, of uit de Lettergietery van J. J. Schipper, afkomftig.

Alle de Letteren van deeze Lettergietery, door den grooten Fleifchman gemaakt, hebben, behalven haare ongemeene cierlykheid, nog eene uitneemende hoedaanigheid, die men eigentlyk op de Letter-Proef niet kan ontdekken; maar die alleen op de Letter zelve kan gezien, en door het gebruik ondervonden worden; naamlyk, datze alle door dien bekwaamen Konftenaar met Contra-Poinçons veel dieper zyn gefneeden, dan de Letterfnyders van deeze laatere Eeuw doen, alzo zommige in 't geheel geen Contra-Poinçons gebruiken, en maar de diepten met het Graveer-yzer uitfteeken &c. Geene Letter-Stempels kunnen goed en deugdzaam gemaakt worden, dan alleen door Contra-Poinçons. Wylen de Heer Fleifchman heeft my betuigd, dat hy voor de Schriften van wylen Chriftoffel van Dyk eene byzondere achting had, om datze

ook

ook meest allen door Contra-Poinçons gemaakt zyn; zulke Letteren, van goede Letter-Specie gegooten, konnen meer dan de helft langer gebruikt en bedrukt worden, en zyn dus dubbeld Geld waardig.

De Heer Fleischman heeft ook een byzonder Geschrift opgesteld, over 't Stuk van het Letter-Stempelsnyden en de Contra-Poinçons, en aangetoond: 1. Hoe het Staal en Koper behandelt wordt. 2. Wat 'er vereischt wordt in een Letter-Stempelsnyder. 3. Hoe weinig 'er geweest zyn, die daarin uitgemunt hebben. 4. Dat de tegenwoordige Letter-Stempelsnyders geen Contra-Poinçons gebruiken. 5. De Voordeelen, die de Drukkers, van Letteren, door Contra-Poinçons gemaakt, ondervinden, &c. Mogelyk zal ik op zyn tyd en plaats nog gebruik maaken van dat Opstel.

De respective Boekdrukkers van Europa zien dan uit deeze Letterproef, wat al tyd en vlyt, en groote koften gedaan zyn, om deeze Lettergietery tot den uitersten top van Volmaaktheid te brengen, die, zo dit my geoor-

loofd is te zeggen, tegenwoordig eene Cieraad is voor myne Vaderlyke Stad, waarin, voor drie Eeuwen Laurens Janſen Koſter, de eerſte Letter- en Figuurſnyder in Houte Tafelen, en ook de eerſte Lettergieter, op eene gebrekkelyke wyze, met Letteren van Tin, is geweeſt; hebbende deeze eerſte Vinder geenzins Houte beweegbaare Letteren gebruikt, gelyk de laatere, en zommige noch levende Geleerden, ſtellen, welken het Mechanique van de Lettergietery niet verſtaan, en dus geweldig dwaalen van het Spoor der eenvoudige waarheid. Ervaarene Letter-Stempelſnyders en Lettergieters konnen over die Eerſtelingen der Boekdrukkonſt beter oordeelen, dan zulke Geleerden.

De Heer J. M. Fleiſchman heeft, op myn verzoek, de eerſte Drukken van Laurens Koſter naauwkeurig onderzocht, en klaar en duidelyk bevonden, dat de Spiegel der Behoudenis, Eerſte en Tweede Druk; de beide ſtukken van den Donatus, en 't kleine Gebeden Boekje, allen met gegootene Letteren, van week Metaal (waarſchynelyk van Tin) zyn gedrukt;

meer

meer dan duizende Lettergieters-Bewyzen en Spooren heeft hy daarin ontdekt en aangetoond, en elke Letter spreekt, dat zy van Metaal is gegooten, en het is zo klaar en duidelyk te zien, dat daar geen de minste twyffel over blyft; zyne Aanteekeningen zyn, door zyn Zoon, my ter hand gesteld, en ik denk dezelve, by leven en gezondheid, aan 't Publyk mede te deelen.

Dus is het niet alleen de Heer J. C. Seiz, een gebooren Hoogduitscher, maar nu ook de Heer Fleischman, ook een Duitscher, die van de waarheid overtuigd geweest zyn, dat die Boeken met gegootene bewegbaare Letteren gedrukt zyn.

Een Zaak, die in geschil is tusschen Duitschers en Hollanders kon nooit beter beslist en afgedaan worden, als door Duitschers zelven. Fleischman was alleen daartoe genoeg in staat, en zyn ondervinding en oordeel is alleen beslissende, en stopt alle monden. Men behoeft geene Maatschappyen der Weetenschappen tot Scheidslieden

te

te ſtellen. Konſtenaars moet men in hunne Konſt geloof geeven!

Voor de Liefhebbers der Boekdrukkonſt heb ik hier achter laaten volgen vyf byzondere Oude Schriften, waarvan vier Oude Hollandſche zyn; van allen bezit ik de zeer raare en vreemd gejuſteerde Matryzen in myne Gietery. Echter zyn daarop, byna van gemeen Lood, en dus ook van zeer week en zagt Metaal, die Letteren gegooten, waarvan ik een Afdruk vertoon. Die dezelve Letters naauwkeurig beziet, zal, indien hy zonder vooroordeel te werk gaat, genoodzaakt zyn te bekennen, dat die Letteren, niettegenſtaande derzelver ſchreeuwende ongelykheid, echter gegooten zyn; zy hebben dezelve Gebreken, welke de Letters van Koſter hebben, en nochtans zyn ook die gegooten, en niet van Hout geſneeden. Dus zien de Liefhebbers der Boekdrukkonſt uit die Oude Letteren de Konſt byna in haare eerſte Jeugd; en uit de Letteren van den grooten Fleiſchman dezelve in haare Manlyke kracht, grootſte rypheid en volkomenheid; om die reede al-

alleen zyn die vyf Specimina hier achter bygevoegd.

Het grootste van die Hollandsche Oude Letteren zoude men Text kunnen noemen. Waarschynelyk zyn de Stempels van die Matryzen omtrent den Jaare 1480 gesneden en gemaakt; ik heb Boeken, welke met die Letteren gedrukt zyn, door de Reguliere Monnikken Collatie-Broeders te Gouda. De tweede Soort, die kleinder, en den naam van Augustyn zouden kunnen draagen, zyn gebruikt door de Reguliere Monnikken buiten Schoonhoven in den Hem, in den Jaare 1494 tot 1500. Deeze laatsten zyn waarschynelyk gesneden te Delft, door eenen Henric, Lettersnyder, en zyn ook gebruikt door andere Drukkers in de Nederlanden, van 1490 tot 1500, en laater, gelyk my uit oude gedrukte Boeken, in myne Boekery bevindelyk, is geblecken, en dagelyks kan getoond worden.

Van 't begin der Uitvinding der Boekdrukkonst af, tot op den tegenwoordigen tyd, is door Geleerde Schryvers zeer weinig gewag gemaakt

van Letter-Stempelfnyders; welke Konftenaars wel verdient hadden, dat hunne Gedachtenis den Nakomelingen was nagelaten. Behalven de eerfte Letter-Stempelfnyder Laurens Janfen, en na hem Fauft en Guttenberg, en den grooten Verbeeteraar der Konft, Pieter Schoiffer van Gernsheim, die de ftaale Stempels en kopere Matryzen het eerft heeft bedagt, vind men byna niets aangeteekend van de eerfte Lettergieters, die alom de Konft door Europa verfpreid hebben. De meefte van de eerfte Drukkers zyn ook Letter-Stempelfnyders en Lettergieters geweeft; en fchoon 'er zommige onder waren, die geen Stempels of Matryzen hebben konnen maaken, zo hebben zy echter het begrip gehad, om aan een bekwaam Werkmeefter in Koper en Staal, daar van een denkbeeld te geeven; zonder die kennis was de voortplanting en verfpreiding der Konft onmogelyk. Hier aan ziet men de hand van de Goddelyke Voorzienigheid, dewelke in die Eerfte Drukkers, als in Bezaleël, een Geeft van wysheid en verftand heeft ingeftort, om een

Konft

Konst van zo veel nut, tot Eere van Gods Naam, zo schielyk alom te verspreiden! Hoe weinig zulke bekwaame Luiden zoude men thans vinden?

Ik heb uit zeer veele Oude en Eerste Drukken verscheidene Aanteekeningen gemaakt en de voortgang der Konst uit de Boeken zelve opgespeurd en aangeteekend; noch onlangs heb ik ontdekt, dat 'er in de voorige zeventiende Eeuw te Leiden, in Holland, een zeer konstige Poinçonsnyder en Lettergieter, genaamd Arent Corsz. van Hogenacker, geweest is, wiens Stempels en Matryzen, bestaande in Hebreeuwsche, Rabbynsche, Romeinsche, Cursyfsche, Geschreevene, Hoog- en Nederduitsche Schriften, Bloemen, Strikken, Noten en Vormen, den 14 April, des Jaars 1672, door de Wed. van Bartholomeus van Hogenacker, publyk te Leiden zyn verkogt. Die Konstenaar was my geheel onbekend; waarschynelyk is die Man de Letter-Stempelsnyder geweest voor de vermaarde Elzeviers.

Veel meer zoude ik van de Eerste Stempelsnyders en Lettergieters en van de Eerste Drukkers konnen zeggen: Ik heb my in dit Voor-Bericht bekort; in 't breede zal zulks by eene andere gelegenheid geschieden, en voornamentlyk van de uitmuntende Schriften van den Heer Fleischman. Wel is waar, wy hebben dien grooten Konstenaar door de Dood verlooren! Hy is niet meer; maar hy heeft ons een Schat van konstige Letteren nagelaaten: Die Konststukken zyn Onsterflyk! Hy leeft in dezelve tot aan 't einde der Eeuwen!

Voorts vind ik my verpligt nog te melden, dat de Meesterknecht en Directeur myner Lettergietery Jan Hellinx, zo wel als Fleischman, zyn Konst en Vlyt heeft aangewend, om deeze Gietery te helpen opbouwen; alzo het een wonder is voor 't Nageslacht, dat zulk eene formidabele Lettergietery in den tyd van maar ruim dertig Jaaren, tot zulk een volmaaktheid is gebragt, 't welk zonder medestand van eenen kundigen Directeur der Lettergietery anders niet had konnen uitgevoerd worden.

Uit

Uit groote achting voor Laurens Janſens Konſt heb ik in deezen Jaare op myne Plaats achter myn Huis, waarop myne Lettergietery het Uitzicht heeft, dien Grooten Koſter een Standbeeld van Hardſteen doen oprechten, en tot eene weêrgâ daar tegen over doen plaatſen een diergelyk Afbeeldſel van den Geleerden Hadrianus Junius, den eerſten en krachtigſten Verdediger der Uitvinding van de loffelyke Boekdrukkonſt binnen deeze Stad. Beide deeze Pronk-Beelden zyn Levensgrootte, ten voeten uit, op blaauw Arduinſteene Voetſtukken, voor en ter zyden met hunne Stam- en Stede-Wapens, beide gemaakt door den konſtigen Beeldhouwer A. F. Schobbens, te Antwerpen. Ter verciering van deeze Letter-Proeve heb ik dezelve door myne goede Vrienden, den Schilder Taco Jelgersma, laten uitteekenen, en door den Schilder en Plaatſnyder C. van Noorde in 't Koper doen brengen, en hier bygevoegd.

Deeze Gietery is van Bloemen en Cieraaden rykelyk voorzien; alle Soorten van Comporte-

menten, Finiſſen, Vignetten, Cieraad-Letteren &c. konnen daarmede gemaakt worden, naar de vernuftigheid van den Letterzetter, ten deele te zien aan de Lyſten, die om de Paginaas deezer Letterproef gezet zyn.

Tot gemak der Boekdrukkers heb ik alle de Bloemen en Cieraaden in de byzondere Corpſen, daarze op gegooten worden, verdeeld, die van yder Corpus gemerkt met No. 1, 2, 3 enz., op dat de Boekdrukkers de Bloemen en Cieraaden van yder Soort op de Nommer zouden konnen ontbieden; behoevende zy in hunne Brieven ſlechts te melden het Corpus en de Nommer, en het Getal of Gewicht van het geen ze begeeren.

Ik heb my in deeze Letterproef maar bediend, ten opzigte van de Letteren uit de Lettergietery van J. J. Schipper afkomſtig, van Proefjes, die voor veele Jaaren daarvan gemaakt zyn, en die beter hadden konnen wezen; ik heb de tyd niet gehad, om van die Schriften nieuwe Proeven te maaken; doch ik vinde my verpligt te zeggen, dat de meeſte béter zyn, dan ze zich alhier vertoonen.

Ein=

Eindelyk is onder het drukken van deeze Letterproef deeze Lettergietery met noch een Alphabeth vercierde en met Schaduw zeer fraai gesnedene Dubbelde Mediaan Romeinsche Capitaalen vermeerdert, waarvan twee Woorden op den Tytel van deeze Letterproef vertoond worden.

Voor het overige dient tot naricht aan alle Boekdrukkers, dat, wanneer zy Nieuwe Letteren willen laten gieten, omtrent welke de hoogte moet in acht genomen worden van eene andere Letter hunner Drukkery, om ze met malkanderen te kunnen gebruiken, zy nooit andere dan drie à vier stuks (m m m m) Onderkas-Letteren overzenden, vermits de Letter (m) de Basis is, waarnaar alle de te gietene Letteren, in alle de byzondere Schriften, op deeze Gietery, geregeld worden.

Indien de Letteren van deeze Letterproef, en voornamentlyk de DUBBELDE GARMOND GESCHREVENE LETTEREN, waar mede dit Voor-Bericht gedrukt is, UL. behaagen,

waar-

waaraan geenzins twyffele, zo verwacht ik daar op uwe ordre; verzoekende altoos, zulks vroegtydig te doen, alzo men anders niet in staat is, wegens de menigte van aanzienlyke Drukkeryen, welke uit dit Magazyn haaren Voorraad opdoen, de nieuwe Schriften zo spoedig te leveren, als wel begeerd word. Ik zal altyd trachten de Eere en den Roem van deeze Gietery op te houden, en een iegelyk kan van de promptste bediening verzekerd zyn.

Ik blyf met achting,

Myn' Heeren,

UE. D. W. Dienaar

J. ENSCHEDE.

Haerlem
den 30 November 1768.

JOAN MICHAEL FLEISCHMAN.
Konstig Letter-stempel Snyder,
Geb: 1701 te Neurenberg,
Overl: in Amsterdam den 27 Mey 1768.

Groote opgeslagen Capitalen.

A B

Kleine opgeslagen Capitalen.

C E M

Paryſſe Capitalen.

Petit Canon.

B C E J F

A K Q G

Groote opgeslagen Capitalen.

A B

Kleine opgeslagen Capitalen.

C E M

Parysſe Capitalen.

Paris Canon.

B C E ?

A K Q G

Dubbelde Paragon Capitalen.
Paragon à deux Points.

ABCDE
FIGHJK
LMNOQ
RSWZÆ

Dubbelde Text Capitalen.
Petit Paragon à deux Points.

ABCDEFI
HJKLMSZ
GNOPQR.

A B C D E
F G H J K
L M N O Q
R S W Z Æ

A B C D E F I
H J K L M S Z
G N O P Q R.

Dubbelde Auguſtyn Capitalen.
St. Auguſtin à deux Points.

ABCDEFGH
JKLMNOPW
QUIRSTVX
YZÆ-,;:.

Dubbelde Mediaan verbéterde Capitalen N°. 1.
Deux Points de Cicero.

ABCDEFGH
ISKLMNOP
QRJTUVW
XYZÆ-',;:.

Dubbelde Mediaan Capitalen N°. 2.
Deux Points de Cicero.

ABCDEFGHIJ
KLMNOPQRS
TVUWXYZ-,;:.

Publicirt bey Augustyn Capitalen.

A B C D E F G H
I K L M N O P W
Q U R S T Y X
Y Z E - ? ! : .

Publicirt bey Augustyn Capitalen No. 11.

A B C D E F G H
I S K L M N O P
Q R J T U V W
X Y Z E - ? ! : .

Publicirt bey Augustyn Capitalen No. 12.

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S
T U W X Y Z - ? ! : .

Dubbelde Deſcendiaan Capitalen.
Deux Points de Philoſophie.

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S
T U V W Y Æ -’ ,;:.

1741.

Dubbelde Garmont Capitalen.
Deux Points Petit Romain.

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S T
V U W X Y Z Æ -’ ,;:.

Dubbelde Gaillart Capitalen.
Deux Points de Gaillarde.

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S T
V U W X Y Z Æ - ,;:

1741.

Dubbelde Brevier Capitalen.
Deux Points de Petit Texte.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T V W X Y Z Æ

1739.

Dubbelde Cicerodiaan Capitalen.

Deze Letters de Pica-Groote.

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S
T U V W Y Æ - ? ; : .

Dubbelde Garmont Capitalen.

Deze Letters Parij Romein.

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S T
V U W X Y Z Æ - ? ; : .

Dubbelde Gaillart Capitalen.

Deze Letters de Gaillarde.

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S T
V U W X Y Z Æ - ? ; :

Dubbelde Brevier Capitalen.

Deze Letters de Non Pareil.

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T V W X Y Z Æ

Paryſſe Capitalen Curcyf.
Petit Canon Italique.

ABDG
IJMT
ÆŒÇ;

Dubbelde Paragon Capitalen Curcyf.
Paragon à deux Points Italique.

ABDEF
HINRS
ÆÈÉÇ;'.

Parvile Capitalen Cursyf.
Petit Canon Ronde.

ABDG
LMT
EOÇ:

Dubbelde Paragon Capitalen Cursyf.
Paragon à deux Points Ronde.

ABDEF
HINRS
EFNÇ:

Dubbelde Text Capitalen Curcyf.
Petit Paragon à deux Points Italique.

ABCDEG
HIJKLP
TUXYZÉ

Dubbelde Auguſtyn Capitalen Curcyf.
St. Auguſtin à deux Points Italique.

ABCDEFGI
JKLMNOP
RSUZÆŒ:-.

Dubbelde Mediaan Capitalen Curcyf.
Deux Points de Cicero Italique.

ABCDEFGH
KMNTUVW
XZÇÆËÉ';:.

Double Text Capitals Curved.

Petit Canon à deux Points Rouges.

ABCDEG
HIJKLP
TUXYZ

Double Aurelian Capitals Curved.

St. Augustin à deux Points Rouges.

ABCDEFGI
JKLMNOP
RSUZÆŒ

Double Medium Capitals Curved.

Deux Points de Gros Romain.

ABCDEFGH
KMNTUVW
XZÇÆÉ

Paryſſe Geſchaduwde Capitalen.

ADEG
RSZÆ

Dubbelde Paragon Geſchaduwde Capitalen.

BCHIKN
PRWŒ.

Dubbelde Text Geſchaduwde Capitalen.

ABCDFIN
OTUVXZ
YJÆŒ;:-.

Parijs Gelchaduvde Capitalen.

ABCDEFG
RSTZAE

Dubbelde Parijsen Gelchaduvde Capitalen.

BCHIKLN
PRWOE.

Dubbelde Text Gelchaduvde Capitalen.

ABCDEFIN
OTUVXZ
YJKOE.

Dubbelde Auguſtyn Geſchaduwde Capitalen.

ABCDEFGI
HKLMNOS
PRTUVXY
ÉËËÈÊJÇ;,:-

Dubbelde Mediaan Geſchaduwde Capitalen.

ABCDEHJKM
LNOPQRSTW
XYZÆŒC:;,-.

Dubbelde Deſcendiaan Geſchaduwd-Gefigureerde Capitalen.

ABCDEFGHIJK
LMNOPQRSTUV
WXYZÆŒÉÈÊËÇ

NB. Deeze kunnen ook by de Geſchreven Letter gebruykt, en op dat Corpus gegooten worden.

Dubbelde Augurkyn Gedachtenis Capitalen.

A B C D E F G I
H K L M N O S
P R T U V X Y
É Ë Ê Ç : - .

Dubbelde Mediaan Gedachtenis Capitalen.

A B C D E H J K M
L N O P Q R S T W
X Y Z Æ Œ : - .

Dubbelde Text-Gedachtenis-Capitalen.

A B C D E F G H J K
L M N O P Q R S T V
W X Y Z Æ Œ É Ê Ç

Paryſſe Canon Romein.
Gros Canon No. 1.

Regiam Magi-
ſtratum contr.
ABCDEF 12

Groote Canon Romein.
Fr. *Gros Canon.*
Engl. Two Lines Great Primer.

Ars Artium om-
nium Conſerva-
trix. HARLEMI. Ty

Groote Canon Curcyf.
Fr. *Gros Canon Italique.*
Engl. Two Lines Great Primer Curſiv.

Non inchoantibus
premium promit-
titur, ſed perſ. Æ

Regiam Majestatem.

ABCDEF 12

Kleine Canon Romein.
Fr. *Petit Canon.*
Engl. Two Lines Engliſh.
Hoogd. *Doppel Mittel Antiqua.*

Deum revereri & praecepta ejus obſervare: hoc eſt totum hominis. Virtute et Genio. abcd ABCDEFGHIJKL MNOPQRSTUVW YZÆ; ABCDEFGZJ Æ?:.!

Kleine Canon Curcyf.
Fr. *Petit Canon Italique.*
Engl. Two Lines Engliſh Curſiv.
Hoogd. *Doppel Mittel Curſiv.*

Nos ad Patriam feſtinantes mortiferos Sirenum cantus ſurda aure tranſire debemus. Hieronimus. abcdefghijklmnopqrſtuv wxyz. , ;:'!??-

Kleine Canon Romein.

Fr. Petit Canon.

Engl. Two Lines English.

Hoogd. Duppel Mittel Cantus.

Deum reverere & præ-
cepta ejus observare:
hoc est totum hominis.
Virtute et Genio. abcd
ABCDEFGHIJKL
MNOPQRSTUVW
YZÆ; ABCDEFGÆIJÆ?!:

Kleine Canon Cancryl.

Fr. Petit Canon Inuiligne.

Engl. Two Lines English Contrie.

Hoogd. Duppel Mittel Cantus.

Nos ad Patriam festinan-
tes mortiferos Sirenum
cantus furda aure trans-
re debemus. Hieronimus.
abcdefghijklmnopqrstuv
wxyzæ.,;:?!?-

Aſcendonica Romein.
Fr. *Gros Parangon Romain.*
Engl. Double Pica Roman.
Hoogd. *Doppel Mittel Text Antiqua.*

Quod quiſque in ano eſt, ſci
unt. Sciunt Id qui in Aurum
Rex reginæ dixerit : Sciunt
in ÆABCDEFGHIKLMN
([§†?✠eABCDEFGHIKLMNO

Aſcendonica Curcyf.
Fr. *Gros Parangon Italique.*
Engl. Double Pica Curſiv.
Hoogd. *Doppel Mittel Text Curſiv.*

Cathedralium, Monaſteriorum,
ac omnium & ſingulorum beneficio-
rum, electivorum rerularium ſiFris
ABCDEFGHKLMNOPQRS.

Paragon Curcyf.
Fr. *Parangon Italique.*
Engl. Two Lines Pica Curſiv.
Hoogd. *Doppel Mittel Text Curſiv.*

Quicunque vult ſalvus eſſe, ante omnia
opus eſt ut teneat Catholicam fidem:
Quam niſi quiſque integram, inviola-
tamque ſervaverit, abſque dubio in æter

Paragon Romein.
Fr. *Parangon Romain.*
Engl. Two Lines Pica Roman.
Hoogd. *Doppel Mittel Text Antiqua.*

Alde Manuce mettoit ordinairement à ſes Impreſſions une Ancre entortillée & morduë d'un Dauphin. C'etoit pour ſignifier qu'il travailloit ſans relâche, & pourtant avec poids & jugement; ainſi qu'il dit Lui-même au Prince de Carpi dans la Preface à la Sphere de Proclus,
EFGHIJKNOQRTVWX
YZŒ ÆABCDEXYZ * ⁂ * ✠ ( )
1 2 0 Á È Î Ö Ũ ñ ỹ ꝛ ꝗ ꝙ ꝓ ç ę (1)

Paragon Curcyf.
Fr. *Parangon Italique.*
Engl. Two Lines Pica Curſiv.
Hoogd. *Doppel Mittel Text Curſiv.*

Het loon word niet aan den beginnende belooft, maar het word aan de volhardende gegeeven.

Paragon Curcyf.

Roterodama mihi tellus, natalis origo: Non poſtremi inter Batavas hinc nominis urbes: Me celebrant clarum famæ præconia magnæ: Barbaries per me ceſſit quòd finibus exul: Divinis dederim quòd lucem rebus amoenam, Et Latij imbuerim linguas ſermonis honore: BDLMR
abcdefghijlmnpqrſstuvxfia

Kleine Paragon Romein.

L'on commence par établir que ce n'eſt pas une choſe aiſée que de faire des expériences. ABCDEFH
abcdeſghijklmnopqrsſtuvwxyzæœ
ſiſiſtſſfiſlfiſſiffiſſlffiſhfbç áéíóú àèìòù

Kleine Paragon Curcyf.

At etiam literas, quas me ſibi miſiſſe diceret, recitavit homo & humanitatis expers, & vitæ communis ignarus. Æ
ABCDEFGHIJKçäőűſiſiſtſſfffſ

Text Romein op Paragon.

Lors qu'Aspaſie étoit concubine d'Artaxerxès. On ne ſauroit lui donner moins de vingt ans à la mort de Cyrus: elle avoit donc ſoixante - quinze ans lors qu'un nouveau Roi la demande comme une grace particuliere. z'ARUV

ABCDEFGHIJKLMNOP
QRSTUVWXYZÆ.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1739.

Text Curcyf op Paragon.

Aspaſia, qui eſtoit fort âgée, & toutesfois très-belle, qui avoit eſté putain de ſon feu frere. Darius ſon fils en devint ſi fort amoureux, tant elle eſtoit belle nonobſtânt l'âge, qu'il

ÆABCDEFGHIKLNOP
QRSTVWXYZUJ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1739.

Text Romein.

Fr. *Gros Romein gros œil.*
Engl. Great Primer Roman.
Hoogd. *Tertia Antiqua.*

Lors qu'Aspaſie étoit concubine d'Artaxerxès : On ne ſauroit lui donner moins de vingt ans à la mort de Cyrus : elle avoit donc ſoixante - quinze ans lors qu'un nouveau Roi la demande comme une grace particuliere. PLTGA

ABCDEFHIJKMNOQSU

VWXYZÆ ÆABCDEFGHIJKL

MMNOPQRSTUVWYZ ÇẼÕỲ℞

1234567891o†([¶§!?ą́ǫ́ũ̃m̃ñ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1739.

Text Curcyf.

Fr. *Gros Romain gros œil Italique.*
Engl. Great Primer Curſiv.
Hoogd. *Tertia Curſiv.*

Ciceron menagea toûjours Dolabella le plus doucement qu'il put. Il avoit ſans doute plus d'habileté que de fermeté, & il voioit que le parti de Pompée ſe ruïnoit de plus en plus par les contiuelles victoires de Jules

ABCDEFGHIKLMNO

PQRSTVWXYZ. UJÆ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1739.

Kleine Text Romein No. 2.

Vult tamen tibi Iuſtinianus, ut iſte curator præſte ſolemne jusjurandum apud Præfectum urbi, vel Præſidem, quo edicat omnia ſe re-
EeDEFGHIKLMNOPQVRSTVWVXZ: ABC
&GHIKLMNOPQuRSTVWXYZ,..:

Kleine Text Curcyf No. 2.

Eo miſit Rex Suecus Theodoricum Falckenburquum, adminiſtratoris adjuturum conatus; Joa neid inerat eommeatus,& rei tormentariæ Magdeburgum euravetr ABCDEFGHIJKL MNOPQRSTVUWXYZ Æ jasis ſt ſtw

Kleine Auguſtyn Romein.

Tardius aliquanto moleſtiuſque cum ORANGIO acta res eſt. Is enim recua ſcripſerat, Hollandis, Zelandiſque atque Burgundis Præfectum deſignaret quando ſe hiſce prefecturis ce
hijklmnopq ſstvuw ABCDEFGHI
ABCDEFGHIKLMNOP Q STVUXYZ Æ

Kleine Auguſtyn Curcyf.

Æadem, is admonenti Gubernatrici ut abiret Amſtelodamo, non modo non a paruerit, ſed etiam Miſſuma Gubernatrice Turrium a ſecretis pri urbe Protinus abſcendere, non Exaudito Re-
AABCDE FGHJI KLM MNOP

Auguſtyn Romein op Text.

Le Pape envoia des Députez au Duc de Baviere, & lui écrivit que ſon intention étoit que ſi Virgile étoit Prêtre, on le dégradât du Sacerdoce, & qu'on l'envoiât á Rome pour y &c ;:?!(§¶†]

ABCDEFGHILMNOPQRTW

XYZÆJU ABCDEFGHIKLNOPQ

RSTVWXYZUJÆ 1234567890

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1738.

Auguſtyn Curcyf op Text.

Nam mihi ſane diteſcendi opportunitates præclares reſpublica bene geſta præbuit, quum alias ſaepe, tum vero maxime ante hoc quadriennium, quando in Samnites, Lucanos, Bruttiosque conſul cum & ct ?? !! ſſ

ABDEFGHIKLMNOPQRS

VWXYZ ÆUJ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1738.

Auguſtyn Romein No. 1.
Fr. *St. Auguſtin Romain, Gros Oeil.*
Engl. Engliſh Roman.
Hoogd. *Grobe Mittel Antiqua.*

Erasme ecrit â Bilibaldus Pirkheymer en 1522. Plerique inſidiantur homini, propemodùm conjurati ut illum perdant. Ubi quid novi operis prodit, quod putent fore vendibile, mox unus atque alter ſuffuratus ex ipſius officinâ exemplar, excudit ac venditat minimò. Interim Frobenius immenſam pecuniam impendit in Caſtigatores, frequenter & in Exemplaria. Huic iniquitati facilè ſuccurretur, ſi fiat Imperatorium

ÃẼÕÕẼÇÇ () [*] !!! ?? §*§ †† ¶¶
ħ ɕ ȡ ȡ ɕ ɕ ɤ ɤ ǫ ǫ ɥ ɥ ȡ ȡ ɤ ɤ ɥ ɥ ǫ ǫ ǫ ãẽĩõm̃ñ
ABCDEFGHIXYZÆ ABCDEFGH
& ct æ œ k w ỳ ꝛ⁹ ç ê 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 : ;

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1738.

Auguſtyn Curcyf.
Fr. *St. Auguſtin Italique.*
Engl. Engliſh Curſiv.
Hoogd. *Mittel Antiqua Curſiv.*

Totum meæ pondus injuriæ Romanis auribus intimare ſtudebo, & tam Epiſcopum quam Canonicos, quoniam primum judicium de illo qui in me malus extitit mutare machinati ſunt, quantum potero perurbabo, ac

ABDEFGHIJKLMNOPQR
STUVWXYZÆ & ct

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1738.

Auguſtyn Romein No. 2.

Fr. *St. Auguſtin Romain, petit Oeil.*
Engl. Engliſh Roman.
Hoogd. *Kleine Mittel Antiqua.*

Commentateurs d'Ariſtote auroit tout autrement répondu à la queſtion de l'Impératrice, que ne fît Pierre. Il auroit ſoutenu que le bien public demande & qu'en cette action là, autant & plus qu'en aucune autre.

1 3 4 6 7 8 9 0 ℞ ŷ [†] * ¶ ?) A B C D E F G H J
K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1732.

Mediaan Romein op Auguſtyn.

Le traître dont parle Suger étoit un homme que le Roi d'Angleterre avoit comblé de bienfaits, & qui ne laiſſa pas de s'engager dans une conſpiration contre ſon maître; il en fut quitte pour ſon ſexe & pour ſes yeux, & n'en fut point pendu ainſi qu'il le méritoit. Ç Ã ¶ § ŷ
Æ B C D E F G H I J L M N O P Q R S T U V
W X Y Z 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 ſ́ ú á ħ Õ É ℞ *
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1736.

Mediaan Curcyf op Auguſtyn.

Et que cela fût jugé indigne de la gravité & de la Majeſté d'un Roy: d'autant plus que la choſe ſe faiſoit publiquement & devant un grand monde.

A B D F G H I L M N O P Q R S T V W X
Y Z Æ U J & ct ã ẽ ĩ õ ñ m̃

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1737.

Mediaan Romein.
Fr. *Cicero Romain.*
Engl. Pica Roman.
Hoogd. *Cicero Antiqua.*

COLONNA (VICTORIA) Dame illuſtre & ſavante. Voiez VICTORIA COLONNA. André cite mépriſe à Rivet. Nous marquons une Lettre ce l'a copié en pluſieurs endroits. Voſſius ne croit point prétend que cet Archevêque de Florence. JAQUES COLUMNA, Dominicain & Hiſtorien a Florence l'a citée quelquefois. Poſſevin parle Antonin, Archevêque de d'un & il jusqu'à l'an Colophonienne. La nomme auſſi attribuelle de quelques Oracles en Vers &c. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTVUWXYZÆ
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ
J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1736.

Mediaan Curcyf.
Fr. *Cicero Italique.*
Engl. Pica Curſiv.
Hoogd. *Cicero Curſiv.*

Il s'en informa à Pomponius Atticus qui ne put l'en bien inſtruire. Il vouloit ſavoir ſi Rutilie étoit morte avant ou après ſon Fils. Rutilia vivo ne C. Cotta filio ſuo mortua ſit, an mortuo? Pertinent ad eum librum quem de luctu minuendo ſcripſimus. Dans une autre Lettre il ſe ſert de ces paroles; de Rutilia, quoniam videris dubitare, ſcribes ad me cum ſcies, ſed quam primum. La Note de Corradus eſt trop curieuſe pour ne devoir pas être rapportée: Mortuo mortua eſt quod mirum?!
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T
V U W X Y Z Æ. á é í ó ú ä ë ï ö ü
J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1737.

Mediaan Romein No. 2.

Flavius Veſpaſianus duos reliquit filios, Titu majorem & Domitianum juniorem. Titus Patri in imperio ſuc adeo laudatus & amatus propter ſingularem humanitatem iuſtitiam & benificentiam, ut amor & deliciæ generis humani dictus ſit. Cœpit & imperare Anno Chriſti, impe t u v x y z. æ œ A B C D E F G H I K L M N O P Q R

Mediaan Curcyf No. 2.

Interea Herbpoli, Sueinfurtti, Kitziugæ confluxerant auxiliares Suecotum, Saxonicæ, Haſſiacæ copiæ, ut exercitum efficerent millium: Quæ medio Auguſto conjuncta caſtris regiis, non tantum æquarunt vires, ſed & audaciam ciwere ultro laceſſendi Cæſariones,

Deſſendiaan Romein op Mediaan.

Quæ omnia, & quod deinceps adjecturus ſum, variis ab auctoribus tradita, conquiri exponique non inconveniens nec inutile judicavi: quo virorum, quibus fulta res Romana per duriſſimos caſus ad imperii gloriaeque incomparabilem magnitudinem pervenit,

A B C D E F G H I L M N O P R S T V W X Y Z
J U Æ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 ℞ ? ỷ † * ſſ œ ſt & ct
[A B C D E F G H I K L M N O P Q S T V W X Y Z J U Æ) ſt

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1734.

Deſſendiaan Curcyf op Mediaan.

Quare cum iſta paupertate mea, & aliis opulentiſſimis hominibus, & te quoque ipſo me copioſiorem eſſe judicio. Nam ego tantum habeo, ut plus non deſiderem: tu, niſi Epirum & cetera, quae tenes, poſſidens in opem te eſſe crederes, in Italiam trajeciſſes? Sed pulchram facultatem beneficia hominibus dandi praeſtat

A B C D E F G H I L M N O P Q R S T V W X Y Z
*Æ J U ſb & ct æ œ ſſl ſſl ſſi ffi ę ç [ ] ? ; ; ! ! * : **

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1734.

Deſcendiaan Romein, Eerſte Schrift.

Fr. *Philoſophie Romain.*
Engl. Smal Pica Roman.
Hoogd. *Deſſendian Antiqua.*

Il y a des gens qui les eſtiment beaucoup; quelques Proteſtans mêmes les louent. Mr. Arnoldus indique pluſieurs Paſſages des Ecrivains Catholiques qui ont admiré Rusbroch. Mais il ne devoit pas mettre de ce nombre François Swertius. Apparemment ce qui l'a brouillé eſt de s'être ſouvenu qu'il y a un Livre intitulé Athenæ Batavæ, &c. ſſ ffi ſſi ffi A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z: ? Æ

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 § * † !

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1734.

Deſcendiaan Romein, Tweede Schrift.

At etiam literas, quas me ſibi miſiſſe diceret, recitavit homo & humanitatis expers, & vitæ communis ignarus. Quis enim unquam, qui paulum modo bonorum conſuetudinem noſſet, literas ad ſe ab amico miſſas, offenſione aliqua interpoſita, in medium protulit, palamque recitavit? Quid eſt aliud, tollerere è vita vitæ ſocietatem, quam tollere amit

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1753.

Laatſte Deſcendiaan Romein, Derde Schrift.

Imprimis Marcum Tullium opponebat, cuius Oratio optima fertur eſſe quæ maxima. Pleriſque enim orationibus longiore tractu vis quædam & pondus accedit. Utque corpori ferrum. Sic oratio animo non ictu magis quam mora imprimitur. Videmus, ut ſtatuas ſigna, picturas, hominum denique multorumque animalium formas, arborum etiam, ſi modo ſint decoræ, Nihil magis, quam amplitudo commendet: idem orationibus evenit: quinetiam voluminibus autorita- A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ J.

A C D E H I L M N O P S T U Y 1761.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1761.

Deſcendiaan Curcyf, Eerſte Schrift.

Fr. *Philoſophie Italique.*
Engl. Smal Pica Curſiv.
Hoogd. *Deſſendian Curſiv.*

Ciceron menagea toûjours Dolabella le plus doucement qu'il put. Il avoit ſans doute plus d'habileté que de fermeté, & il voioit que le parti de Pompée ſe ruïnoit de plus en plus par les continuelles victoires de Jules Céſar. Il craignoit apparemment que le vainqueur ne ceſſât enfin d'uſer de clémence, & ne ſe défit de ceux qui avoient à l'ame républicaine, avec des talens capables de le traverſer. Te intuens, Dolabella, qui es mihi cariſſimus, non poſſum de utriusque veſtrum errore reticere. Dicerem, &c.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVWX
YZJUÆ 1234567890j:;?!çkwxyzæœ
áéíóú äëïöü áéíóú àèìòù ſtſſfſtſtſſſfſiffi

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1734.

Deſcendiaan Curcyf, Tweede Schrift.

L'on commence par établir que ce n'eſt pas une choſe aiſée que de faire des expériences. Cette occupation que même des ſavans ont traité de frivole & de puerile, demande beaucoup d'art, beaucoup de fineſſe & de ſagacité d'eſprit. Elle veut ſur-tout qu'on ait renoncé à ce je ne ſai quoi de faux que chacun met dans ſa manière favorite d'enviſager les objets extérieurs Un
ABCDEFGHIJKLMNOPQRST
VUWXYZÆ áéíóú äëïöü.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1753.

Garmond Romein op Deſcendiaan.

L. Guicciardin geeft van Haerlem dit Getuigenis: In deeze Stad is allereerſt uitgevonden de Konſt van de Boekdrukkerye, en de wyze van Letteren te gieten; gelyk men die tegenwoordig geheel Europa door is gebruikende. Maar alzo de Vinder quam te ſterven, eer de Konſt in haar kracht en volkomenheid noch was, zo is zyn Dienaar (zo men zeid) tot Mentz gaan woonen, alwaar hy deze nootwendige Weetenſchap in 't licht brengende, blydelyk ontfangen is.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1736.

Groote Garmond Romein.

Sed pro ſuæ libito voluntatis omnium & ſingulorum tam Eccleſiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Monaſteriorum, ac omnium & ſingulorum beneficiorum, Electivorum Regularium & Sæcularium, quàm aliorumcumque Regni Franciæ, ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXY ZÆABCDEFGHKLMOPQRSTVWXYZJU. ſtﬀﬃﬄ‡†§ abcdefghijklmnopqrſtuvwxyz

Garmond Romein No. 1.

Fr. *Petit Romain.*
Engl. Long Primer Roman.
Hoogd. *Corpus Antiqua.*

Lors qu' Aſpaſie étoit concubine d'Artaxerxès. On ne ſauroit lui donner moins de vingt ans à la mort de Cyrus: elle avoit donc ſoixante-quinze ans lors qu'un nouveau Roi la demande comme une grace particuliere, & lors qu'un Roi à qui elle avoit appartenu cinquante-cinq ans ne put ſe réſoudre à la céder; il faloit donc qu'à cet âge-là elle eût encore beaucoup de charmes. Cela n'eſt-il pas extraordinaire? Peut-on s'imaginer ſans rire qu'une femme de près de quatre-vingts ans ſoit faite Prêtreſſe, afin qu'aucun homme n'en puiſſe jouïr? A-t-on beſoin alors d'être enga-
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTVUWXYZÆ.
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTVUWXYZÆ.1234566890
J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1736.

Garmond Curcyf No. 1.

Fr. *Petit Romain Italique.*
Engl. Long Primer Curſiv.
Hoogd. *Corpus Antiqua Curſiv.*

eut, celle qu'il aima le plus fut Aſpaſia, qui eſtoit fort âgée & toutesfois très-belle, qui avoit eſté putain de ſon feu frere, Darius ſon fils en devint ſi fort amoureux, tant elle eſtoit belle nonobſtant l'âge, qu'il la demanda à ſon pere en partage, auſſi bien que la part du Royaume. Le pere, pour la jalouſie qu'il en eut, & qu'il participât avec lui de ce bon boucon, la fit Prêtreſſe du Soleil; d'autant qu'en Perſe cet-j'entens mieux la Magie, je bois mieux que lui, & je poromieux le vin que lui (29). *C'eſt un efféminé, c'eſt un patron, il ne monte pas à cheval lors même qu'il va à la chaſſe,*
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTVUWXYZÆ
J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1736.

Kleine Garmond Romein No. 2.

Ex Hadriani Junii Batavia. Habitavit ante annos centum duodetriginta Harlemi in aedibus ſatis ſplendidis (ut documento eſſe poteſt fabrica quae in hunc usque diem perſtat integra) foro imminentibus e regione Palatii Regalis, Laurentius Joannes cognomento Aedituus Cuſtosve, (quod tunc opimum et honorificum munus familia eo nomine clara haereditario jure poſſidebat) is ipſe qui nunc laudem inventae artis Typographicae recidivam juſtis vindiciis ac ſacramentis repetit, ab aliis nefariae poſſeſſam et occupatam, ſummo jure omnium triumphorum laurea maiore donandus. Is forte in ſuburbano nemore ſpatiatus (ut ſolent ſumpto cibo aut feſtis diebus cives qui otio abundant) coepit faginos cortices principio in literarum typos conformare, quibus inverſa ratione ſigillatim chartae impreſſis verſiculum unum atque alterum animi gratia ducebat, nepotibus generi ſui liberis exemplum futurum. ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXY ZÆ ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆ 1234567890 áéíóú àèìòù âêîôû äëïöü §*?!;-,.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1763.

Kleine Garmond Curcyf No. 2.

Quod ubi feliciter ſucceſſerat, coepit animo altiora (ut erat ingenio magno et ſubacto) agitare, primumque omnium atramenti ſcriptorii genus glutinoſius tenaciusque, quod vulgare lituras trahere experiretur, cum genero ſuo Thoma Petro, qui quaternos liberos reliquit omnes ferme conſulari dignitate functos (quod eo dico ut artem in familia honeſta et ingenua, haud ſervili, natam intelligant omnes) excogitavit, inde etiam pinaces totas figuratas additis characteribus expreſſit: quo in genere vidi ab ipſo excuſa Adverſaria, operarum rudimentum paginis ſolum adverſis, haud opiſtographis, is liber erat vernaculo ſermone ab auctore conſcriptus anonymo, titulum præferens, Speculum noſtrae ſalutis: in quibus id obſervatum fuerat inter prima artis incunabula (ut nunquam ulla ſimul et reperta et abſoluta eſt) uti paginae averſae glutine commiſſae cohaereſcerent, ne illae ipſae vacuae deformitatem adferrent.

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTVWXYZÆ?;: & ct æ œ fi ſi ffi ffl ſt ff fi fl ſt ſi á é í ó ú à è ì ò ù â ê î ô û ä ë ï ö ü

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1763.

Galjart Romein, Courant-Letter, No. 1.

Den 2 Juny, 1768, 's avonds was op het Stadhuis te Amſterdam een allerprachtigſt Ball, 't welk door de Wel-Ed. Groot Achtb. Heeren Burgemeeſteren en Regeerders dier Stad aan en ter Eere van hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden werdt gegeeven; waarop, behalve deeze Doorluchtige Perſoonaadjen en hun byhebbend Gezelſchap en Gevolg, tegenwoordig waren de Prins van Heſſen-Kaſſel, de Prins van Lambeſc, Groot-Stalmeeſter van Frankryk, de Ambaſſadeur van Spanje, Marquis del Puente Fuerte, benevens nog verſcheidene andere Grooten; en voorts alles wat 'er aanzienlyk en van Rang van beide de Sexen in deeze Stad was, waartoe over de 1400 Biljets uitgedeeld waren. Het is onmooglyk eene volleedige Beſchryving en volkomen Denkbeeld te geven, aan iemand die 't zelve niet aanſchouwd heeft, van al de Luiſter, Pracht en Vermogen, welke daarby elkander gezien werden. De Zaal was met over de 8000 Lampions, altemaal van Waſch met differente kleuren, verligt; alle de orde volgende van de twee boven elkander ſtaande Bouwordes, welke in dit Gebouw plaats hebben. De Pilaſters waren omſlingerd met Guirlandes, die met roode Lampions waren geïllumineerd. De Feſtonnen onder de Venſters waren in 't Groen, en de beide Deurgeſtellen aan de Groote Trap en het Portaal van Schepens-Kamer, van onder tot boven met Ligten van allerlei Kleuren. De Architraaf en Cornis waren insgelyks met Ligten gantſch doorgaande bezet. De Orcheſten waren Feſtonsgewys geïllumineerd, en pronkten in hun midden met het Stads-Wapen. De Koſtbaarheid van Kleederen, Juweelen en allerlei Soorten van Verſierſelen, waarin ieder der Aanweezenden heeft trachten uit te blinken, is onbeſchryflyk. Amſterdam heeft nooit zodanig eene Vertooning binnen zyne Wallen gezien als deeze. 1234567890.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V W X Y Z Æ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1745.

Galjart Curcyf, Courant-Letter, No. 1.

Saturdag, den 4 dito, zynde de dag tot het vertrek van hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden beſtemd, kwamen de Heeren van de Regeering met hunne Vrouwen, ten half 8 uuren op het Stadhuis, en na dat dezelve van de Hoog-Vorſtlyke Perſoonen Affcheid genoomen hadden, nam het Hooge Gezelſchap ten acht uuren de Reis aan, onder het ſpeelen der Klokken enz. Zo dra de Train tot voor de Utrechtſche Poort genaderd was, nam zyne Doorluchtige Hoogheid van de vier Heeren Kolonellen op eene zeer vriendelyke wyze Affcheid, en reed vervolgens tot aan de Beerebyt: Aldaar uitgetreeden zynde, namen hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden ook een zeer minzaam en teder Affcheid van de Heeren van de Regeering, ſlapten in de Jagten, en vertrokken over Weeſp na Zuylen. In den Amſtel zag men alle de Plaiſier-Jagtjes en Boejers met volle Zeilen, onder hunne Kommandanten in Linien geſchaard, om hunne Hoogheden te ſalueeren, gelyk ook uit het Geſchut van de Stad geſchiedde enz.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1763.

Galjart Romein No. 2.

Engl. *Bourgeois Roman.*
Hoogd. Bourgeois Antiqua.

Ce ne fut pas encore tout ce que les Athéniens y perdirent. B Une autre Flotte de cinquante voiles qu'ils envoyoient au ſecours de leurs gens aſſiégés, entra dans une des bouches du Nil fort peu de tems après que la place eut été rendue, dans le deſſein d'aller les dégager, ne ſachant encore rien de ce qui étoit arrivé. A peine y étoit-elle entrée, que la Flotte de Perſe qui tenoit la me vint l'y attaquer par derriére, pendant que l'Armée lui faiſoit des décharges de traits de deſſus les bords de la riviére Il n'en éche pa que quelques Vaiſſeaux, qui percérent au travers de la Flotta ennemie, & tout le reſte y périt. Ainſi finit la funeſte guerre qu

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ [†]. ? ! ¶
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ. 1234567890.
J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1740.

Galjart Curcyf No. 2.

Engl. *Bourgeois Curſiv.*
Hoogd. Bourgeois Curſiv.

Le Pape Pie IV. ſouhaita, vers le milieu ſeiſiéme ſiécle, que l'on fit un choix des plus belles Fables d'Eſope & d'autres anciens Auteurs, pour les faire mieux gouter aux jeunes gens, & pour les leur faire mieux retenir. Il chargea de l'execution de ce deſſein un des plus habiles Humaniſtes de ſon tems, nommé Faërno. On n'avoit pas alors les Fables de Phedre, qui ne parurent que vint ans après, comme il ſe reconnôit par la Lettre de l'un des Meſſieurs Pithou à ſon frere & par celle de M. Rigaut a M. de Thou. Faërne, obeiſſant a l'ordre du Pape, n'avoit aucun excellent modéle, qu'il put imiter, & la mort précipitée ne lui laiſſa pas le loiſir de revoir ſon ouvrage, & de le mettre au point

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1740.

Groote Brevier Romein.

Fr. *Petit Texte, Gros Oeil.*

Je ſai ce qu'eſt Lucrece, elle eſt ſage & discrette, A lui faire preſent mes efforts ſeroient vains, Elle a le cœur trop bon : mais ſes gens ont des mains ; Et, bien que ſur ce point elle les de ſavoue, Avec un tel ſecret leur langue ſe dénoue, Ils parlent, & ſouvent on les daigne écouter. A tel prix que ce ſoit, il m'en faut acheter. Si celle-ci venoit qui m'a rendu ſa lettre, Après ce qu'elle a fait j'oſe tout m'en promettre ; Et ce ſera hazard ſi, ſans beaucoup d'effort, Je ne trouve moyen de lui payer le port. CLITON. DOANTE. Certes, vous dites vrai, j'en juge par moi-même, Ce n'eſt point mon humeur de refuſer qui m'aime ; Et, comme * † ‡ § 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ.
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ. ? ! -
J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1740.

Brevier Romein.

Fr. *Petit Texte.*
Hoogd. Brevier Antiqua.

J'ai promis dans l'Article du Maréchal d'Ancre de parler ici des réflexions de Balzac, ſur une penſée de Malherbe qui reſſemble à celle de Claudien: je m'aquitte de ma promeſſe. Il eſt vray qu'on parloit ainſi, avant que la Religion Chrétienne eût reformé le langage. On accuſoit les Dieux de tout le mal que faiſoient les hommes. La Providence divine étoit priſe tous les jours à partie, par quelqu'un qui ſe plaignoit que les choſes du Monde n'alloient pas comme il eut voulu. Ce Tyran heureux porte témoignage contre Dieu. C'eſt un ancien mot allegué par vôtre Ciceron; Et il n'eſt rien de ſi vulgaire dans les Vers des Poëtes Payens, que le crime de leurs Dieux, &c.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ.
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t v u w x y z æ. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 * ? †

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1735.

Brevier Curcyf.

Fr. *Petit Texte Italique.*
Hoogd. Brevier Curſiv.

Il cauſa mille chagrins à Ciceron.] *Pour ne pas répéter ce que j'ai dit dans l'Article de Dolabella, touchant les nouvelles Tables qu'il propoſa en faveur des gens endettez, je me contente de rapporter une ou deux preuves du chagrin de ſon beau-pere. O dit! s'écrie-t-il dans une Lettre à Atticus, generum ne noſtrum potiſſimum, ut hoc, vel tabulas novas. Quod me audis, dit-il dans une autre Lettre, fractiorem eſſe animo, quid putas, cum videas acceſſiſſe ad ſuperiores ægritudines præclaras generi actiones? C'étoit un jeune homme qui s'étoit mal comporté. Cœlius le fit entendre adroitement à Ciceron, lorsqu'il le félicita ſur ce mariage: je rapporterai ſes paroles, parce qu'elles contiennent le compliment que l'on feroit aujourd'hui en pareil cas. On excuſeroit le paſſé ſur la jeuneſſe, &c. á é í ó ú ä ë ï ö ü á é í ó ú à è ì ò ù ſt ſſ ff ſi ſl ſt ſſi ſſl ffi ffl æ œ k w & &*

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V W X Y Z. J U Æ.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1735.

Collonel Romein.

Religio, cauſæque viam non ſponte ſequebar, Alterius, vacuo quæ currere ſemina motu affirmat, magnumque novas per inane figuras fortuna non arte, regi: quæ Numina ſenſu ambiguo vel nulla putat, vel neſcia noſtri. Abſtulit hunc tandem Rufini pœnat umultum, abſolvitque Deos. Jam non ad culmina rerum injuſtos creviſſe queror: Ut lapſis graviore

Depuis Conſtantin même, & ſous les enfans de Théodoſe, il y a des exemples de ces blasphèmes Poëtiques, & de cette profane liberté. Si Rufin n'eût été puni de ſes crimes, on alloit appeller les Dieux en Juſtice, comme fauteurs & complices de Rufin: Un de nos Poëtes a dit je ne ſçay quoi de ſemblable; mais en vérité d'une excellente maniére, & ſa copie paſſe tous ſes originaux, &c. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0. §[ffl fll ſſi ffi

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ.

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t v u w x y z æ.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1735.

Collonel Curcyf.

Ciceron menagea toûjours Dolabella le plus doucement qu'il put. Il avoit ſans doute plus d'habileté que de fermeté, & il voioit que le parti de Pompée ſe ruïnoit de plus en plus par les continuelles victoires de Jules Céſar. Il craignoit apparemment que le vainqueur ne ceſſât enfin d'uſer de clémence, & ne ſe dé de ceux qui avoient à l'ame républicaine, avec des talens capables de le traverſer. Te intuens, Dolabella, qui es mihi carimus, non poſſum de utriusque veſtrum

Æ A B C D E G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1738.

Joly Romein No. 1.

Ce ne fut pas encore tout ce que les Athéniens y perdirent. B B. Une autre Flotte de cinquante voiles qu'ils envoyoient au ſecours de leurs gens aſſiégés, entra dans une des bouches du Nil fort peu de tems après que la place eut été rendue, dans le deſſein d'aller les dégager, ne ſachant encore rien de ce qui étoit arrivé. A peine y étoit elle entrée, que la Flotte de Perſe qui tenoit la me vint l'y attaquer par derriére, pendant que l'Armée lui faiſoit des décharges de traits de deſſus les bords de la Rivière. Il n'en échappa que quelques Vaiſſeaux, qui percérent au travers de, &c.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUVWXYZJÆ ç ç

ABCDEFGHIKLNOPQRSTUVWXYZJÆ 1234567890.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1738.

Joly Romein No. 2.

Quam neceſſario ſit futuris Juriſconſultis Inſtitutionem Imperialium diligens, Amice. Sunt totius Juriſprudentiæ primiordia. Rippe non tantum Iuris antiqui : ſed & Novi ; continent compendium. Utriuſque Juris cognitio quidem utilis ; ſed hujus magis eſt neceſſaria. Proinde cum multa ab Imperatore in inſtitutionibus ſuis poſitive ut loquantur plurima tantum proponantur narrative ; illa rubrica ab his ſun abſcindenda ; Abſciſſa Memoriæ

Chr. van Dyk ſculpſit.

Joly Curcyf No. 1.

Ce ne fut pas encore tout ce que les Athéniens y perdirent. B. B. Une autre Flotte de cinquante voiles qu'ils envoyoient au ſecours de leurs gens aſſiégés, entra dans une des bouches du Nil fort peu de tems après que la place eut été rendue, dans le deſſein d'aller les dégager, ne ſachant encore rien de ce qui étoit rien arrivé. A peine y étoit elle entrée, que la Flotte de Perſe qui tenoit la me vint l'y attaquer par derriére, pendant que l'Armée lui faiſoit des décharges de trait s de deſſus les bords de la Rivière. Il n'en échappa que quelques Vaiſſeaux, qui percédent au, &c. ----

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V W X Y Z Æ ſ ſi ſb ſi ſi ſt & & æ œ ù

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1738.

Joly Curcyf No 2.

Jam pervenimur ad quintam & ultimam quæſtionem quæ eſt de criminibur Regit Caroli, tu conſtare poſſit Jure an iniutia ſit damnatur. Nullum crimen eſſe ex quo ille qui eſt condemnati Potiur quippe pronum & eſſet pronuntiare iniuſuim illud & iniquum, immo & ipſiſſiu omnino in patricidiumſtuſſe judicium cui ſuccubuit. Caterum quo A B C D E F G H I K L N O P Q R S T V U W X Y Z. a b c d e f g h i j k l m n o p q r ſ s t v u w x y z

Chr. van Dyk ſculpſit.

Nonparel Romein.

Fr. *Mignonne Romain.*

Ce mouvement aiant ôté aux Alliés toute eſpérance de pouvoir combattre, il fut réſolu de bombarder l'Ennemi. On exécuta cette réſolution dès le meme ſoir. Les Danois en firent de meme à l'aide de ſeize Mortiers. Cette manière de faire la Guerre n'étoit pas du goût du Roi. On apprit qu'on ſe tourmentoit en vain, & qu'il n'y avoit pas moyen d'attaquer, l'Ennemi avec avantage. Cette nouvelle fit changer de réſolution au Roi. Il prit ce, & æ

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆ 1234567890

abcdefghijklmnopqrſtuvwxyz. ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1735.

Nonparel Curcyf.

Ego vero quum ceteros Romanos omnes amicos habere expeto, tum præsertim te, C. Fabrici, quem inter ceteros civili militarique virtute præstantissimum esse judico Unum desse tibi indignor, quod, re familiari angustiore utens, debitum magnis viris splendorem tueri minime potes. Sed hanc fortunae injuriam ego diutius tibi molestam esse non patiar, daboque auri arbentique facti & infecti eam copiam, qua ditissimorum quorumque census facie vincas. Hoc enim in primis fortunaeque meae, &c. ũ ñ ũ m̃ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz. á é í ó ú à è ì ò ù â ê î ô û ä ë ï ö ü ã m̃ ñ
[ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆ]
*(& ct æ œ ſt ſi ſt ſl ſſ ff ffi ſſi ffl ſſl ſb ſb ç ę : * ; ! ?)*

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1735.

Engelſe Nonparel Romein.

The preparations of the heart in man, and the anſwer of the tongue is from the LORD. All the ways of a man are clean in his own eyes: but the LORD weigheth the ſpirits. Commit thy works unto the LORD and thy thoughts ſhal be eſtabliſhed. The LORD hath made all things for himſelf: yea, even the wicked for the day of evil. Every one that is proud in heart, is an abomination to the LORD: though hand join in hand, he ſhal not be unpuniſhed ORD abcdefghijklmnopqrſtuvwxyzthſhſiſi 1234 BſſiABCDEFGHI

Engelſe Nonparel Curcyf.

By mercy and truth iniquity is purged; fear of the Lord, men depart from evil. When a mans ways pleaſe the Lord, he maketh even his enemies to be at peace with him. Better is a little with righteouſneſs, then great revenues without right. A mans hearth deviſeth his way: but the Lord directeth his ſteps. A divine ſentence is in the lips of the king: his mout tranſgreſſeth not in judgement. It is an abomination to kings to commit wickedneſs: for the throne is eſtabliſhed by righteouſneſs. ABCDEFGHIJKLMNOPQRST V UW X TZ, abcdefghij

Parel Romein No. 1.

Fr. *Nonpareille Romain.*

Des que les Satyres de L. Sectanus eurent été répandues dans le Public, elles y produiſirent l'effet qu'on devoit naturellement en attendre. La malignité ordinaire au cœur humain fait preſque toûjours recevoir avec empreſſement ces ſortes d'Ouvrages, pour peu qu'il y ait de ſel & d'eſprit. On les lit avec avidité. Chacun y entend fineſſe. On y reconnoit
Totaque victori tellus inventa pateret: Præbebat longam, ungari certa, querelam bellua. Cognati nimirum gentibus illis, Diſſimilesque parum, vexabt hospidis æes ſimioli; &c. deniis miſcebat omnia termis, pejores mutilis cantoribus, & paraſitis. Quid fieret? Nugas & ludicra ferret Iberus? Sed non ad cædem viſum eſt ſævire. Quid ergo? 1234567890.
a b c d e f g h i j k l m n o p q r ſ s t u v w x y z. ſi ſl ſſi ſſl ffi ffl ſt ff ſſ ſl (* †) [§] ‡ ſb ℞ ° ° ℣
ñ é ſ ſ õ ũ m̃ ñ ç ę ç ç ç â ê î ô û ä ë ï ö ü ? ' ! ; - á é í ó ú à è ì ò ù A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ. A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1737.

Parel Romein No. 2.

Dicet aliquis ex vobis; Quomodo reſurgent mortui? & quali corpore venient? Stulte, ſemen quod tu ſeminas, ſi non moriatur, non reviviſcit. Et in quod ſeminas, nequaquam illud corpus quod futurum eſt ſeminas, ſed granum nutum tritici aut hordei, aut reliquorum ſeminum. DEUS autem datei corpus quemadmodum vult; & unicuique ex ſeminibus corpus naturæ ſuæ Nequaquam enim omne corpus eſt æquale, aliud enim eſt corpus Hominis, & aliud beſtiæ, aliud volatilis, & aliud piſcium. Et ſunt corpora cœleſtica, ſunt corpora terreſtria. Sed alia eſt gloria cœleſtium, & alia terreſtrium. Et alia eſt gloria Sol, alia eſt gloria Lunæ, alia gloria ſtellarum. ſtella excellentior eſt ſtella in Æ A B C D E F G H J I K L M N O P Q R S T V U W X Y Z ctwffyſſzjſi°ſſl* ſbſſſlçſſiçſſl;ſſi! ℣℞ 1342567098 Æ A B C D E F G H J I K L M N O P Q R S T V U W X Y Z áéíóú àèìòù âêîôû äëïöü ãẽĩõũm̃ñ-

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1761.

Parel Romein No. 3.

Philippus dixiſſe dicitur, non ſe illum ſua ſententia pro conſulibus mittore. Tan ta in eo reipublicæ bene gerenda ſpes conſtituebatur, ut duorum conſulum munus unius adoleſcentis virtuti committe retur. quid tam ſingulare, quæ ut ex ſenatuſcon ſulto legibus ſolutus, conſul ante fieret iu quam ullum alum magiſtratum per leges capere licuiſſet, quid tam incrediibile, id quam ut iterum eques Romanus ex triium vidimus. Atque hæc tot extempla, tanta, ac tam nova, prefecta ſunt in eundem hoinem a C. Catulo atque hominum ejuſdem dignitate ampliſſime aut reſſe. ſciqua, oo AB C D E G H K I L M N O Y X W & PrRorowr T Z -& h l k &

Chr. van Dyk ſculpſit.

Parel Curcyf No. 1.

Parmi les Manuſcrits de Mr. le Conſeiller Ranchin, il y en a un de Martinus Polonus de geſtis Pontificum & Imperatorum; ſur lequel on fait cette Note: Lexemplaire eſt beau, & il y eſt parlé de la Fable de la Papeſſe Jeanne; mais j'en ai un autre exemplaire, dont le caractère paroît encore plus ancien, où il n'en eſt fait aucune mention. Je ne parlerai plus que d'un Manuſcrit de la Bibliothèque du Louvre, intitulé: Theſaurus Regiæ Franciæ, acquiſitionis Terræ Sanctæ de ultra mare, nec non ſanitatis corporis ejus, & vitæ ipſius prolongationis, ac etiam cum cuſtodia propter venenum. Le Manuſcrit paroît original. L'Auteur ſe nomme, & marque le tems auquel il a écrit, dans une eſpèce de Préface, que l'on rapporte: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

a b c d e f g h i j k l m n o p q r ſ s t u v w x y z æ œ ſt ſſ ſſi ſſl ſi ſl ff fi fl ffi ffl [§] (*) † ? ; :

ſb m ä ë ï ö ü ñ á é í ó ú à è ì ò ù â ê î ô û

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1737.

Parel Curcyf No. 2.

Et diſceſſimus ab eis, & iter fecimus recta ad Coum inſulam: & die poſtero venimus Rhodum, ac Pataram: Et invenimus illic navim, quæ proficiſcebatur in Phœnicem, & conſcendimus ac iter fecimus. Atque pervenimus uſque ad inſulam Cyprum, reliquimusque eam ad ſiniſtram, pervenimus in Syriam, & inde pervenimus Tyrum: illic enim erat onus Navis depoſitura ſuum. Quumque inveniſſemus ibi diſcipulos, Manſimus apud eos dies ſeptem, & hi dicebant quotidie Paulo per ſpiritum, ne proficiſceretur Hieroſolymam. Et poſtilos dies egreſſi ſumus, Ut pergeremus in itinere, comitabanturque nos omnes, ipſi & uxeros eorum & libri illorum, uſque extra civitatem: non kſſw'ſtu°ſb! ffſſſffſſ;?ſſſ[(áéíóú àèìòù âêîôû äëïöü ãẽĩõũ*

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTVUWXYZÆ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1761.

Parel Curcyf No. 3.

Mommorancius, Mayennius, Edlebovius Lotharingi. Eſpernonius & Novo, ejus non ultra arreptis fuiſſet fluctibus fierat: Flavius Veſpaſianus duos reliquit filios, Titu majorem & Domitianum juniorem. Titus Patri in imperio ſucceſſet, qui & Ipſe Veſpaſianus eſt dictus, Princeps ſuis adeo laudatus & amatus propter ſingularem humanitatem juſtitiam & beneficentiam, ut amor & delicia generis humani dictus ſit. Capitolum & imperare Anno Chriſti, imperialis. Quicunque vult ſalvus eſſe, ante omnia neop eſt ut teneat Catholicam fidem: Quam niſi quiſque integram, inviolatamque ſervaverit.

Chr. van Dyk ſculpſit.

Robyn Romein No. 1.

Fr. *Pariſienne Romain.*

Sur-tout, nul ſecret plus infaillible pour ſe faire eſtimer des ignorans & des ſots, qu'un uſage induſtrieux des Termes & des Figures de la Géométrie. A coup ſûr ceux, qui n'y entendront rien ſeront les prémiers à vous prôner. Apprenez vîte Euclide! Allons, tâchez de nous parler de Diagonales, de Tangentes, de Sécantes, de Priſme, de Parallèles, de Rhombes, de Polygone, de Cylindres. Si ce Jargon vous effraye, évertuez-vous du moins à barbouiller un peu de papier. Tracez y des figures. Artibus his aſinos capies, cerebrique minores tu quoque, perpetuo quorum celebrabere, bombo, &c. Quam late genus hoc citra Alpes regnat & ultra. Quin properas igitur potioribus addere libris Euclidem? Satis eſt, ſi magna vocabula diſcas; & diagonales, tangentes, atque ſecantes, 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

a b c d e f g h i j k l m n o p q r ſ s t u v w x y z & ct ſi ſl æ œ ſſi ſſl ä ë ï ö ü ñ ſh ff fi fl ffi ffl (†) * [§]

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z â ê î ô û à è ì ò ù ſb á é í ó ú è ì ò ù

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Æ ç

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1737.

Robyn Romein No. 2.

Maxime quis non perferre mallet in republica ariſtocratica ex in optimatum æmulatione diſſenones oriri ſolitas, quam ex uno Monarcha, Tyrannico more Imperare conſueto, Terra miſeria ac & perniciem; Populus Romanus protulit ſtatu illam reipublicæ quantumlibet diſcordiis agitata Jugo Cæſaros intolera qui vitandæ ſed ca ſu Jugurtham Bello Numantino in tantam claritudinem Perveniſſe ut Romanis Vehementer Charus Eſſet, quam antea ſibi ab eo timens. Eodem tempore turci, ulciſcendis Coſac corum injuriis, infuſi in Podoliam, præfectum iſtius provinciæ.

Chr. van Dyk ſculpſit.

Robyn Curcyf.

Eo miſit Rex Suecus Theodoricum Falckenburgium, adminiſtratoris adjuturum conatus; Joannes Schneidevinus Allenſiebiam el devicit, quid neid fuerat commeatus, & rei tormentariæ Magdeburgum curatorum. Taratus aliquanto moleſtiuſque cum Orangio aſſa res eſt. Is enim recuſa ſcripſerat, Hollandis, atque Burgundis Præfectum deſignaret quando ſe hiſce præfecturis eccidiſſet. Aperte inimicum Nollet; cui Virium Zelandiſque. Eadem, is admonenti Gubernatrici ut abiret Amſtelodamo, non modo non à paruerit, ſed etiam Miſſum à Guberna trice Turrin.

Chr. van Dyk ſculpſit.

NON PLUS ULTRA,

Gezegt:

Diamant Romein.

Eclaireiſſons ceci autant qu'il ſera poſſible par la narration de Mr. de Puffendorf. Elle nous apprend la ruſe qu'Annibal Seeſted emploia pour empêcher que le Comte ne ſe rétablit en Suede, & ne jouit du revenu de ſes biens. Il perſuada au Roi ſon Maitre qui l'envoioit en Suède de lui donner ordre de recommander aux Senateurs la cauſe du Comte. Il s'imagina que par ce moyen il le rendroit plus ſuspect; car on accuſoit le priſonnier d'una trahiſon complotée pour le Roi de Dannemarc; rien n'étoit donc plus propre à le faire paroitre coupable que l'interceſſion de ce Roi. Cette ruſe de Seeſted tomba par terre: les Suédois n'y prirent point garde, & ne voulant pas examiner les choſes à la rigueur après la fin de la guerre, & après la mort du Roi, ils déclarérent abſous le Comte Ulefeld. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 ſt ct

& ß ſi ſl ff fi fl ffi ffl ſt ct æ œ ꝛc ꝛc ℔ ℔ ℔ (.) (:) ℳ

abcdefgkijklmnopqrſtuvwxyz äëïöü äëïöü äëïöü äöüß

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆ

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1737.

NB. Ce cy eſt le plus petit Caractere qui ſe trouve dans toute l'Europe, il n'y a point de pareil.

NOTA: Van deeze volgende Schriften zyn de Letter-Proeven eerſt na het afdrukken der voorige in gereedheid gebragt.

Deſcendiaan Curcyf, Derde Schrift.

Nec etiam unius Eobani bibacitas propriam ipſi maculam cæteris poetis, nedum toti Germanorum nationi, fecerit communem. Alias eodem jure alterius poetæ ſobrietate & repulero iſtam communem injuriam, ſimulque fecero ſobrios poetas omnes, & germanos omnes. Henricus enim Glareanus, quem Imp. Maximilianus I Coloniæ laurea poetices inſigni coronavit, & eximio annulo donavit, cum is aliquando in convivio a quodam importunius urgeretur, uti propinati ſatisfaceret, ecquem vero tu me eſſe putas? Glareanus

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUVWXYZÆJ

J. M. Fleischman Sculpsit

1761

Mediaan Curcyf, Kleine Capitalen.

ANIMUS HOMINIS NUNQUAM EST TAM AVIDUS AD ACCIPIENDUM, QUIN DEUS MULTO AVIDIOR SIT AD DANTUM. ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUVWXYZÆJ.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1762.

Voorts zyn in deeze Lettergietery nog eenige Schriften bevindelyk, door den bekwaamſten en kundigſten Letter-Stempelſnyder, den Heer J. M. FLEISCHMAN, voor deeze Lettergietery gemaakt; doch waarvan wegens gebrek aan tyd, door noodzaakelyker Bezigheden, nog geene Proeven zyn vervaardigt; dewelke, na verloop van tyd, in eene vermeerderde Letterproef zullen te vinden zyn.

Groote Kanon Duits.

Eer boed Konſt.
Keyzer Carolus
Magnus zette eens
zyn Kroon op den
Bybel / geevende
daar mede te kennen
deſſelfs groote ach-
ting booz dat Boek.

A D F G H I L
M N O P Q R S T
C U V W Y Z &c.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1748.

Een kanon.

Hetzelfde Kanon op zijn
Affuit, zoo als het
staat op het
Bastion
/
Kruisbeeld
Een merkwaardig Kanon
Oorspronkelijk Duitsch
Kruis boven het Duitsch.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V W X Y Z

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v w x y z &

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Etc.

Kleine Canon Duits.

Hoogd. *Deppel Mittel Fraktur.*

Ick hebbe knechten te paerde gesien: ende Vorsten / gaende / als knechten op de aerde. Wie eenen kuyl graeft / sal daer in vallen: ende wie eenen muur doorbreeckt / een slange sal hem bijten. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V W X Y Z &c. 1234567890;:.!?

J. M. Fleischman sculpsit. 1749.

Nooit te vooren is door één Letterstempelsnyder een Kleine Kanon Duits gesneden; deeze is de eerste die het licht ziet.

Paragon Duits.

Hoogd. *Text Fractur.*

Maer na sommige dagen spraek Paulus tot Barnabas: Laet ons wederom trecken/ En onse Broeders besoecken door Alle steden / In welcke wy des Heeren Woord verkondigt hebben hoe sy sich houden. CDEFGKLN OPQRSCUVXYZ.

J. M. Fleischman sculpsit. 1744.

Text Duyts.

Hoogd. *Paragon Fractur.*

Het is Godt die in ons werkt het willen/ En het volbrengen na sijn goedt welbehagen. Over welke woorde de Oude Leeraar Haijmo aldus Seyt. De genade Gods komt ons door En maakt dat wij willen ; En sij volgt ons en maakt dat wij konnen. ABC FJkMNPQRSUVWXYZ.

J. M. Fleischman sculpsit. 1744.

Auguſtyn Duits No. 1.

Hoogduitſch
Grobe Mittel Fractur.

Ende een ſeker man / die kreupel was van ſijns moeders lijve / wiert gedragen: welcken ſy dagelicks ſetteden aen de deure des Tempels / genaemt de Schoone / om een aelmoesſe te begeeren / van de gene die in den Tempel gingen. Welcke Petrum ende Joannem ſiende / als ſy in den Tempel ſouden ingaen / badt dat hy een aelmoesſe mochte ontfangen. Ende Petrus ſterckt op hem ſiende / met Joanne / ſeyde / Siet op ons. Ende hy hielt [de oogen] op haer / verwachtende dat hy yet van haer ſoude ontfangen. Ende Petrus seyde / Silver

ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUVWXYZ : ff ff ſt

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1744.

Auguſtyn Duits No. 2.

Als hy in de Stads Poort gekomen was
Om de Waerſegger te vragen wat dat bedieden mocht / verwondert ſynde / is hij gereyſt na. eeeegghhjmoott v ſiſſ ſi DK M

ABCDEFGHIJKLMNPQR
STUVWXYZ

Chr. van Dyk ſculpſit.

Mediaan Duits No. 1.

Hoogduits
Cicero Fractur.

1 In den beginne schiep Godt den hemel/ ende de aerde. 2 De aerde nu was woest ende ledigh / ende duysternisse was op den afgront: ende de Geest Godts sweefde op de wateren. 3 Ende Godt seyde: Daer zy Licht: ende daer wert Licht. 4 Ende Godt sagh het Licht/ dat het goet was: ende Godt maeckte scheydinge tusschen het Licht / ende tusschen de Duysternisse. 5 Ende Godt noemde het Licht Dagh / ende de Duysternisse noemde hy Nacht: Doe was het avont geweest/ ende het was morgen geweest / de eerste Dagh.

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ Ü 1234567890'=.

abcdefghijklmnopqrzſstuvwxyz.

1/8 1/2 1/4 3/8 5/8 1/16 7/16 9/16 ffffffffff llll ßßßß ßßßß

J. M. Fleischman sculpsit. 1744.

Mediaan Duits No. 2.

Eenen Bergh S. George overgaende / vond hy veele van dat Volck / dat sich als uyt Bevel G tot het bouwen der algemeene en Onbrug Aerde geeft / en met een Vertrouwen dat se en alle die sich daer heenen toevoeghen willen

GHJKLMOPQRSTUWXYYŷge

Chr. van Dyk sculpsit.

Deſcendiaan Duits No. 1.

Hoogd. *Deſcendian Fractur.*

1 Daer na ſprak de HEERE tot Moſe/ zeggende: 2 Siet/ ick hebbe met name geroepen Bezaleël/ den ſone Uri/ des ſoons Hur/ van den ſtamme Juda. 3 Ende ick hebbe hem vervult met den Geeſt Godes/ met wijsheyt/ ende met verſtant/ ende met weetenſchap/ namentlick in alle hantwerck. 4 Om te bedencken alle vernuftigen arbeyt: te wercken in gout/ ende in ſilver/ende in koper. 5 Ende in konſtige ſteenſnijdinge/ om te werckē in alle hantwerck. 6 Ende ick/ siet/ ick hebbe hem bygevoeght Aholiab den ſone Ahiſamach van den ſtamme Dan/ ende in het herte eens yegelicken die wijs van herten is/ hebbe ick wijsheyt gegeven: ende ſy ſullen maken al wat ick u geboden hebbe. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Ꝛ 1234567890 ;:-/

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1743.

Deſcendiaan Duits No. 2.

Den rijcken in deſe tegenwoordige wereldt bevelet niet Hoochmoedich te zijn/ noch hare Hope te Setten op de onghestadigheydt des rijckdoms/ maer den levenden Godt/ die ons alle dingen rijckelijck verleent te genieten: Dat sy weldadigh zijn/ die rijcke worden: Leggende Haer selven wech een Schat deeghlmmmn nososovpsfff. A B C D E F G H I J K L M S T Z

Chr. van Dyk ſculpſit.

Garmont Duits.

Als Themiſtocles uyt Athenen/ en daar na uyt geheel Griekenland gebannen zynde/ tot den Koning van Perzen gekomen was/ is hy van hem zeer ryk gemaakt gewoorden. Daar na de heerlyke gaben/ waar meede hy van den Koning vereert was gewoorden/ inſiende/ zeyde hy/ o! kinderen wy zouden verlooren zyn/ indien wy niet verlooren hadden geweest. a b c d e d f g h i j k l m n o p q r z ſ s t u v w x y z

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U W X Y Z Ꝛ ſſ ſi ſl ſſi ſſl ſt ſi =-/;:? [] () †!*

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1741.

Delcredian Duits No. 1.

Delcredian Duits No. 2.

Cursus Duits.

Brevier Duits.

En als hy na Macedonien gesonden hadde twee van de gene/ die hem dienden / [namelyk] Timotheum en Erastum / bleef hy selve eenen tyt [langh] in Asien. Maar op dien tyt ontstont daar geen kleyne beroerte van wegen den wegh des Heeren. Want een met name Demetrius / een silversmit / die kleyne silvere tempelen van Diana maakte / bzacht dien van die konste geen kleyn gewin toe. Welke hy t'samen vergadert hebbende/ met de handwerkers van diergelyke dingen / seyde hy / Mannen / gy weet / dat wy uyt dit gewin onse welvaart hebben: Ende gy siet ende hoozt / dat dese Paulus veel volks niet alleen van Ephesen / maar ook byna van geheel Asien overredet en afgekeert heeft / seggende / dat het geen Goden zyn / die met handen gemaakt wozden.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U W X Y Z

J. M. Fleischman sculpsit. 1740.

Collonel Duits.

Ende den volgenden dagh wiert hy van haer gezien daer sy vochten/ ende hy dzonghse tot vzede / seggende/ Mannen/ gy zijt bzoeders: waerom doet gy malkanderen ongelyck? Ende die sijnen naesten ongelyk dede/ verstiet hem/ seggende: Wie heeft u tot een Oberste ende Rechter over ons gesteld? Wilt gy my [oock] ombzengen/ gelyckerwijs gy gisteren den Egyptenaer omgebzacht hebt? Ende Moses vluchtte op dat woozt/ ende wiert een vzeemdelingh in het land Madiam/ daer hy twee sonen gewan. Ende als veertigh jaren vervult waren / verscheen hem de Engel des Heeren in de woestijne des bergs Sina in een vlammig vyer des dooznboschs.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U W X Y Z

J. M. Fleischman sculpsit. 1739.

Parel Duits No. 1.

Halelu-Ja. Aleph. Ick sal den HEERE loven van gantscher herten: Beth. in den raet ende vergaderinge der oprechten. 2 Gimel. De wercken des HEERE zijn groot: Daleth. sy wozden gesocht van alle dieder lust in hebben. 3 He. Sijn doen is majesteyt ende heerlickheyt: Vau. ende sijne gerechtigheyt bestaet in der eeuwigheyt 4. Zain. Hy heeft sijnen wonderen een gedachtenisse gemaeckt: Cheth. de HEERE is genadigh ende barmhertigh. 5 Thet. Hy heeft den genen die hem vreesen/ spijse gegeven: Jod. Hy gedenckt in der eeuwigheyt aen sijn verbont. 6 Caph. Hy heeft de kracht sijner wercken sijnen volcke bekent gemaeckt: Lamed. hen gevende de erve der Heydenen. 7 Mem. De wercken sijner handen zijn waerheyt ende Oozdeel; Nun. alle sijne bevelen zijn getzouwe. 8 Samech. Sy zijn ondersteunt booz altoos [en] in eeuwigheyt. Ain. zijnde gedaen in waerheyt ende oprechtigheyt. 9 Pe. Hy heeft sijnen volcke verlossinge gesonden: Csade. Hy heeft sijn verbont in eeuwigheyt geboden: Koph. sijn name is heyligh ende vreeslick? 10 Resch. De vreese des HEERE is het beginsel der Wijsheyt: Schin. alle diese doen / hebben goet verstant: Thau. sijn lof bestaet tot in der eeuwigheyt.

Psalm Cxj. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U W X Y Z

Gesneden booz J. M. Fleischmann. 1733.

Parel Duits No. 2.

Halelu-Ja. Aleph. Ich sal den HEERE loven van gantscher herten : Beth. in den raet ende vergaderinge der oprechten. 2 Gimel. De wercken des HEERE zijn groot : Daleth. sij worden gesocht van alle dieder lust in hebben. 3 He Zijn doen is majesteyt ende heerlickheyt : Vau. ende sijne gerechtigheyt bestaet in der eeuwigheyt. 4 Zain. Hy heeft sijnen wonderen een gedachtenisse gemaeckt : Chet. de HEERE is genadigh ende barmhertigh. 5 Chet. Hy heeft den genen die hem vreesen / spijse gegeven : Jod. Hy gedenckt in der eeuwigheyt aen sijn verbont. 6 Caph. Hy heeft de kracht sijner wercken sijnen volcke bekent gemaeckt : Lamed. hen gevende de erve der Heydenen. 7 Mem. De wercken sijner handen zijn waerheyt ende Oordeel ; Nun. alle sijne bevelen zijn getrouwe. 8 Samech. Zij zijn ondersteunt voor altoos [en] in eeuwigheyt. Ain. zijnde gedaen in waerheyt ende oprechtigheyt. 9 Pe. Hy heeft sijnen volcke verlossinge gesonden : Zade. Hy heeft sijn verbont in eeuwigheyt geboden : Koph. sijn name is heyligh ende vreeslick ; 10 Resch. De vreese des HEEREN is het beginsel der Wijsheyt : Schin. alle diese doen / hebben goet verstant : Thau. sijn lof bestaet tot in der eeuwigheyt. Psalm CXI. ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUVWYZ.

Gesneden door J. M. Fleischman.
1760.

NON PLUS ULTRA,

Gezegt :

ROBYN DUITS.

Halelu-Ja. Aleph. Ich sal den HEERE loven van gantscher herten : Beth. in den raet ende vergaderinge der oprechten. 2 Gimel. De wercken des HEERE zijn groot : Daleth. sij worden gesocht van alle dieder lust in hebben. 3 He Zijn doen is majesteyt ende heerlickheyt : Vau. ende sijne gerechtigheyt bestaet in der eeuwigheyt. 4 Zain. Hy heeft sijnen wonderen een gedachtenisse gemaeckt : Chet. de HEERE is genadigh ende barmhertigh. 5 Chet. Hy heeft den genen die hem vreesen / spijse gegeven : Jod. Hy gedenckt in der eeuwigheyt aen sijn verbont. 6 Caph. Hy heeft de kracht sijner wercken sijnen volcke bekent gemaeckt : Lamed. hen gevende de erve der Heydenen. 7 Mem. De wercken sijner handen zijn waerheyt ende Oordeel ; Nun. alle sijne bevelen zijn getrouwe. 8 Samech. Zij zijn ondersteunt voor altoos [en] in eeuwigheyt. Ain. zijnde gedaen in waerheyt ende oprechtigheyt. 9 Pe. Hy heeft sijnen volcke verlossinge gesonden : Zade. Hy heeft sijn verbont in eeuwigheyt geboden : Koph. sijn naeme is heyligh ende vreeslick ; 10 Resch. De vreese des HEEREN is het beginsel der Wijsheyt : Schin. alle diese doen / hebben goet verstant : Thau. sijn lof bestaet tot in der eeuwigheyt. Psalm CXI. ABCDEFGHIKLMNOPQRSTUVWYZ.

Gesneden Door J. M. Fleischman 1762

Hier zien nu de respective Boekdrukkers de Nederduitsche Letteren, van Kanon tot Robyn ingesloten, allen door de konstige Hand van den grooten J. M. FLEISCHMAN gesneden.

De Parel Duits No. 1. is het eerste Nederduitsche Schrift, en de Robyn Duits (ten opzigte der Nederduitsche Schriften) het laatste Nederduitsche Schrift, door zyn Ed. gesneden. Toen hy in den Jaare 1754 eene nieuwe Parel Duits, voor eene andere Gietery, gesneden had, die men zeide beter te zyn als die van 1733, wierd ik aangespoord, om ook eene tweede nieuwe Parel Duits te laaten snyden, om door Konst en Vlyt nog die van 1754 te overtreffen, welke vervolgens in den Jaare 1760 (getekend No. 2.) is in 't licht gekomen. En, tot volmaaking der Nederduitsche Schriften, heeft die Konstenaar daarenboven in den Jaare 1762 de hier bovenstaande Robyn Duits gesneden, die van eene verwonderlyke schoon- en fraaiheid is.

Alle deeze Nederduitsche Schriften, van Mediaan tot Robyn ingesloten, zyn de beste en uitmuntendste Letteren tot het drukken van Bybels, N. Testamenten, Kerk- en andere Boeken, die 'er ooit gezien zyn; kunnende op deeze Letteren veele duizend Exemplaaren meerder gedrukt worden, dan op die van andere Lettergieteryen, nademaal dezelve veel dieper zyn gesneden, en de Drukpers langer verdraagen kunnen.

De drie Schriften, Augustyn, Mediaan en Descendiaan Duits van Chr. van Dyk, zyn door Aankoop by deeze Lettergietery gekomen, en hebben ook hunne verdiensten.

JOH. ENSCHEDE.

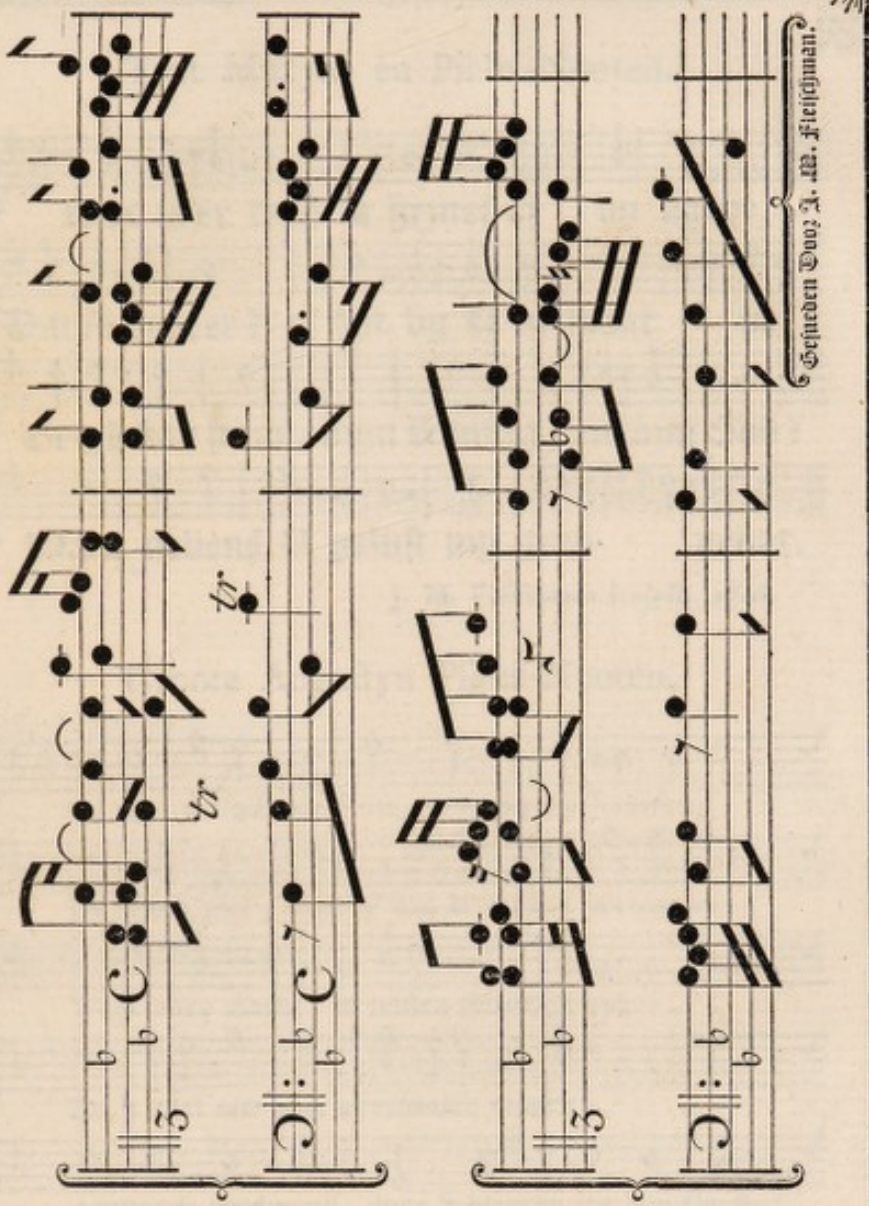

Dit is het allervolmaakſte en het allerkonſtigſte Werkſtuk, dat ooit door eenig Letterſnyder gemaakt is; de Heer J. M. FLEISCHMAN heeft dat in 't Jaar 1760 ten einde gebragt, na ruim twee Jaaren daar aan te hebben gearbeid; al zyn Konſt en Vlyt heeft hy daar aan beſteed; ieder die eenige kennis heeft van de Drukkonſt en van 't Lettergieten, ſtaat daar over verbaaſt; alles is mathematiſch vierkant ingerigt; dit groote Konſtſtuk beſtaat uit 226 ſtuks Staale Stempels en 240 Matryzen, en word op Parel Corpus gegooten. Daar kan in de Muziek niets gecomponeert worden, of het kan met deeze Muziek-Caractèren, even zo gemaklyk gezet en gedrukt worden, als de ordinaire Griekſche, Latynſche en Nederduitſche Letteren; zo dat dit allervolmaakſte Werkſtuk de Geſchreevene Letteren, die ook verwonderlyk ſchoon zyn, zeer verre overtreft.

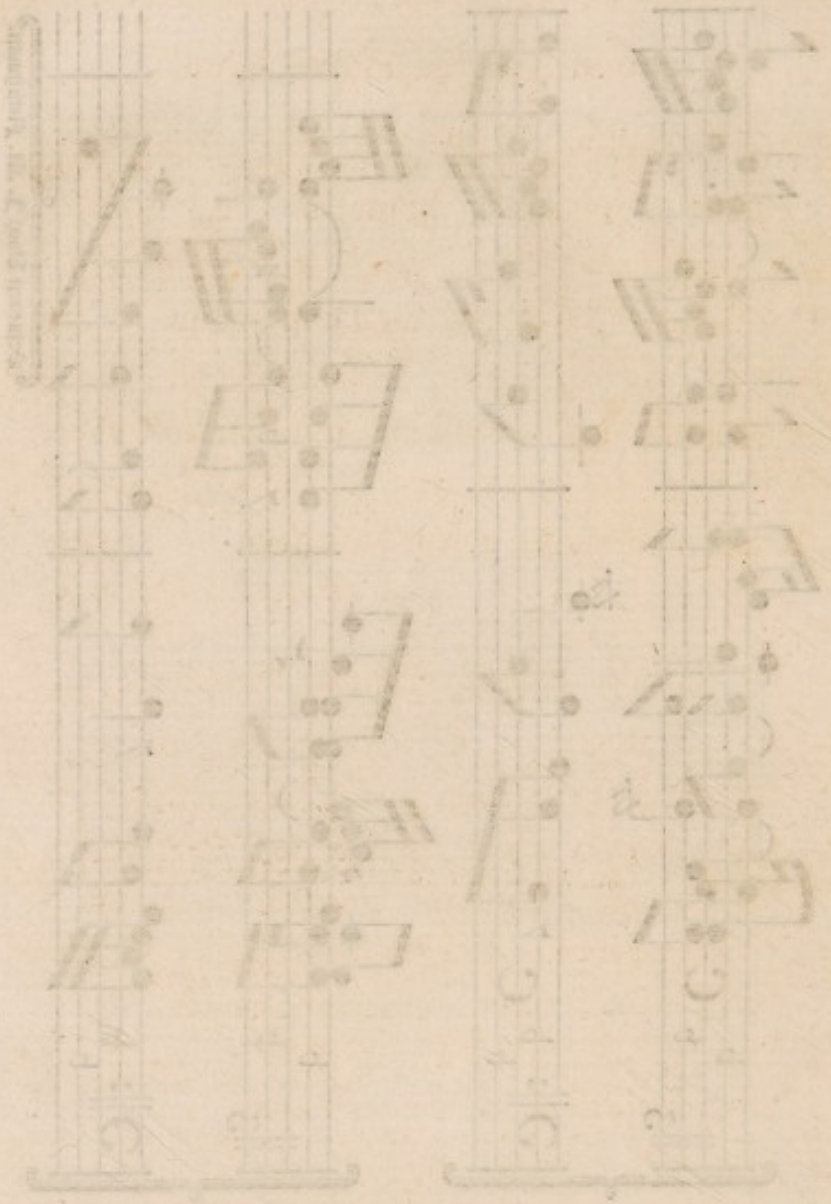

Text Muzyk- en Pſalm-Nooten.

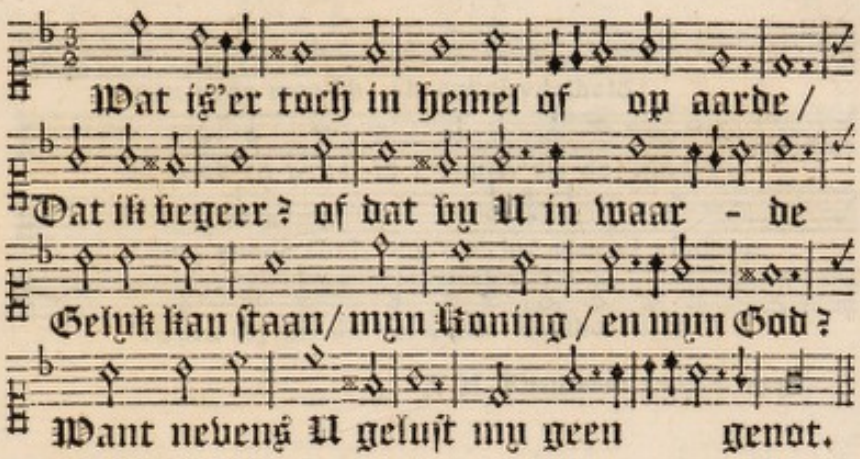

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1746.

Groote Auguſtyn Pſalm-Nooten.

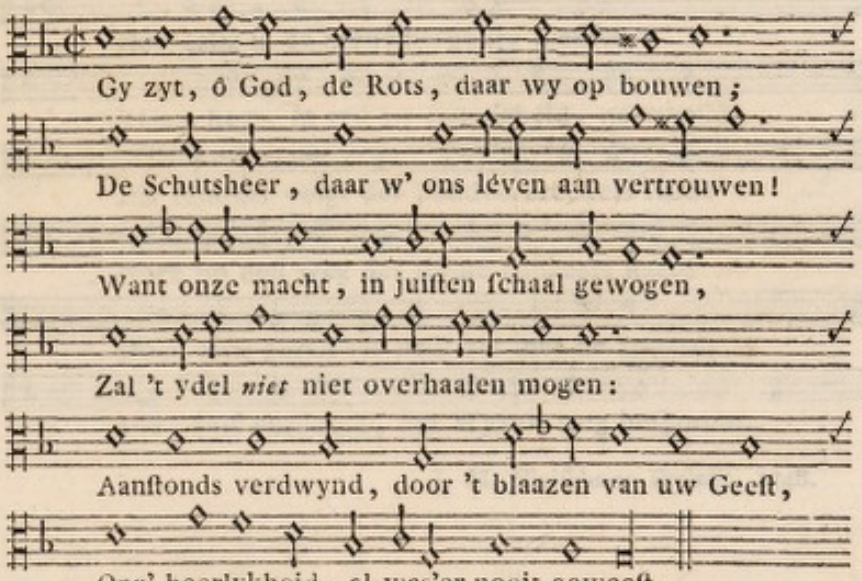

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1747.

Groote Auguſtyn Nooten-Letteren.

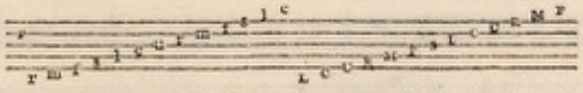

Deeze zyn expres voor 't Vier Stemmen Pſalmboek geſneden, door J. M. Fleiſchman 1752.

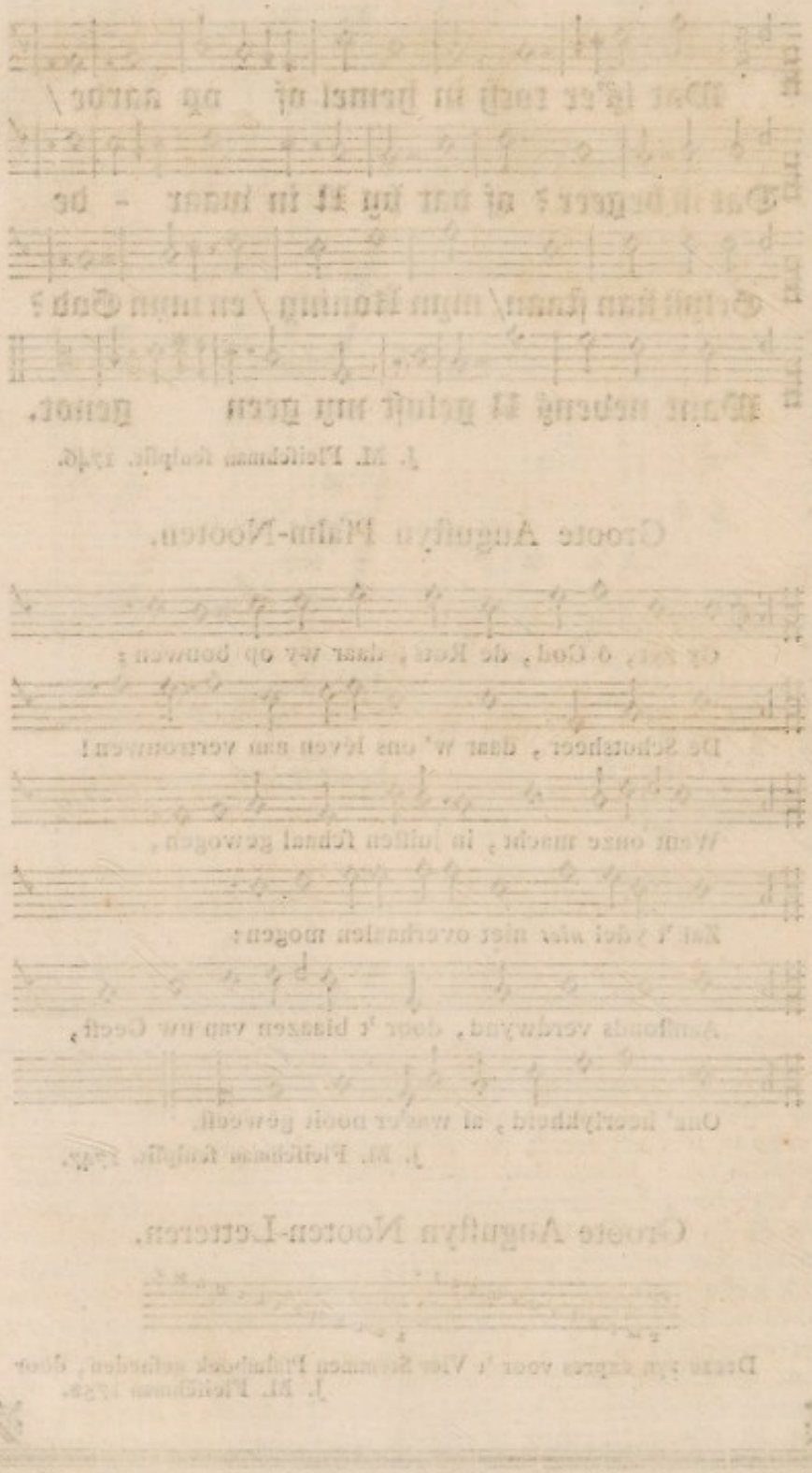

Mediaan Pſalm-Nooten.

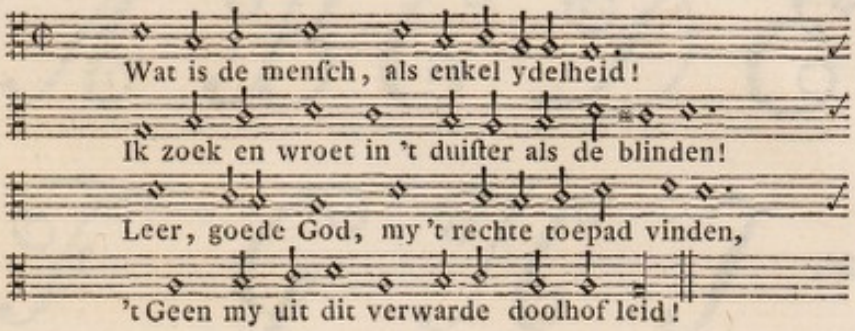

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1748.

Deſcendiaan Pſalm-Nooten.

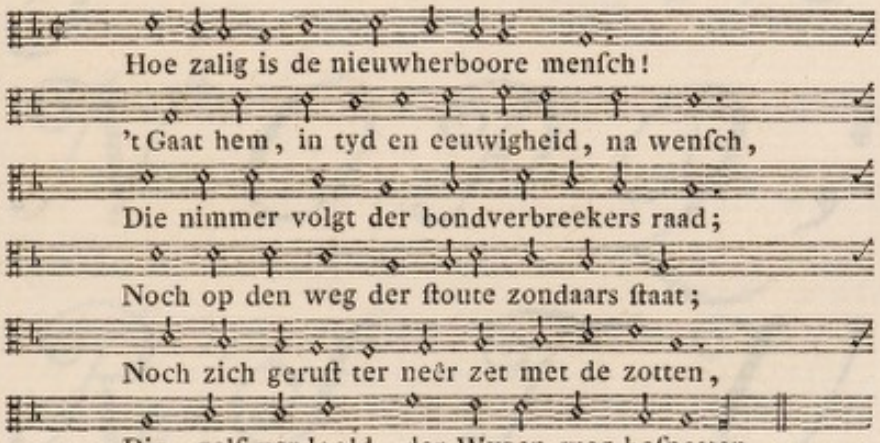

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1748.

Deſcendiaan Pſalm-Nooten.

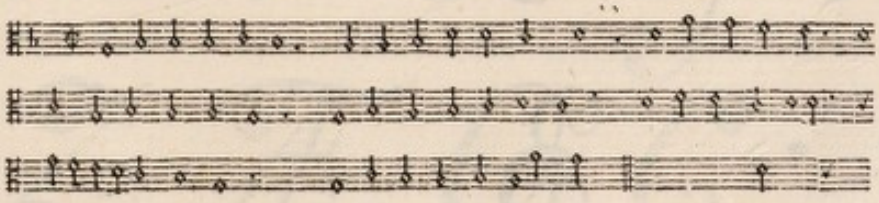

Chr. van Dyk ſculpſit.

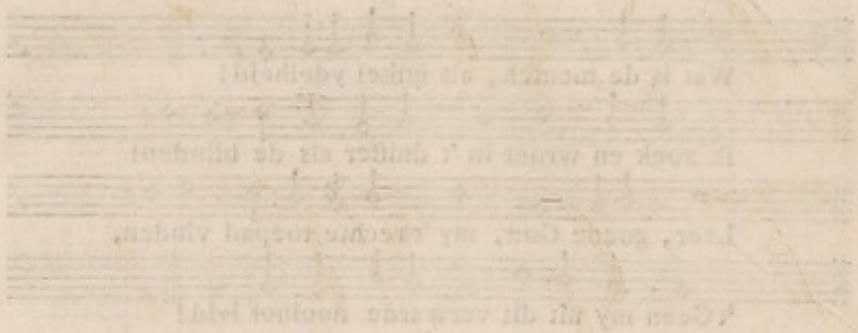

Dubbelde Paragon Capitalen.

Fr. *Paragon à deux Points coulé.*

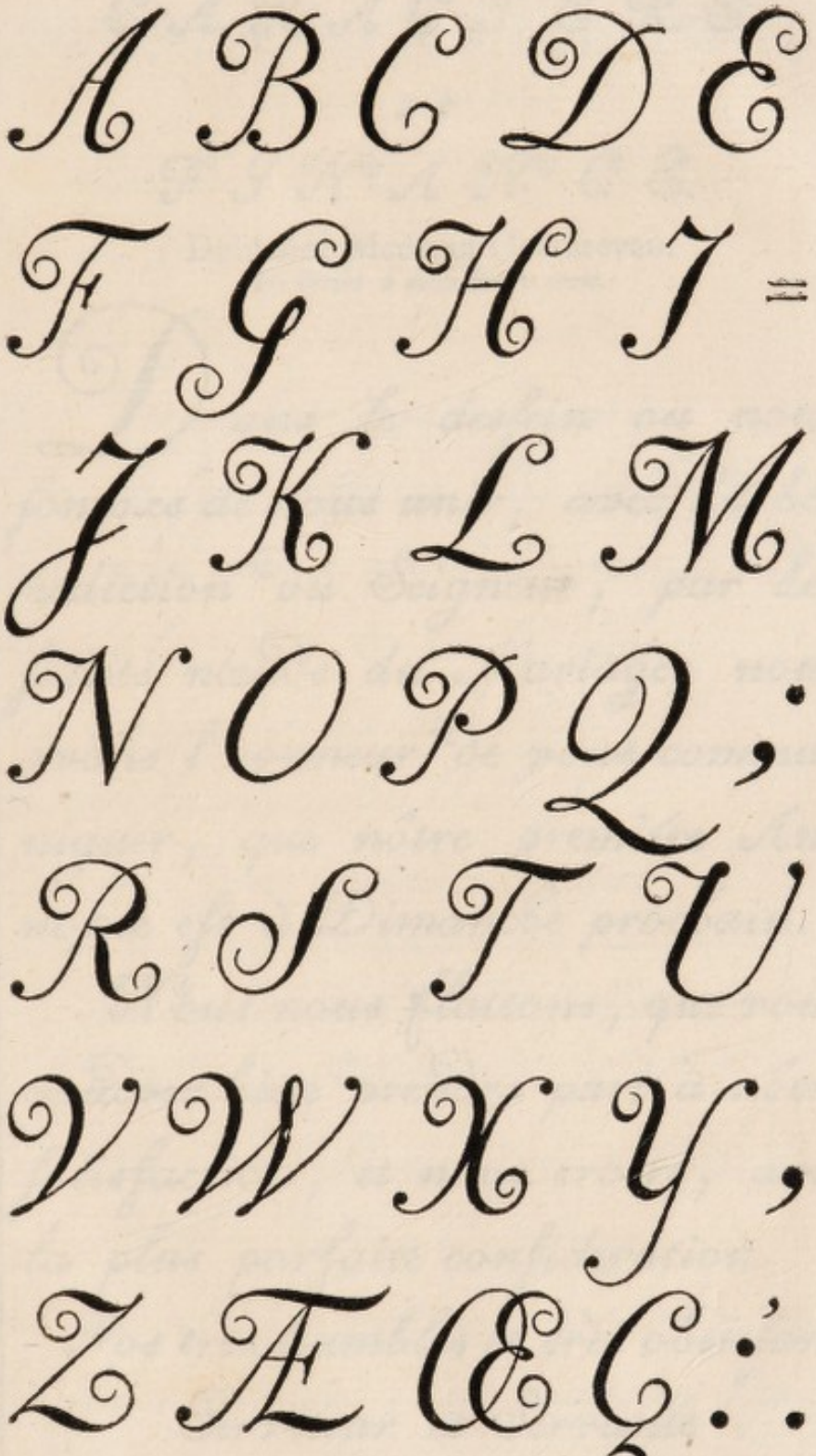

J. F. Rosart sculpsit.

Dubbelde Tangon Capitalen.

Fig. Forme à deux Points coul.

CARACTERE

DE

FINANCE.

Dubbelde Mediaan Geſchreven.

Fr. *Cicero à deux Points coulé.*

Dans le deſſein ou nous ſommes de nous unir, avec La bénédiction du Seigneur, par les ſaints nœuds du Mariage; nous avons l'honneur de vous communiquer, que nôtre premiére Annonce eſt à Dimanche prochain.

Nous nous flattons, que vous voudrez bien prendre part à nôtre ſatisfaction, et nous croire, avec la plus parfaite conſideration.

Vos très humbles et très obeïsſans

Serviteur et Servante

J. F. Roſart ſculpſit.

CARÊME

DE

1857.

Dubitate Meditam Celebrem.

L. Cleve à deux Points rouge.

Dubbelde Deſcendiaan

GESCHREVEN SCHRIFT.

Fr. *Philoſophie à Deux Points.*

L'inſinuante FLATTERIE
Eſt la Fille de l'Intérêt,
L'Artifice, qui l'a nourrie,
Des Vertus lui donna l'apprêt:
Elle eſt ſans ceſſe au pied du Trône,
Son vain encens qui l'environne
Enivre les Rois & les Grands;
Le masque de la politeſſe
Couvre la rampante baſſeſſe
De ſes faux applaudiſſemens.

Deeze Dubbelde Deſcendiaan is geſneden door FLEISCHMAN, in 1756; met welk genoegen dit Schrift op veele Drukkeryen is ontfangen, blykt uit het gebruik daar van gemaakt, tot Cancelaryzaaken, Koopmans- en Bekendmaakings-Brieven enz.

Dubbelde Garmond

GESCHREVEN SCHRIFT.

Fr. *Garmond à deux Points.*

De Lieffhebbers van Konften en Weetenfchappen zien hier het tweede, voor de Haerlemfche Lettergietery gefneeden, Gefchreeven Schrift, door wylen den Heer JOAN MICHAEL FLEISCHMAN, den grootften en konftigften Letter-Stempelfnyder, die 'er ooit in de Waereld geweeft is, en mogelyk komen zal, in 1768 voleindigt; zynde zyn laatfte Konft-Werkftuk voor deeze Lettergietery, en de laatfte door hem gejufteerde Matryzen. Zyn Naam en Konft zal, door zyne uitmuntende Letteren, die ten getale van ruim zeventig onderfcheidene Schriften zig in de Haarlemfche Lettergietery bevinden, na verloop van veele Eeuwen, nog door de Geleerde Waereld met roem vermeld worden.

Text Oud Geſchreeven.

Auguſtyn Oud Geſchreeven.

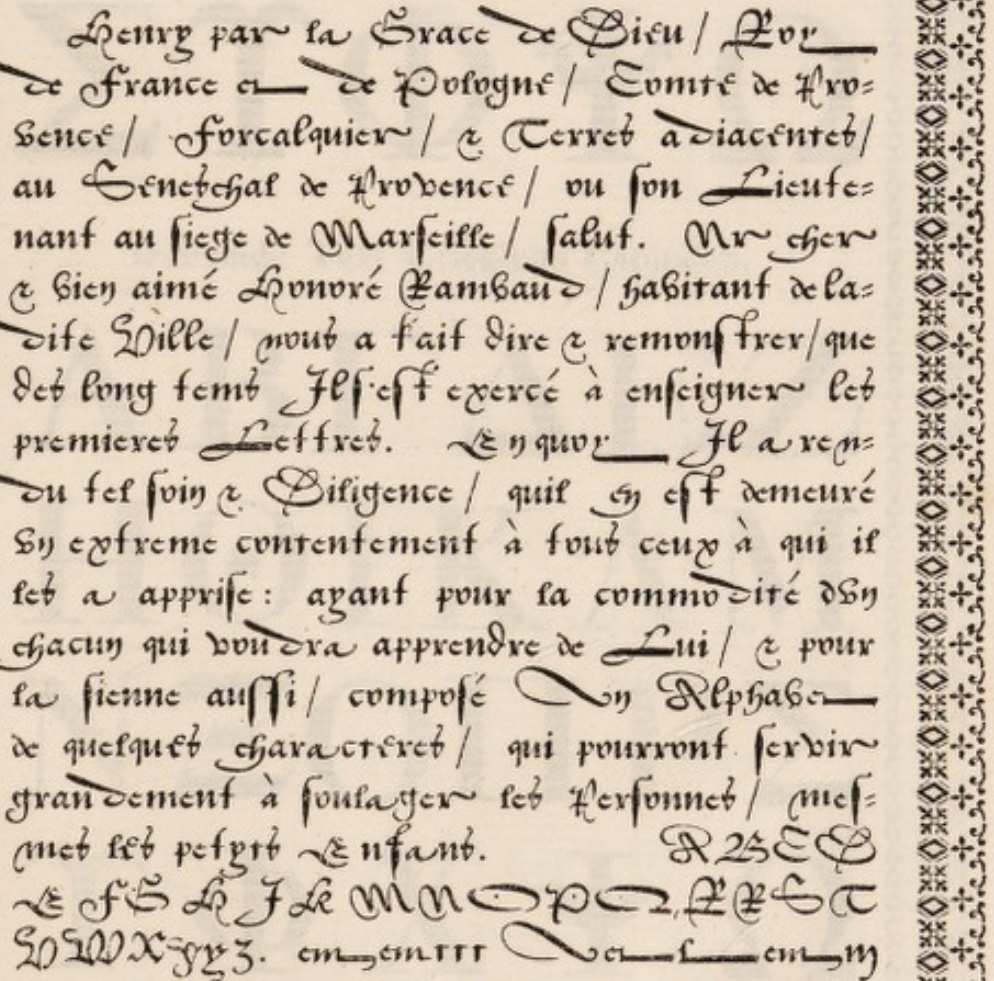

Dit laatſte Geſchreeven Schrift is geſneden voor den vermaarden Boekdrukker Chriſtoffel Plantyn te Antwerpen, door Ameet Tavernier, Letterſnyder.

Dubbelde Paragon Griekſche Capitalen.

ΑΒΓΔΘ
ΛΜΞΠ
ΣΤΦΨΩ

Dubbelde Text Griekſche Capitalen.

ΑΒΓΔΕΖ
ΗΘΙΚΛΜ
ΝΞΟΠΡΣ
ΥΦΧΨΩ

Doppelte Parangon Griechische Capitalen.

Α Β Γ Δ Θ

Λ Μ Ξ Π

Σ Τ Φ Ψ Ω

Doppelte Text Griechische Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε Ζ

Η Θ Ι Κ Λ Μ

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ

Τ Φ Χ Ψ Ω

Dubbelde Mediaan Griekſche Capitalen.

ΑΒΓΔΕΖΗΘ
ΙΚΛΜΝΞΟΠ
ΡΣΤΥΦΧΨΩ

Dubbelde Deſcendiaan Griekſche Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ
Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π
Ρ Σ Τ Υ Χ Φ Ψ Ω

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1744.

Dubbelde Garmond Griekſche Capitalen.

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜ
ΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

Dubbelde Brevier Griekſche Capitalen

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜ
ΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1744.

Dubbelde Medicean Griekſche Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ
Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π
Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Dubbelde Decemviraal Griekſche Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ
Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π
Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Dubbelde Veertiendaal Griekſche Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ
Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Dubbelde Hooge Griekſche Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ
Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Paryſſe Geſchaduwde Griekſche Capitalen.

ΓΔΘΛ

ΞΠΣΥ

ΦΨΩ

Dubbelde Paragon Geſchaduwde Griekſche Capitalen.

ΑΒΓΔΕ

ΘΚΛΝΞ

ΟΠΡΣΤ

ΥΦΧΨΩ

Parysle Gelibaduwde Griekſche Capitalen.

Λ Θ Δ Γ

Ξ Π Σ Τ

Ω Ψ Φ

Dubbelde Paragon Gelibaduwde Griekſche Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε

Θ Κ Λ Ν Ξ

Ο Π Ρ Σ Τ

Ω Ψ Χ Φ Υ

Dubbelde Text Geſchaduwde Griekſche Capitalen.

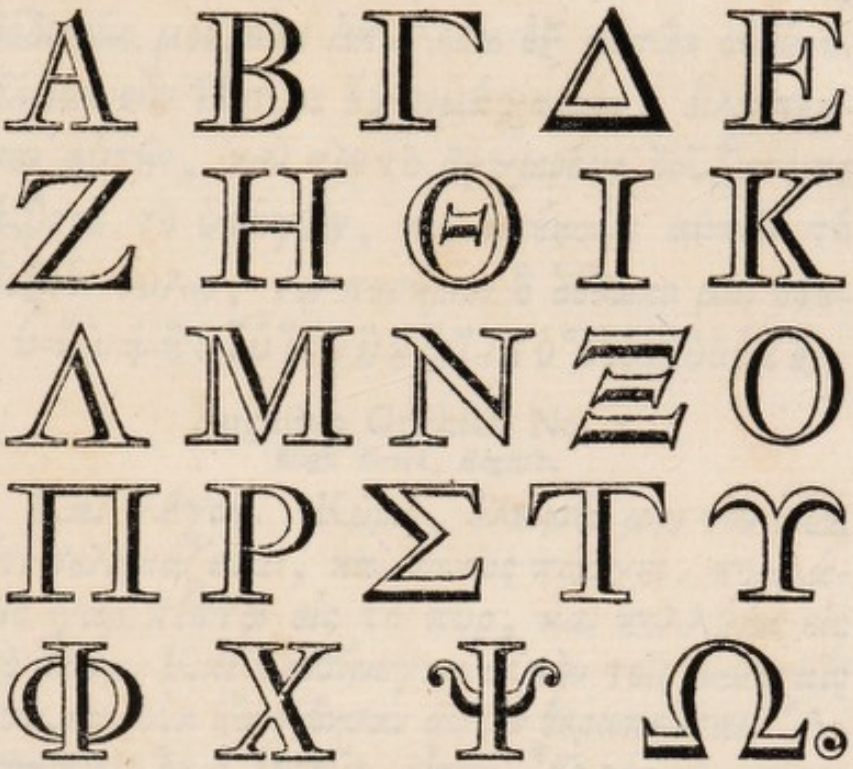

Dubbelde Auguſtyn Geſchaduwde Griekſche Capitalen.

Die beide Tau Gothaburwe Griechische
Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε
Ζ Η Θ Ι Κ
Λ Μ Ν Ξ Ο
Π Ρ Σ Τ Υ
Φ Χ Ψ Ω

Die beide Augusten Gothaburwe Griechische
Capitalen.

Α Β Γ Δ Ε
Ζ Η Θ Ι Κ
Λ Μ Ν Ξ Ο
Π Ρ Σ Τ Υ
Φ Χ Ψ Ω

Text Griekſch.
Engl. *Greek*, *Great Primer.*

Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν. Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ τὸν τὸ ἀρχιερέως δοῦ ζητεῖτε ἄφετε τὸ ὑπάγειν, καὶ ἀπέκοψε αὐτοῦ τό δεξιόν δυλῳ, τῳ ποτήριον ὃ δέδωκε μοι ὅσε-ύ-ἢ.ὶ-ή-ἢ ύ ῒ ύ ἵ ί ῦ ὒ ῆ ῢ,ῒ.ῒ,ῒ ὐ ὓ ὲ ὐ ὐ ὐ ὐ ὐ ὐ ὰ ἕ.

Auguſtyn Griekſch No. 1.
Engl. *Greek*, *Engliſh.*

Καὶ λέγων. Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει. πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν. Ὦ γενεὰ ἄπιςος καὶ διεςραμμένη ἕως πότε ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φερετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καί

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1740.

Auguſtyn Griekſche Stukletteren.

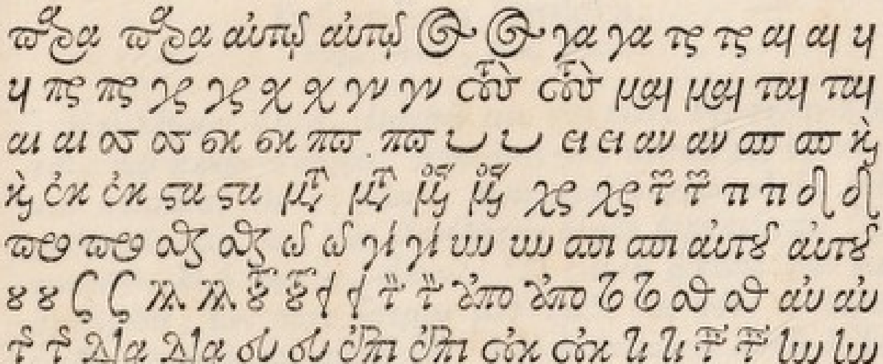

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1764.

Auguſtyn Griekſch No. 2.

μετὰ τὸ πραθῆναι αὐτὸν λύτρωσις ἔσται αὐτῷ ἔρριψεν ὅταν κλέψῃ καὶ ἁρπάσῃ καὶ λωποδοτήσῃ ἄββατον ἀπέστειλεν βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτὸν. Ιησοῦς Χριστὸς Μαϑταίου τοῦτους Πατὴρ ἡμῶν φῶτος χιλίους μυ. αβϛγδεζηθϑικλμνξοπωρϱστϒυφχψω. ΑΒΓΔΖΘ ΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ. ϑέλος.

Deeze Auguſtyn Griekſch is uit de Lettergietery van *J. J. Schipper* afkomſtig, en waarſchynelyk van *Chr. van Dyk* geſneden: Veele voortreffelyke Werken zyn daar mede gedrukt, en nog onlangs de Herodotus Weſſelingii; de Noten met de Deſcendiaan Griekſch van Fleiſchman.

Mediaan Griekſch.

Engl. *Greek*, *Pica.*

Βασίλισσα νότου ἐγερθησεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδού, πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.

Ἄνδρες Νινευὶ ἀναςήσονται ἐν τῇ κρὶσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. οὐδεὶς δε λύπνον ἀθῖες κρυπτὴν τίφησιν, οὐδε ὑφό τον μόδιον Αλλὰ ἐτῖ τὴν λυκνίαν Ινα Νόι Σὸκραες γαιρεθεῖν

Deſcendiaan Griekſch.

Engl. *Greek*, *Smal Pica.*

Καὶ λέγων. Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν ἕως πότε ἀνὲξομαι ὑμῶν; Φερετὲ μοι αὐτὸν ὧδε· Καὶ ἐπέτιμησεν αὐτῷ ὁ Ἰη-

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ.

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1742.

Deſcendiaan Griekſche Stukletteren.

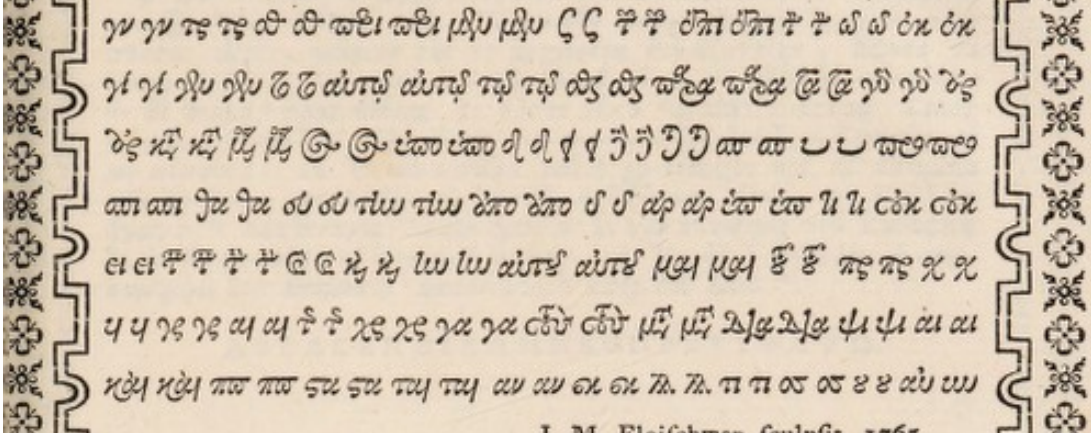

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1765.

Garmond Griekſch No. 1.

Engl. *Greek*, *Long Primer.*

Καὶ λέγων. Κύριε, ἐλέησον μου τὸν υἱὸν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀυτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ὦ γενέα ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φερετὲ μοι αὐτὸν ὧδε; Καὶ ἐπετίμησε αὐτῷ ὁ Ιησοῦς, καί ἐξήλθε ἀπ' ἀυτοὺς

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

Garmond Griekſch No. 2.

Ος ὢν ἀπαυγασμα τ δξης, κχαρακτ̃ηρ σηως αω, ὑποστα̃σ τ̃ε, φερων τε τα πάντα τῷ ἡματι τ δυνάμεως αὐτ̃ου δι ἑαυτου καθαρισμὸν ποιησαμ@ τ̃ν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δξιᾷ τ μεγαλωσυνης ἐν ὑψη λοῖς. Τοσούτῳ κρειττων γενόμ@ τ̃ν αγγέλων, οσῳ διαφορώτε ρον παρ αυτὺς τῷ τ̃ο νομα υμεῖς β γ δ ε ξ η θ ἰ λμ ν ζζοπρστυφχψω

Deeze Garmond Griekſch is ook uit de Lettergietery van *J. J. Schipper* afkomſtig, en, zo ik meen, eertyds in de Lettergietery van *Elzevier* te Leiden geweeſt; dezelve is zeer compleet met de Stukletteren.

Brevier Griekſch No. 1.

9 Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶ-πεν. Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, [e] οὐκ ἀπώλ
εσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. 10 [f] Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλυ
πέκσεν αὐτὴν, καὶ ἔσπασε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦ-λον καὶ ἀπέκοψε αὐτοῦ τὸ ὠ-
τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα [g] τῷ δού-λῳ Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτ-ρῳ. Βάλε
μάχαιράν [h] σου εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέ-δωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ
μὴ πίω αὐτό; 12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χι-λίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται
τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν. 13 Καὶ [i] ἀπ
ήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα
ὃς ἦν ἀρχιε-ρεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. 14 Ἦν δὲ [k] Καϊάφας ὁ συμ-
συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον [l] ἀπολέ-σθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ [m].

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΤΦΧΨΩ.

Brevier Griekſch No. 2.

ἔτι ἐρῶσι τὸν λόγον τοῦτον ἐν γῇ ἰούδα. Ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ Κυρίῳ Θεοκ σε
πρὸς Ἱρεμίαν. καὶ γράψον ἐπ' αὐτῷ πάντας τοὺς λόγους ἀνήγγειλαν ἔγραψεν σου
τῷ ἀναγνῶναι ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῖς Μιχαίας ἔτ@ ὁ λόγ@ ὃν ἔδειξέ μοι μου
κατέβη δὲ ἡ θυγάτηρ φαρ. λούσασθαι ἐπὶ τὸν ποταμὸν καὶ καθυβρίσουσιν σε
καὶ λυμανοῦνται τὴν γῆν καὶ ποιήσεις λυχνίαν ἐκ χρυσίκ καθαρᾷ τορευτὴν σε
ποιήσεις τὴν λυχνίαν λύσας δὲ εἰς τὸν μάρσιππον αὐτῷ δοῦναι σήσεται. μου

αβϛγδεζηθϑικλμνξοπϖρϱστυφχψω

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ.

Deeze Brevier Griekſch is mede uit de Lettergietery van *J. J. Schipper* afkomſtig, en ook waarſchynelyk in de Lettergietery van de *Elzeviers* te Leiden bevindelyk geweeſt, en eene der compleetſte Griekſche Schriften van Europa, beſtaande in omtrent 600 Matryzen, die alle zeer fraai gejuſteert zyn.

Collonel Griekſch.

Καὶ λέγων. Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσ-
χει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγ-
κα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀυτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶν
δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν. Ὦ γενεὰ ἄπιςος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶς
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φερετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον. Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυ-
νήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. Διὰ τὴν ἀπιςίαν ὑμῶν· ἀμ
ὴν γάρ λέγω ὑμῖν, ἐαν ἔχητε πίςιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ.
Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ ἐυδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο
δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηςεία. Ἀναςρεφόμενων δὲ
αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησους. Μέλλει ὁ υἱὸς ἀνθρώπου παραδο

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΤΦΧΨΩ.

Text Arabiſch.

كُلُّ شَيْ أَقَابُهُ مِنْ حنسه حَتَّي ٱلْحَدِيد
ٱلْحَدِيدُ عَلَيْهِ بِٱلْمِبْرَدِ بِٱلْحَدِيد يُفْلَخُ
ٱلْفَلْخُ هُوَ رِمَنَّهُ ٱلشَّوْ فَلَاحَةُ ٱلْاَرْضِ ۞

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1742.

Text Maleitſch.

برمول بكند اين قرلال عالم كفد ممباچ قران
دان تفسير ن اد كتاب دان فقه استمبو
حكاية باكي دكتهوبين ادثون ثكرجاثن
ينكال ثاكي هاري مك بكند مماكى ثكين
ثنديت در ثد سربان دان جبة دان سروال
دان كبى مك بكند ثون

J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1742.

Auguſtyn Romein Maleitſch.

Tatkâ 'ìtu baŋgonah 'iĵa 'ìni deŋgan menantuw p nja parampuw̄an, dán pûaŋgah deri pada pâdaŋg p an Maw'âb: kârana teàh dedeŋgarnja dâam pâdaŋg Maw'âb, bahuw̄a ſudah dekondjoŋgkan

dl dj dz tſ nj dj ch ſj gh k̄h ts kh x H̄h Hh th ḡ' p̄
DL TJ TS TL X DJ HH NG DZ SJ CH TZ GH

Brevier Romein Maleitſch op Garmond Corpus.

6 Tatkâa 'ìtu bâŋgonah 'iĵa 'ìni deŋgan menantuw p nja parampuw̄an, dán pûaŋgah deri pada pâdaŋg p an Maw'âb: kârana teàh dedeŋgarnja dâam pâdaŋg Maw'âb, bahuw̄a ſudah dekondjoŋgkan Huwa 'âkan Hhawmnja, deŋgan memberij raw tij pada marika 'ìtu.

Hh kh H̄h ſj ĵ th t̄h p tz z̄ tſ t̄ſ td l b k ch m̄ n̄ ŋg dz d̄z nj dj d̄j ſ f r p̄ ḡ gh
DJ SJ Ā A DL D̄ TH È CH GH KH L̄ HH N̄ R̄ Û TZ W̄ TS TL DZ

Paragon Hebreeuwſch No 1.

אשרי האיש אשר לא־הלך בעצת
רשעים ובדרך חטאים לא עמד
ובמושב לצים לא ישב: כי אם־
בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהגה
יומם ולילה: והיה כעץ שתול על
פלגי מים אשר פריו יתן בעתו
ועלהו לא יבול וכל אשר־יעשה
יצליח: לא־כן הרשעים כי אם־כמץ
אשר הדפנו רוח:

Paragon Hebreeuwſch met Punten No 1.

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם
2 וְאֵת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ
וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים
3 מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
4 יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר: וַיַּרְא אֱלֹהִים
אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים
בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ:

J. F. Roſart ſculpſit.

Paragon Hebreeuwsch No. 2.

עורי ירושלי עורי כל בגדי תפארתך
לבשי עורי ציון מעוך לבשי מן עפרך
התנערי קומי ירושלים קומי שביה בת
ציון קומי נתקי מוסרי צוארך אורי מחר
כי בא אורך: שממות כל ישר אל פצחו
פצחי יחדו ורננו כי ניחם הר ציון יחור

Paragon Hebreeuwsch met Punten No. 2.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה
כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה יְפֶן־
יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי
לְעֹלָם: וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגַּן־עֵדֶן
לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם
וַיְגָרֶשׁ אֶת־הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן־עֵ־

Parsgon Hebreuwlch No. 2.

Parsgon Hebreuwlch met Punten No. 2.

Text Hebreeuwsch.

יהוה עד מתי עשנת בתפלת ישראל עמך׳ אל נא
השבט רשעים ינח על גורל צדיקים אל בעול בצר
להם המה ישלחו ידיהם: אל תתן כרוב מובתך
ילחת נפש עייך׳ תבוא תבוא לפניך אנקת כלי תמו
תה כי נחשבנו עם רפאים שאול תחיה יורדים: אל
תשכח לנצח יהוה למה תישן עורה הקיצה עוררה גב
ורתך הלכה לנו לישועה האירה פניך לנו שובה תהר
שביתנו :

Text Hebreeuwsch met Punten.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ :
וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ
אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
אוֹר וַיְהִי־אוֹר: וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַי
בְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד :

Text Hebreeuwſch met Punten, is
Garmond zonder Punten.

הַוֹּרֹ־יִיךְ עַל־הָאָרֶץ: בִּשְׁנַת שֵׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי־נַח
חָו: חֲגָבוּשׁ הִשׁ הַשַּׁדִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם
חִי מְחֻוֹדְעוֹ כָּל־מַעֲיָגוֹת תְּהוֹם רַבָּהוֹאֲדֻבְּרֹת הַשָּׁמַיִם לִפֵּת
יַוֻּשׁשַׁצְכּוּדְבָּ עַכְגַאן אַרְסָעִדֶם מַזֶם וְאַרְבָּעִים לַיִל חוֹחֵי: לֹא

Deeze GARMOND HEBREEUWSCH MET PUNTEN is door CHRISTOFFEL van DYK in den Jaare 1662 à 1663 voor den Godvruchtigen en Geleerden Jood JOSEPH ATHIAS, in Amſterdam, geſneden, en gemaakt naar zyne verkiezing, ſmaak en beſte kennis; dezelve word nog heden van de Jooden voor het beſte, ſchoonſte en uitmuntendſte Hebreeuwſche Schrift gehouden, en waar aan niets veranderd of verbéterd kan worden. Gemelde Geleerde Jood heeft daar mede in 't Jaar 1665 uitgegeeven de Hebreeuwſche Bybel, by de Jooden genaamd DE WET, PROPHETEN en SCHRIFTEN; een Druk, gezuiverd van voorgaande Fouten, zo door de Geleerdſte Rabbynen en Meeſters der Wet, als door de Hooggeleerde Heeren Profeſſoren in dien tyd van de Academien van Leiden en Utrecht; waarom ook dien Jood Athias, door de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, eene Privilegie voor 22 Jaaren is verleend, en hy daarenboven nog met eene Gouden Ketting en Medaille van 36 Lood zwaarte, fyn Goud, door hun Hoog Mog. is beſchonken geworden; eene Eere (zegt die Jood, in de Voorrede van die Bybel) die by Menſchen gedenken aan geen Iſraëlit te vooren is aangedaan.

Auguſtyn Hebreeuwſch.

אנה שובי השולימ שובי שובי אלי ומשכיני אתדרך ארוצח
לרית שמנך כולך יפה רעיתי אוין מום בך לבבתיני באח
מעינך באחד ענק מצוארונך יונתי שבחגוי הסלע מראך
הראיני נא כי מראך נאוה והשמי עיני קולך כי ערב א הות
תשקיני נשיקות פיך כי מובים דודיך מובים מיין ריח שלמ
יך מכל בשמים : כלתי שימיני נא על לבך כחותם וכח

Auguſtyn Hebreeuwſch met Punten.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָ
רֶץ וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱל
הִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה: וְאֵד יַעֲלֶה
מִן־הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: וַיִּצֶר יְהוָה אֱל־

Punctis J. M. Fleiſchman ſculpſit. 1744.

Auguſtyn Rabbiniſch.

חל מחשבת מעלת עיונו טעשה מלחכת שמים וחרן גם מלחכיו עושי רצונו לחשר עתקו גם גדרו חיל בכעלות השכלתם הכי נכבדת · הנה הנם גבורי כח עושי דברו בהגיעם הגופים היקרים לו בלכתם לחנה ולחנה בשליחותו של מקום · והגלגלים לחשר נשח לבם לחותם בחכמה לחשוב מחשבת בעיון על דעת שלמים וכן רבים · הלח גם הם עושי מלחכה דרך גלגולם לרצון קונם · לח כן למה זה יעמוד ברחוק החים הנלבב בני החנושי בכלל ובישוד יעלים לבלתי נתון הזרע השלמות לטעמו בעיון ובמע

Mediaan Rabbiniſch Hoogduitſch.

דאס האס גיבים דא: קעלין : די: דא האס גיגעטן דא: ליקלין : דא האס
גיקויפט דא: פעטרלין : מוק לוויא טילוג פעטוג : מין ליקלין : קאק
מויר ליבר הענ גאס : מוך טעבט דען אלמך האוה : דער דא האס
גיטעבט דען טוחט : דיענ האס גיטעבח דען מקסן : די: ער האס
גיטרונקן דא: זיטרלין : די: דא האס פר לעטט דא: פיימרלין : די: דא
האס פר ברענט דא: טטעקלין : די: דא האס גיטלמגן דא: היטלין : די:
דא האס גביטן : דא: קעלין : די: דא האס גיגעטן דא: ליקלין : די: דא
חאס גיגעטן ליקלין : די: דא חאס גיקויפט דא: פעטרלין : מוק לוויא
טילוג פעטוג : מין ליקלין מין ליקלין :

Garmond Rabbiniſch.

מלעגיג נפעלות השכלות עצמו המעולה שבכעולות השכליות · ולזה רחמית לו לב רק לל מחשבת מעלת עיונו טעשה מלחכת שמים וחרן · גם מלחכיו עושי רצונו לחשר עתקו גם גדרו חיל נפעלות השכלתם הכי נכבדת · הנה הנם גבורי כח עו שו דברו בהגיעם הגופים היקרים לו בלכתם לחנה ולחנה בשליחותו של מקום · והגלגלים לחשר נשח לבם לחותם בחכמה לחשוב מחשבת בעיון על דעת שלמים וכן רבים · הלח גם הם עושי מלחכה דרך גלגולם לרצון קונם · לח כן למה זה יעמוד ברחוק החים הכלבב בני החנושי בכלל ובישוד יעלים לבלתי נתון הזרע השלמות לעצמו בעיון ובמעשה הן האדם היה בל ספק כאחד מנם · לדעת טוב בעיון ובמ עשה לנם כי לל תהי תפארתו שלימה מבלעדיהם · לך לל לאדם דרכו להגיע גב ולות מעשים כאזעים ממרחה עיני לחשר ירחה · רק כאחר יבית עליו בעל התו

Text Armeniſch.

աբգդեզէըթժիլխծկհձղճմյ
նշոչպջռսվտրցւփքևֆօ։՝՛(
1234567890 ըիլխղյշչջվց
ք։։,)«» «» «» «» «» «» «» «» «»՝

Auguſtyn Armeniſch.

ԱԲԳԴԵԶԷԸԹԺԻԼԽԾԿՀՁՂՃ
ՄՅՆՇՈՉՊՋՌՍՎՏՐՑՒՓ
ՔՕՖ1234567890ԱԲԳԴ
ԵԶԷԸԹԺԻԼԽԾԿՀՁՂՃՄՅՆ
ՇՈՉՊՋՌՍՎՏՐՑՒՓՔՕՖ

Mediaan Armeniſch.

Ջրարծաթին (որ՝ անդիկ, ժխտ՝ և զնտակ ասի։)
հեղուկ երակի՛ն մետալական ջուց. կապուն հոգակ
յին, քաշամանափող ընդ ծրծմրդ՝ և շիջալն. ցուրտ
խառնա՝ և ապառակ յ՛արտաքս առ. Ջերմ՝ջոր՝ կրակիր
և առնեղոյն՛ի ներքս առ. Թաւանցնեի ընդ մե
տաղ՝ զորս մերձնեցալին լուծանել. և կ՛ընկնի առ
մետալից. զի պղտոնանի զամենայն մետալս։
քանզ ակնատ երևի և ապեցած։ ՛ի Թուին վրկչին
ՌՀԾՂ. մայիսի մի։ յ՛ամստերդամ։

Deſcendiaan Armeniſch.

ԱԲԳԴԵԶԷԸԹԺԻԼԽ
ԾԿՀՁՂՃՄՅՆՇՈՉ
ՋՌՍՎՏՐՑՒՓՔՕ։ՖՈ
աբգդեզէըթժիլխծկհձղճ
մյնշոչպջռսվտրցւփքևֆօ։
ԱԲԳԴԵԶԷԸԹԺԻԼԽԾԿՀՁՂՃՄՅ
ՆՇՈՉՊՋՌՍՎՏՐՑՒՓՔՕ։

J. M. Fleiſchman ſculpſit 1756 & 1757.

Text Armenisch.

Augustan Armenisch.

Medican Armenisch.

Decretian Armenisch.

Op Hout geslagene Figuur-Letteren.

Het Alphabeth bestaat uit 28 stuks, à *f* 16-16-:
en een enkelde Letter één Gulden.

Op Hout geslagene W tot Begraafnis-Brieven, à 24 Stuivers het stuk.

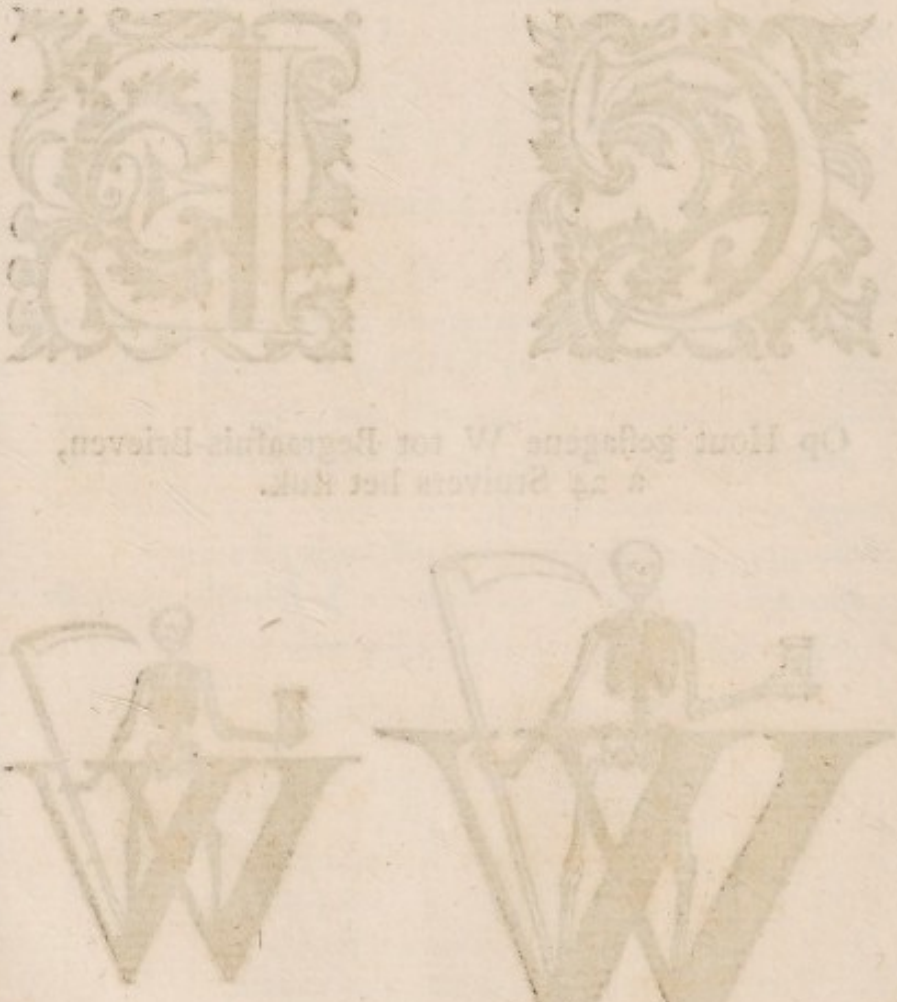

Op Hout geſlagene Initiaal-Figuuren,
à 24 Stuivers het ſtuk.

Tytel-Cieraaden, 3 ſtuks.

No. Dubbelde Text Bloemen.

1

2

Dubbelde Auguſtyn.

1

2 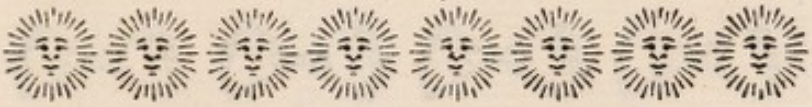

3

Dubbelde Mediaan.

1

2

3

Typel-Cieraaden, 3 Rulen.

No. Dubbelde Text Bloemen.

1

2

Dubbelde Arguflyn.

1

2

3

Dubbelde Medinaan.

1

2

3

No. Vervolg van Dubbelde Mediaan.

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

Paragon.

1

2

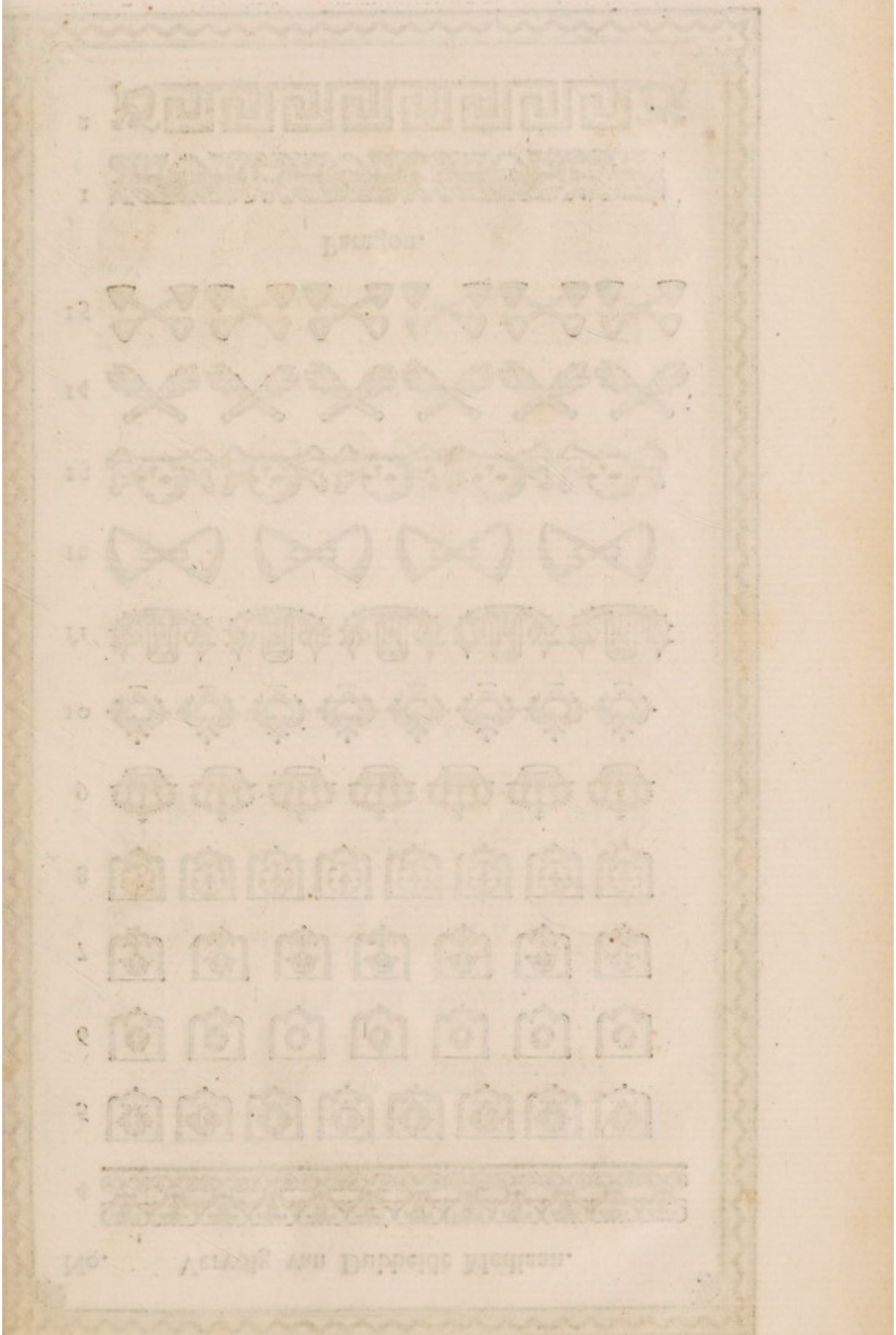

No. Vervolg van Paragon.

3

4

5

6

7

8

Text.

1

2

3

4

No. Vervolg van Paragon.
3
4
5
6
7
8
Text.
1
2
3
4

No. Vervolg van Text.

5

6

7 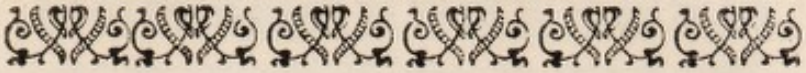

8 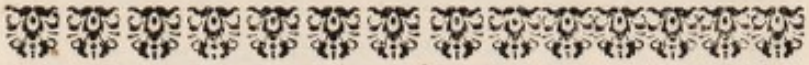

9 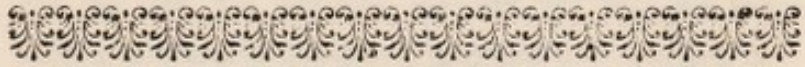

10

11

12

Auguſtyn.

1

2

3

4 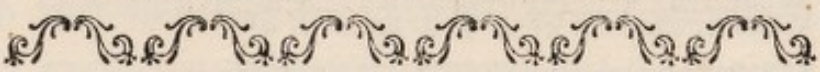

5 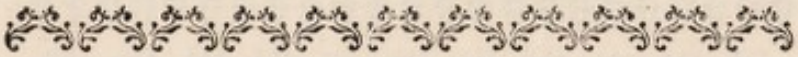

6 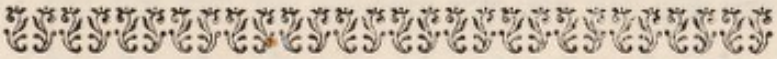

7

8

10 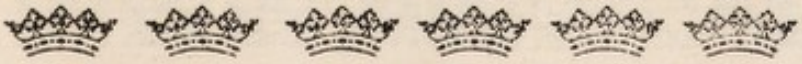

11 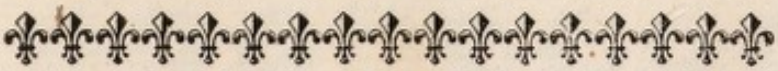

12

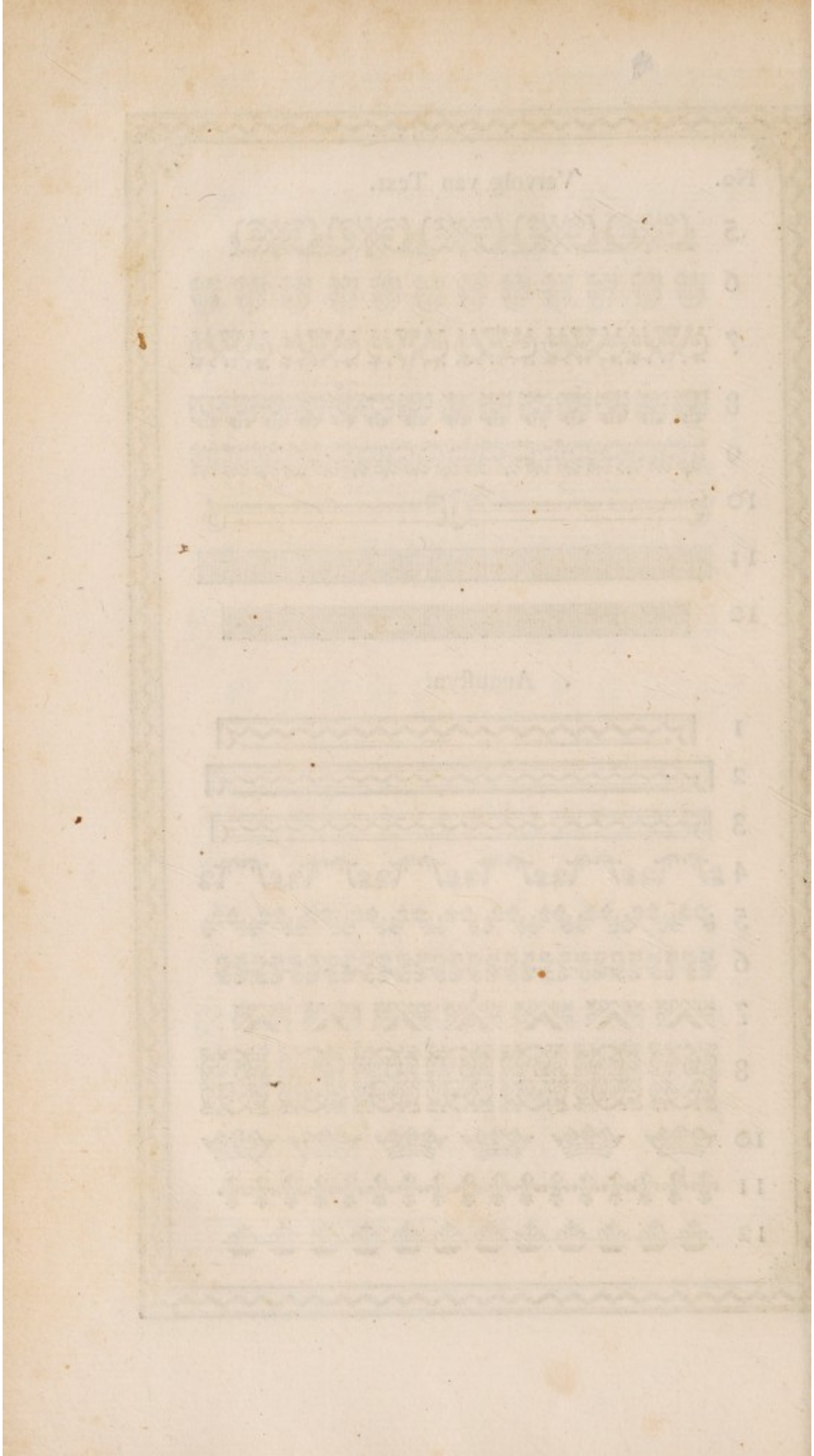

Vervolg van Auguſtyn.

13

14 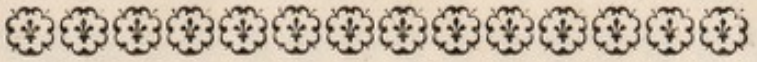

15 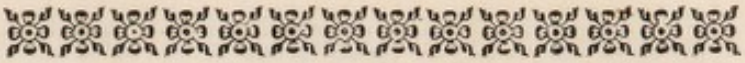

16

17 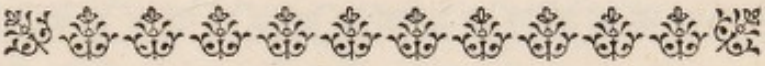

18 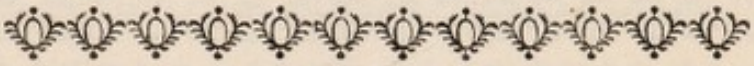

19 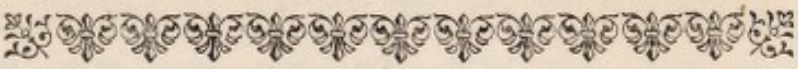

20

21

22 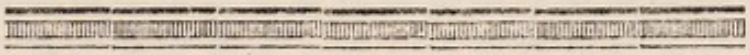

23

24 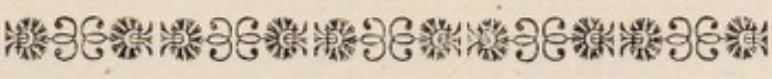

25 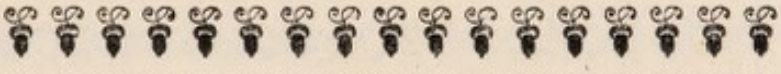

26 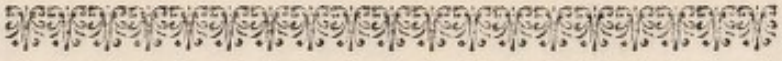

27 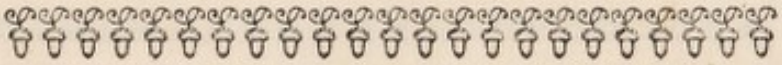

29

30

Mediaan.

1

2

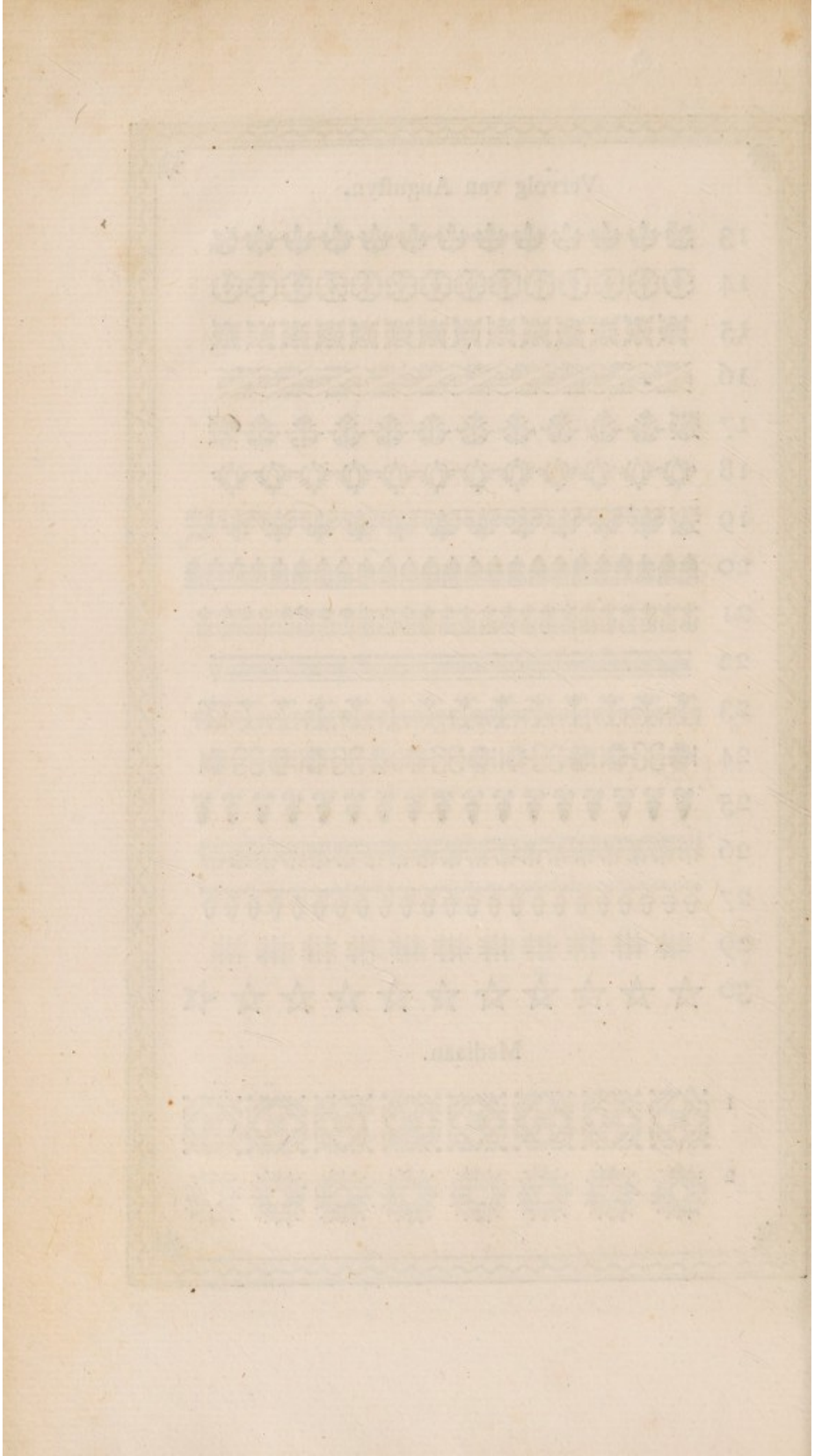

Vervolg van Mediaan.

3 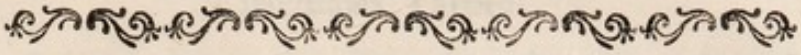

4 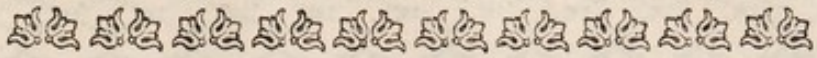

5 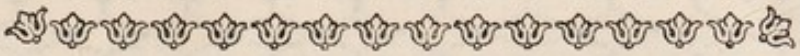

6 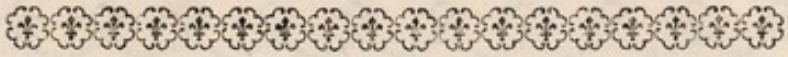

7 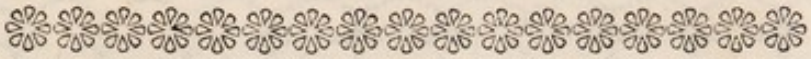

8 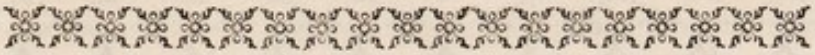

9

10 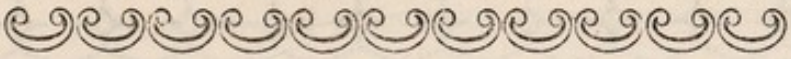

11 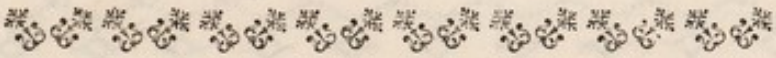

12 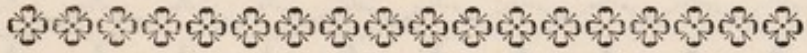

13

14

15 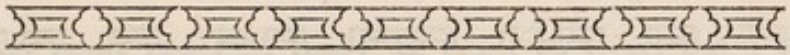

16

17 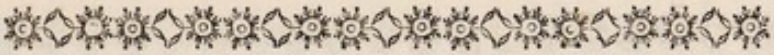

18 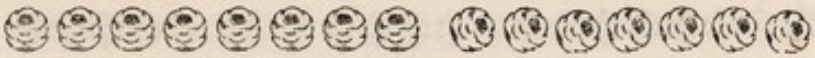

19 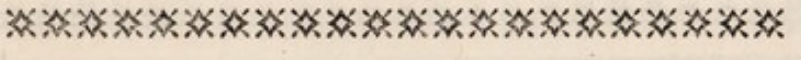

20 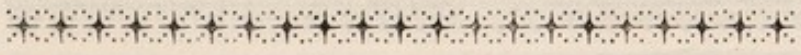

21 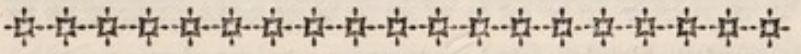

22 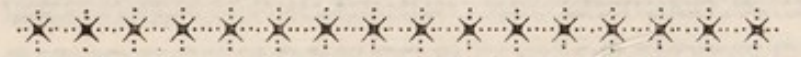

23 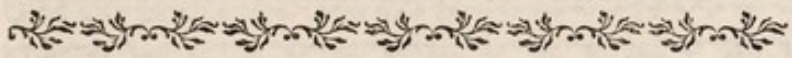

24 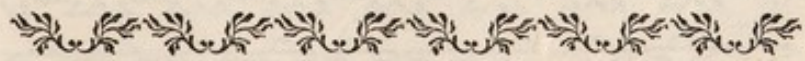

25 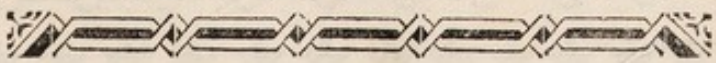

No. Vervolg van Deſcendiaan.

15

16

17 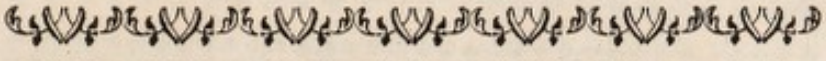

18 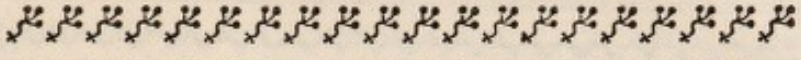

19 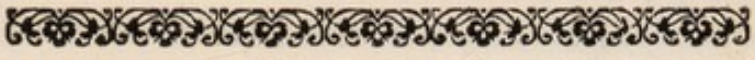

20 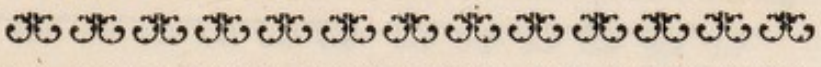

21

22 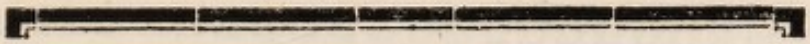

23

Galjart.

1 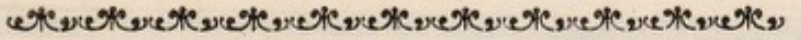

2 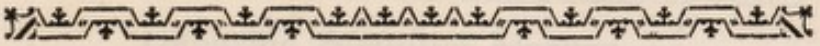

3 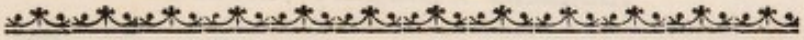

4 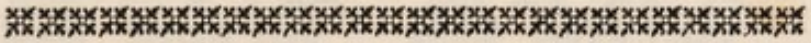

5

6 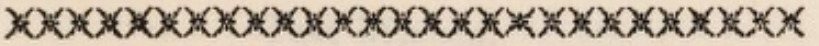

7 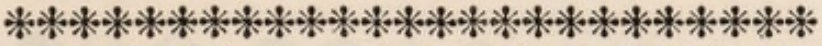

8 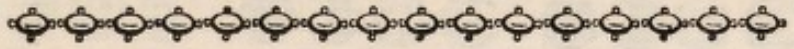

9 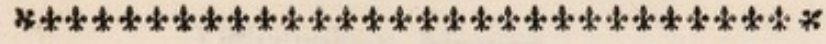

10

11 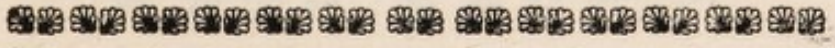

12 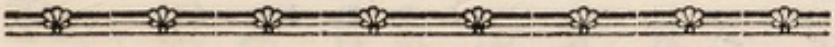

13 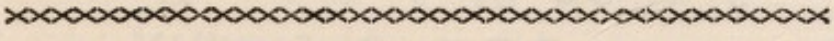

14 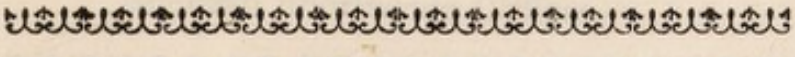

15

16 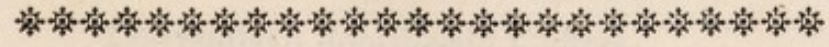

17 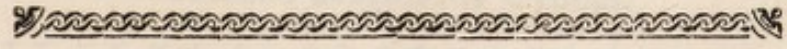

18 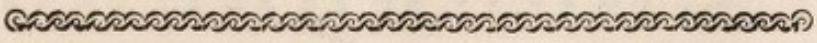

No. Vervolg van Declinatiën.

15
16
17
18
19
20
21
22
23

Calyx.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

Vervolg van Galjart.

19 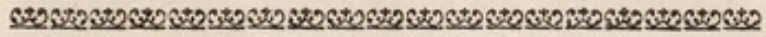

20 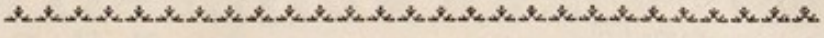

21 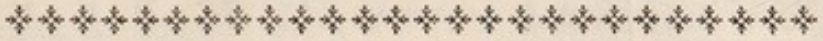

22 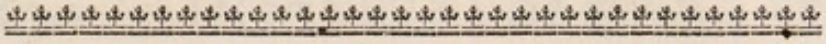

23

24 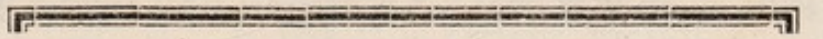

25 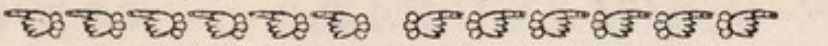

Collonel.

1 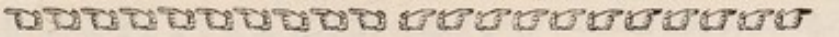

Nonparel.

1 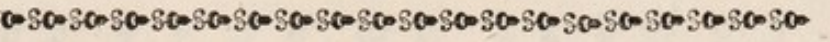

Dubbelde Auguſtyn Maanen.

Text Maanen.

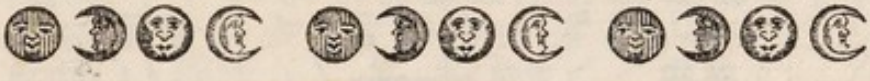

Deſcendiaan Maanen.

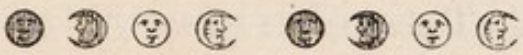

Text

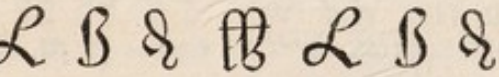

Mediaan doorſneede Cyffers.

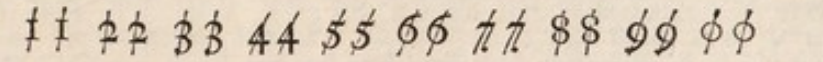

Deſcendiaan doorſneede Cyffers.

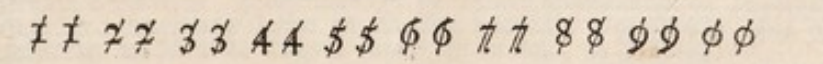

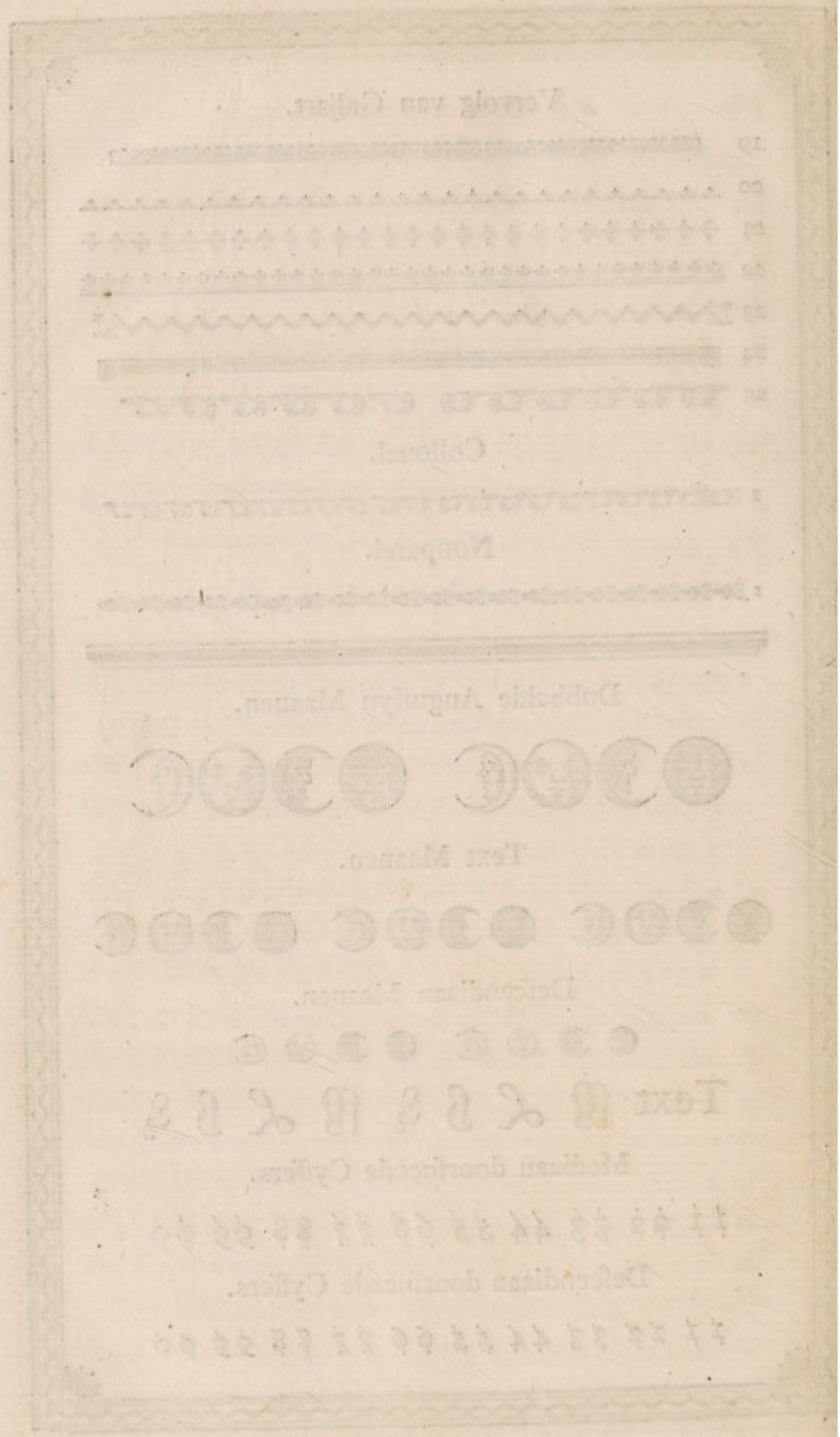

Mediaan Chymiſche, Aſtronomiſche, Medicynſche, Algebraiſche, Wiskundige &c. Teekenen.

Deſcendiaan Planeeten, Hemels-Teekenen &c.

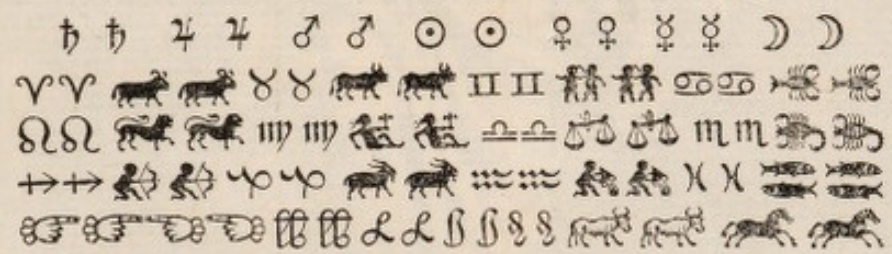

Deſcendiaan Teekenen voor de Boeren-Almanach.

Garmond Planeeten en Hemels-Teekenen.

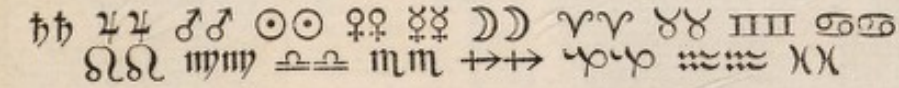

Brevier Planeeten, Hemels-Teekenen &c.

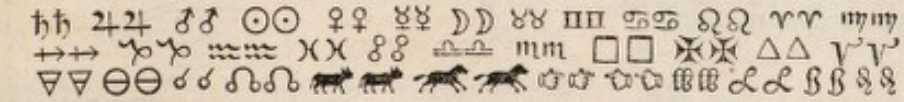

Voor het overige zyn in deeze Lettergietery nog meer dan honderd differente Chymiſche, Aſtronomiſche en andere Characteren en Teekenen bevindelyk; kunnende deeze en de hier nog niet uitgedrukte, alle op Deſcendiaan en Mediaan Corpus gegooten worden, na believen.

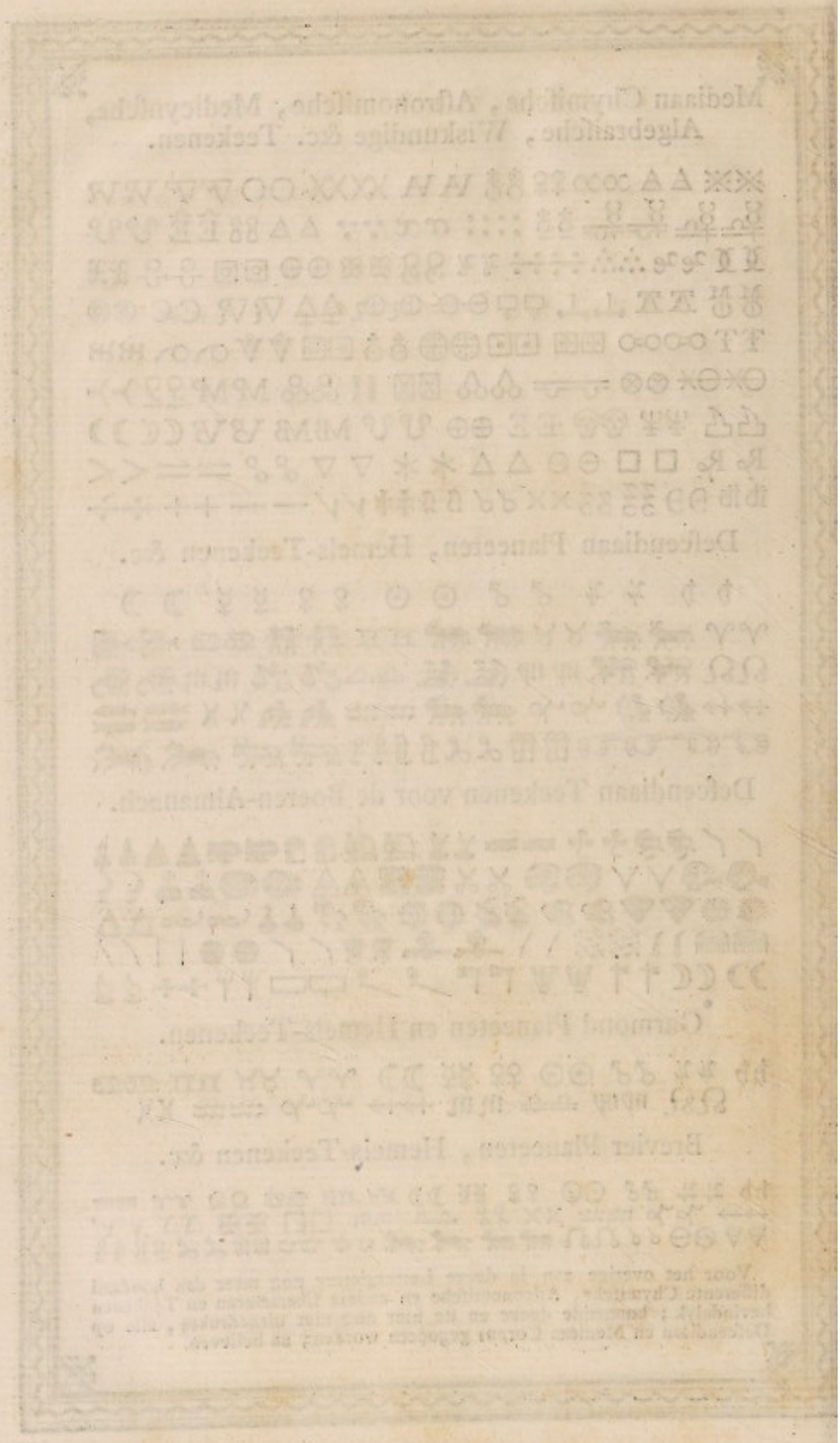

Statua LAURENTII KOSTERI
erecta in Aula Principis in Horto Medico
Harlemi.

Oude Hollandse Letteren·

ZYNDE

EERSTELINGEN

DER

BOEK-DRUKKONST,

Weinig Jaaren na de Uitvinding dier nooit volpreezen Konst geſneeden en gemaakt,

Waarſchynelyk tuſſchen de Jaaren

1470 *en* 1480.

DE

MATRYZEN

VAN DIE

LETTEREN

Zyn thans bevindelyk in de

HAERLEMSE LETTERGIETERY

VAN

JOHANNES ENSCHEDE,

Waarop de navolgende vyf Specimina (byna van gemeen Lood) zyn gegooten, in 't Jaar 1768,
En vervolgens gedrukt.

CHALCOGRAPHIA,

ſive

Typi Ænei, et Matrices Plumbeæ.

A B C D
E F G H
N S T O

De Stempels van deeze Letteren zyn in Koper geſneeden, en in Loode Matryzen geſlaagen en gegooten, gelyk zulks in den beginne, na de Uitvinding der Houtſneden, door de eerſte Lettergieters is gedaan; daarvan heeft die Manier, door de vroegere Geleerden, namenlyk *Bergellanus*, en andere, die van de Uitvinding der Boekdrukkonſt gemeld hebben, de Naam van *Chalcographia* gekregen. Deeze Matryzen zyn omtrent 250 Jaaren gemaakt geweeſt; zynde in dezelfde ſmaak en manier als die van *Albert Durer*, die een byzonder Tractaat over de Figuur en Proportie der Letteren in 1525 uitgegeeven heeft; en worden deeze hier maar uit curieusheid geplaatſt.

CHALCOGRAPHIA,

sive

Typi Ænei, et Matrices
Plumbeæ.

A B C D

E F G H

N S T O

Gothiſe Monnikke Letteren.

AAAABBCCDDEE
FFGGHHIIKKLL
MMNNOOPPQQRR
SSTTUUWWXXYZ

Oude Hollandſe Letteren, van 1470 à 1480.

CDit is die ploghe vanᷣ ſpeghel onſer behoudeniſſe· ✠

SO wie ter rechtu aerdichet ve le mēſchē leren ſelle blenckē alſe ſterrē in die ewighe ewic heden· Hier om iſt dat ic totter lerī ghe vele mēſchē dit boeck heb aēge dacht te vgaderē Indē welkē die ghe ne diet leſen leringhe gheuē en ōtkan ghē ſellen· Ic vmoede dat gheen dinc dē mēſche nutter is in deſē teghēwo erdighe leuē·dan te bekeñē ſyn ſce ppr ſp̄ condicie eñ eyghe weſen·✠

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V W X Y Z ✠

Abbreviatuuren.

Cppq̄p̄rh̄dollkᵛ⁹ſlñh̄kr̄q̄lh̄ḡd̄ēñ ph̄/ēh̄ūñſōpd̄ppēpñ?p̄d:ōp̄ēūñpp q̄āāñq̄/q̄ÿp̄ÿÿp̄?:?p̄p?ÿ̄ÿ̄q̄ᵉᵉ:h̄✠

Deeze Letteren, en voornaamenlyk de Matryzen, zyn ongemeen raar en zeldzaam!

Oude Hollandsche Letteren.

Oude Hollandsche Letteren, van 1470 à 1480.

Abbreviaturen.

Deese Letteren, en voornaamelyk de Majuscu-
syn ongemeen naar en zeldsaam!

Gothiſe Monnikke Letteren.

ABCDEFGHIKLMN
OPQRSTUWXXYZ

Oude Hollandſe Letteren.

Pterito plq̄pfctō cū voluiſſē ōluiſſes voluī: ⁊ plr cū voluiſſem? voluiſſetis voluiſſent. Futūo cū voluero volueris voluerit: ⁊ plr cū voluerim? volurtſ volur Jnfinitiū mōd ſiñ numrſ ⁊ pſonis tpe pnti ptito ipfto l'le Pretiō pfctō ⁊ plq̄pfctō voluiſſe. Futū caret. Gerūdia l' ꝑticipialia ůba ſunt ħ: volēdi volēdo volendū. Supinis caret. Vnum participium habet ꝺ eſt volens.

Textus magiſtri Donati punctis interrogatiuis diſtinctus: finit.

AA BBCCDDEEFFGGHHIJJKKL
LMMNNOOPPPPQQRRSSTT
VVWWXXYYZZ. ÆÆ ŒŒ &

℔ Soli Deo Gloria. ✝

Abbreviaturen.

ſlꝺqp./q̄ꝰbff/rꝰ.ꝺſ(gi:qꝫ:hꝑꝓr̄ſſlbę-ꝛꝛ̈ꝺöꝺſſ(chꝺꝫ:qſęā::ůflm̄ůſſhꝑꝓꝛůiqö?ꝰ.chſſůfᵒᵐ.ɔū qtzūᵉⁿ.ůꝺꝺꝺqꝓ̈qꝫgm̄ꝺaꝑm̄ůꝑⁿ.wꝛſhō℔ᵉ.r̄ām ɔᵗ.sgꝑſtꝫ.ꝺaꝛů-.ffębflyᵉ.ɔgħr̄hꝑꝓ.:ꝫ:ᵐ:tyſſn̄ꝑꝺ q̈ꝫ.cꝰ.bůpꝫꝛſhꝫqꝫ:hꝛ̈ħqīſbhęqōiöȳꝑm̄ſtſbtzꝫs. ɔ:wꝫn̄öꝛ̈hqg̈ᵗ.wſhꝛ̈qᵐⁿ.ůſqꝫ./flꝛ̄ſſpꝓꝑȳſhsyɔꝑ ññ-ñſbꝑꝑꝑȳqꝑꝛꝛ̈gꝑſlᵉ.hꝛ̈qſlꝑȳᵐ.ꝓůāffꝛmqꝑñc ēᵉhchꝫ:✝ciſtñ℔ę:✝ꝫ:ēl(ſiᵗ.ę

Deeze Letteren zyn tuſſchen de Jaaren 1470 en 1480 geſneden, de Matryzen zyn zeer gebrekkelyk gejuſteert; en word alleen hier van een Afdruk vertoond, om de zeldzaame Overblyfzelen der eerſte Boekdrukkonſt tegen deeze tegenwoordige Letterproef te vergelyken; nademaal thans de Lettergietery alhier in Haarlem, de Geboorteplaats der Boekdrukkonſt, tot de grootſte volmaaktheid gebragt is.

LYST DER PRYZEN van alle de uitmuntende LETTEREN, door wylen den Heer J. M. FLEISCHMAN, en andere Konſtenaars, geſneeden, dewelke in de Haerlemſche Lettergietery van JOANNES ENSCHEDE gegooten worden, alle geſteld op Hollands Courant Geld.

Groote Opgeſlagen Capitalen, 't Stuk, —— 10 Stuiv.
Kleine Opgeſlagen Capitalen, 't Stuk, —— 6 ——

CAPITALEN.

Paryſſche Canon Capitalen, het ℔, —— 10 Stuiv.
Dubbelde Paragon dito, —— —— —— 10 ——
Dubbelde Text dito, —— —— —— 10 ——
Dubbelde Auguſtyn dito, —— —— —— 10 ——
Dubbelde Auguſtyn verbéterde dito, —— 11 ——
Dubb. Deſcendiaan dito, van *Fleiſchman*, 11 ——
Dubbelde Garmond dito, —— —— —— 11 ——
Dubbelde Gaillart dito, van *Fleiſchman*, 11 ——
Dubbelde Brevier dito, van *Fleiſchman*, — 11 ——

Paryſſche Capitalen Curcyf, —— —— 15 ——
Dubbelde Paragon Curcyf, —— —— 15 ——
Dubbelde Text Curcyf, —— —— 15 ——
Dubbelde Auguſtyn Curcyf, —— —— 15 ——
Dubbelde Mediaan Curcyf, —— —— 15 ——

Paryſſche Geſchaduwde Capitalen, —— 20 ——
Dubbelde Paragon Geſchaduwde dito, —— 20 ——
Dubbelde Text Geſchaduwde dito, —— 20 ——
Dubbelde Auguſtyn Geſchaduwde dito, — 20 ——
Dubbelde Mediaan Geſchaduwde dito, —— 20 ——

GEFIGUREERDE CAPITALEN.

Dubbelde Deſcendiaan Gefigureerde Capitalen, het ℔, —— —— —— 22 Stuiv.

Dubbelde Mediaan Geſchaduwde Gefigureerde Capitalen, het ſſ, —— —— 22 Stuiv.
Dubbelde Garmond Geſchaduwde Gefigureerde Capitalen, —— —— —— 22 ——

ROMEINSCHE EN CURCYFSCHE SCHRIFTEN.

Paryſſche Canon Romein No. 1., het ſſ, 10 Stuiv.
Groote Canon Romein, —— —— —— 10 ——
Groote Canon Curcyf, —— —— —— 10 ——
Kleine Canon Romein, —— —— —— 10 ——
Kleine Canon Curcyf, —— —— —— 10 ——
Aſcendonica Romein, —— —— —— 10 ——
Aſcendonica Curcyf, —— —— —— 10 ——
Paragon Curcyf, (*Quicunque*) —— —— 10 ——
Paragon Romein, —— —— —— —— 10 ——
Paragon Curcyf, (*Het loon*) van *Fleiſchman*, 11 ——
Paragon Curcyf, (*Roterodami*) —— —— 10 ——
Kleine Paragon Romein, —— —— —— 10 ——
Kleine Paragon Curcyf, —— —— —— 10 ——
Text op Paragon Romein, van *Fleiſchman*, 11 ——
Text op Paragon Curcyf, van *Fleiſchman*, 11 ——
Text Romein, van *Fleiſchman*, —— —— 11 ——
Text Curcyf, van *Fleiſchman*, —— —— 11 ——
Kleine Text Romein No. 2., —— —— 10 ——
Kleine Text Curcyf No. 2., —— —— 10 ——
Kleine Auguſtyn Romein, —— —— —— 10 ——
Kleine Auguſtyn Curcyf, —— —— —— 10 ——
Auguſtyn op Text Romein, van *Fleiſchman*, 11 ——
Auguſtyn op Text Curcyf, van *Fleiſchman*, 11 ——
Auguſtyn Romein No. 1., van *Fleiſchman*, 11 ——
Auguſtyn Curcyf No. 1., van *Fleiſchman*, 11 ——
Auguſtyn Romein No. 2., van *Fleiſchman*, 11 ——
Mediaan op Auguſtyn Romein, van *Fleiſchman*, —— —— —— 12 ——
Mediaan op Auguſtyn Curcyf, van *Fleiſchman*, —— —— —— 12 ——
Mediaan Romein, van *Fleiſchman*, —— 12 ——
Mediaan Curcyf, van *Fleiſchman*, —— 12 ——
Mediaan Romein No. 2., —— —— —— 11 ——
Mediaan Curcyf No. 2., —— —— —— 11 ——

Deſcen-

Deſcendiaan op Mediaan Romein, van *Fleiſchman*, het ℔, —— —— 13 Stuiv.
Deſcendiaan op Mediaan Curcyf, van *Fleiſchman*, —— —— —— 13 ——
Deſcendiaan Romein, Eerſte Schrift, van *Fleiſchman*, —— —— —— 13 ——
Deſcendiaan Romein, Tweede Schrift, van *Fleiſchman*, —— —— —— 13 ——
Deſcendiaan Romein, Derde Schrift, van *Fleiſchman*, —— —— —— 13 ——
Deſcendiaan Curcyf, Eerſte Schrift, van *Fleiſchman*, —— —— —— 13 ——
Deſcendiaan Curcyf, Tweede Schrift, van *Fleiſchman*, —— —— —— 13 ——
Deſcendiaan Curcyf, Derde Schrift, van *Fleiſchman*, —— —— —— 13 ——
Garmond op Deſcendiaan Romein, van *Fleiſchman*, — — — 14 ——
Garmond op Deſcendiaan Curcyf, van *Fleiſchman*, —— —— —— 14 ——
Groote Garmond Romein, — — — 14 ——
Garmond Romein No. 1., van *Fleiſchman*, 16 ——
Garmond Curcyf No. 1., van *Fleiſchman*, 16 ——
Garmond Romein * No. 2., van *Fleiſchman*, 16 ——
Garmond Curcyf * No. 2., van *Fleiſchman*, 16 ——
Kleine Garm. Romein No. 2., v. *Fleiſchman*, 18 ——
Kleine Garm. Curcyf No. 2., v. *Fleiſchman*, 18 ——
Galjart Romein No. 1., van *Fleiſchman*, 20 ——
Galjart Curcyf No. 1., van *Fleiſchman*, 20 ——
Galjart Romein No. 2., van *Fleiſchman*, 20 ——
Galjart Curcyf No. 2., van *Fleiſchman*, 20 ——
Groote Brevier Romein, van *Fleiſchman*, 22 ——
Groote Brevier Curcyf, van *Fleiſchman*, 22 ——
Brevier Romein, van *Fleiſchman*, — — 22 ——
Brevier Curcyf, van *Fleiſchman*, — — 22 ——
Collonel Romein, van *Fleiſchman*, — — 32 ——
Collonel Curcyf, van *Fleiſchman*, — — 33 ——
Joly Romein No. 1., van *Fleiſchman*, — 38 ——
Joly Curcyf No. 1., van *Fleiſchman*, — 40 ——
Joly Romein No. 2., — — — 36 ——
Joly Curcyf No. 2., — — — 38 ——
Nonparel Romein, van *Fleiſchman*, — 44 ——
Nonparel Curcyf, van *Fleiſchman*, — — 46 ——

Engelſche Nonparel Romein, het ff, — 42 Stuiv.
Engelſche Nonparel Curcyf, — — 44 —
Parel Romein No. 1., van *Fleiſchman*, — 60 —
Parel Romein No. 2., van *Fleiſchman*, — 60 —
Parel Romein No. 3., — — — — 55 —
Parel Curcyf No. 1., van *Fleiſchman*, — 65 —
Parel Curcyf No. 2., van *Fleiſchman*, — 65 —
Parel Curcyf No. 3., — — — — 60 —
Robyn Romein No. 1., van *Fleiſchman*, 75 —
Robyn Romein No. 2., — — — 70 —
Robyn Curcyf, — — — — 70 —
Non plus Ultra, gezegt: Diamant Romein, van *Fleiſchman*, — — — — 5 Guld.

NEDERDUITSCHE SCHRIFTEN.

Groote Canon Duits, van *Fleiſchman*, het ff, 11 Stuiv.
Kleine Canon Duits, van *Fleiſchman*, — 11 —
Paragon Duits, van *Fleiſchman*, — — 11 —
Text Duits, van *Fleiſchman*, — — — 11 —
Auguſtyn Duits No. 1., van *Fleiſchman*, 11 —
Auguſtyn Duits No. 2., — — — 10 —
Mediaan Duits No. 1., van *Fleiſchman*, 12 —
Mediaan Duits No. 2., — — — 11 —
Deſcendiaan Duits No. 1., van *Fleiſchman*, 13 —
Deſcendiaan Duits No. 2., — — — 12 —
Garmond Duits, van *Fleiſchman*, — — 16 —
Brevier Duits, van *Fleiſchman*, — — 22 —
Collonel Duits, van *Fleiſchman*, — — 32 —
Parel Duits No. 1., van *Fleiſchman*, — 60 —
Parel Duits No. 2., van *Fleiſchman*, — 60 —
Non plus Ultra, gezegt: Robyn Duits, van *Fleiſchman*, — — — — 75 —

MUZIEK.

Volmaakte en Volkomene Muziek, van *Fleiſchman*, — — — — 5 Guld.
Text Muziek- en Pſalm-Nooten, v. *Fleiſchman*, 50 Stuiv.
Groote Auguſtyn Muziek- en Pſalm-Nooten, van *Fleiſchman*, — — — 50 —
Auguſtyn Pſalm-Nooten, van *Fleiſchman*, 40 —
Auguſtyn Nooten-Letteren, van *Fleiſchman*, 50 —

Me-

Mediaan Pfalm-Nooten, van *Fleiſchman*, 't ℔,45 Stuiv.
Deſcendiaan Pfalm-Nooten, van *Fleiſchman*, 50 ——
Deſcendiaan Pfalm-Nooten, van *C. van Dyk*, 45 ——

GESCHREVEN SCHRIFTEN.

Dubbelde Paragon Geſchrevene Capitalen, het ℔, — — — — 22 Stuiv.
Dubbelde Auguſtyn Geſchrevene Capitalen, 22 ——
Dubbelde Mediaan Geſchrevene Letteren, 20 ——
Dubbelde Deſcendiaan Geſchrevene dito, van *Fleiſchman*, — — — 22 ——
Dubbelde Garmond Geſchrevene dito, van *Fleiſchman*, — — — — 36 ——
Text Oud Geſchreven, — — — 20 ——
Auguſtyn Oud Geſchreven, — — — 20 ——

GRIEKSCHE, HEBREEUWSCHE EN OOSTERSCHE SCHRIFTEN.

Dubbelde Paragon Griekſche Capitalen, het ℔, —— —— —— 20 Stuiv.
Dubbelde Text dito, — — — — 20 ——
Dubbelde Mediaan dito, — — — 20 ——
Dubbelde Deſcendiaan dito, van *Fleiſchman*, 22 ——
Dubbelde Garmond dito, — — — 20 ——
Dubbelde Brevier dito, van *Fleiſchman*, — 22 ——

Paryſſche Geſchaduwde Griekſche Capitalen, 30 ——
Dubbelde Paragon dito, — — — 30 ——
Dubbelde Text dito, — — — 30 ——
Dubbelde Auguſtyn dito, — — — 30 ——

Text Griekſch, — — — — 24 ——
Auguſtyn Griekſch No. 1., van *Fleiſchman*, 30 ——
Auguſtyn Griekſch No. 2., — — — 30 ——
Mediaan Griekſch, — — — — 32 ——
Deſcendiaan Griekſch, van *Fleiſchman*, — 40 ——

Garmond Griekſch No. 1., het ſſ, —— 44 Stuiv.
Garmond Griekſch No. 2., — — — 44 ——
Brevier Griekſch No. 1., — — — 50 ——
Brevier Griekſch No. 2., — — — 55 ——
Collonel Griekſch, — — — — 75 ——

Text Arabiſch, van *Fleiſchman*, — — 40 ——
Auguſtyn Arabiſch, — — — — 40 ——

Text Maleitſch, van *Fleiſchman*, — — 40 ——
Auguſtyn Romein Maleitſch, — — 24 ——
Brevier Romein Maleitſch, — — — 44 ——

Canon Hebreeuwſch, met Punten, — — 40 ——
Canon Hebreeuwſch, zonder Punten, — 20 ——
Paragon Hebreeuwſch No. 1., zonder Punten, 20 ——
Paragon Hebreeuwſch No. 1., met Punten, 40 ——
Paragon Hebreeuwſch No. 2., zonder Punten, 20 ——
Paragon Hebreeuwſch No. 2., met Punten, 40 ——
Text Hebreeuwſch, zonder Punten, — 22 ——
Text Hebreeuwſch, met Punten, — — 44 ——
Text Hebreeuwſch, van *Athias*, zonder Punten, —— —— —— 30 ——
Text Hebreeuwſch, van *Athias*, met Punten, 60 ——
Auguſtyn Hebreeuwſch, zonder Punten, 22 ——
Auguſtyn Hebreeuwſch, met Punten, — 60 ——
Auguſtyn Hebreeuwſch No. 2., zonder Punten, — — — — 22 ——
Brevier Hebreeuwſch, zonder Punten, — 40 ——
Brevier Hebreeuwſch, met Punten, — — 60 ——
Collonel Hebreeuwſch, met Punten, — 50 ——

Auguſtyn Rabbiniſch, — — — 22 ——
Mediaan Rabbiniſch Hoogduitſch, — — 22 ——
Deſcendiaan Rabbiniſch Hoogduitſch, — 22 ——
Garmond Rabbiniſch, — — — 22 ——
Brevier Rabbiniſch, — — — — 30 ——

Mediaan Hoogduitſch, — — — 12 ——

FRACTIONS, of HALVE CYFFERS, 6 Soorten.

Text, is *Galjart* of *Brevier* Corpus, 't ſtuk 25 Stuiv.
Auguſtyn, is *Collonel* Corpus, — — 36 ——
Mediaan, is *Parel* Corpus, — — 60 ——
Deſcendiaan, is tuſſchen *Parel* en *Robyn*, 75 ——
Garmond, is *Robyn* Corpus, — — 80 ——
Galjart, is *Diamant* Corpus, — — 5 Guld.

NB. Alle deeze gebroken of halve Cyffers zyn van *Fleiſchman* geſneden, en van eene verwonderlyke accurateſſe.

Op Hout geſlagene Figuur-Letteren, het geheele Alphabeth, 28 Stuks, 16 Guld. 16 Stuiv.
Een Letter, 't Stuk, — — — 20 ——
W tot Begraafnis-Brieſjes, 't Stuk, — — 24 ——
Initiaal-Figuuren, 't Stuk, — — — 24 ——

BLOEMEN.

Tytel-Cieraaden, drie Stuks, 't Stuk, — 20 Stuiv.

Dubbelde Text Bloemen, het ſtuk, — — 20 Stuiv.
Dubbelde Auguſtyn dito, — — — 20 ——
Dubbelde Mediaan dito, — — — 20 ——
Paragon dito, — — — — 20 ——
Text dito, — — — — — 20 ——
Auguſtyn dito, — — — — 20 ——
Mediaan dito, — — — — 20 ——
Deſcendiaan dito, — — — — 22 ——
Galjart dito, — — — — — 24 ——
Collonel dito, — — — — — 40 ——
Nonparel dito, — — — — — 40 ——

Almanachs-Teekenen, — — — — 20 ——

Mediaan doorſneede Cyffers, — — — 22 ——
Deſcendiaan doorſneede Cyffers, — — 24 ——

Mediaan Chymiſche, Aſtronomiſche, Medicynſche, Algebraiſche &c. Teekenen, 22 ——
Deſcendiaan dito, — — — — 24 ——
Boeren-Almanachs-Teekenen, — — 24 ——
Garmond Planeeten &c., — — — 30 ——
Brevier dito Teekenen, — — — 40 ——

Linien van alle Corpſen, na rato Dubbeld Geld.

Dubbelde gegooten en geſchaafde Linien,
van 1, 2, 3 en 4 Lynen, op Auguſtyn,
Mediaan of Deſcendiaan Corpus, 't ℔ 30 Stuiv.
Garmond dito, — — — — — 40 ——

Alles contant, zonder eenig Rabat.

De oude Letterſpecie word in gemelde Lettergietery ontfangen à 2½ Stuiver 't ℔, mits dat dezelve *franco* in de Lettergietery geleverd word.

NB. Men bedient zig in deeze Lettergietery van het zwaar Amſterdams-Gewigt; wordende daarmede uit- en ingewogen, en geenzints ligt Gewigt gebruikt.

Deeze bovenſtaande Pryzen der Letteren zyn zommigen wel eenigzins verhoogd; doch eenigen zyn op den ouden prys gebleeven: De Pryzen hadden eerder (naar mate dat de Materiaalen, als Lood, Antimonie en de Brandſtof, veel duurder zyn, als over 10 à 12 Jaaren) veel hooger behooren geſteld te worden, aangemerkt daarby noch gekomen zyn, alle de Nieuwigheden en Byvoegzelen, die zedert 20 Jaaren in de Lettergietery zyn ingevoerd, welke dezelve ongemeen koſtbaar hebben gemaakt, en de Loonen hebben doen verhoogen &c.

Voorts dienen de reſpective Boekdrukkers te remarqueeren, dat deeze Pryzen alle geſteld zyn naar de ordinaire *Hollandſche hoogte*, in deeze Landen gebruikelyk; indien Buitenlanders deeze Letteren ordonneeren te gieten op Engelſche en Spaanſche hoogte (welke hoogte een tiende Deel lager is) zo is ook de Prys van alle de Soorten Letteren een tiende Deel meerder; als: By exempel, 1 ℔ Hollandſche hoogte koſt 11 Stuivers; 1 ℔ Spaanſche hoogte 12 Stuivers, enz.

E I N D E.
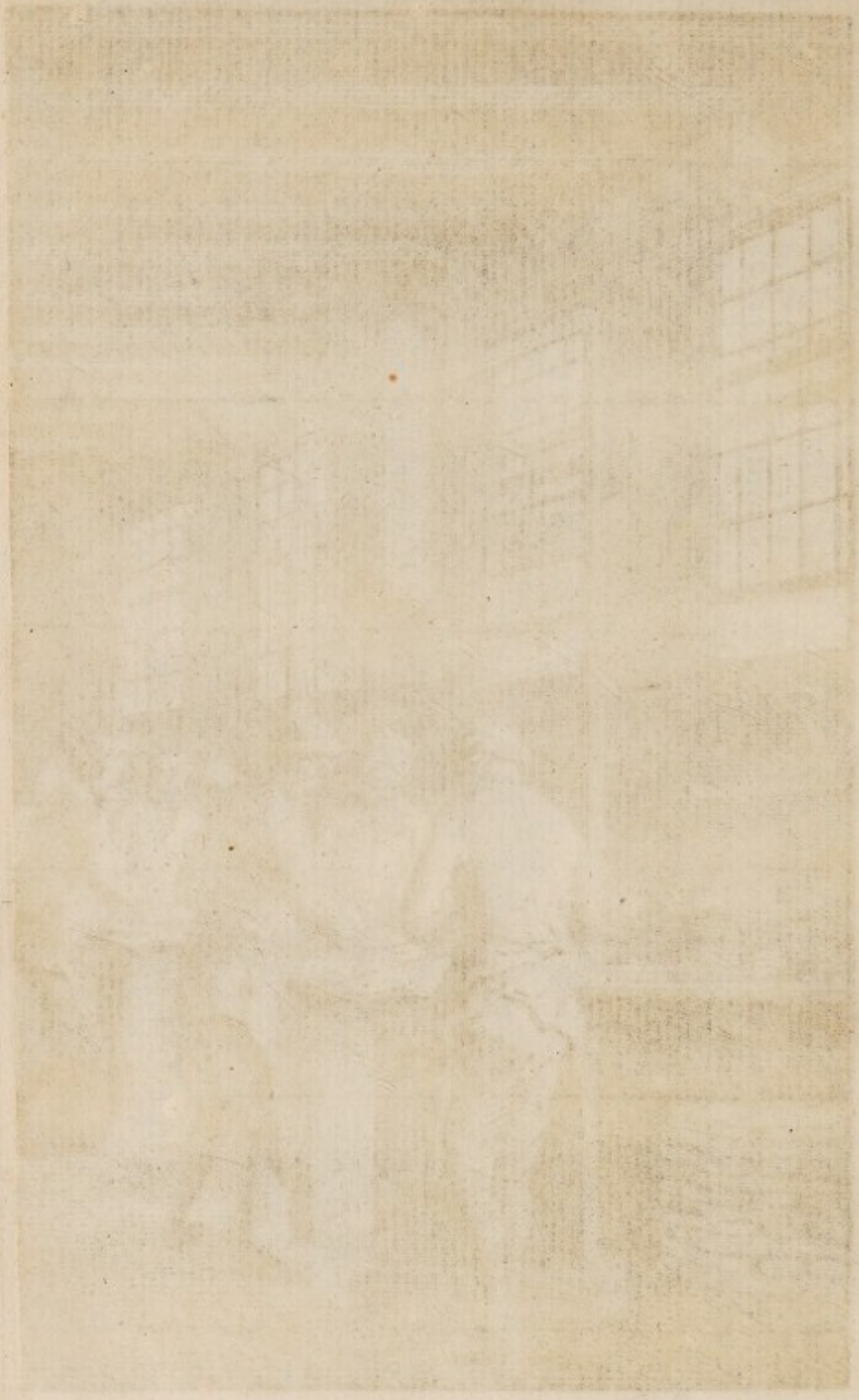
Lettergietery van Joannes Enſchede te Haarlem.